

Arkkitehti uutiset

Tuomas Toivonen ja
Sulo Savolainen
kritisoivat Merihaan
tiivistämis-
suunnitelmia 16

6

ARKKITEHTI-
PÄIVILLÄ PALKITTIIN
YMPÄRISTÖN
HUOMIOIMISESTA

24

LUONNON
MONIMUOTOISUUTTA
VOI EDISTÄÄ
KAAVOITUKSELLA

32

BETONIUNELMIA-
NÄYTTELY
RAVISTELEEE MIELIKUVIA
70-LUVUSTA

DecoWorks

ERIKOISSISUSTUSTEN AMMATTILAINEN

METAL

RÄÄTÄLÖIDYT TUOTTEET

WOOD

LUOTETTAVUUS

GLASS & DIGIPRINT

DECOWORKS OY

ASIAKASTA ARVOSTAEN, LAATUA KUNNIOITTAEN, KÄSITYÖNÄ TEHTYNÄ

Looks like Jacy'z Hotel & Resort
Sounds like Ecophon

Sisustussuunnittelutiimin vetäjä: Jens Odén

Tuote: Ecophon Focus™ akustoiva alakattojärjestelmä

Inspiroidu design-ratkaisuistamme: www.ecophon.fi

SOUNDS LIKE

Ecophon
SAINT-GOBAIN

Arkkitehtiutiset

6 numeroa vuodessa
Vuodesta 1947, ISSN 0044-8915
Aikakausmedia ry:n jäsen

Päätoimittaja

Kristo Vesikansa, kristo.vesikansa@safa.fi,
040 505 4643

Toimitussihteeri

Silja Ylitalo, silja.ylitalo@safa.fi,
040 169 4617

Toimittajat

Päivi Virtanen
Anni Varis

Ulkoasu

Lari Möro
Kaarina Tammisto

Taitto

Lari Möro

Lehtitilaukset ja osoitteenmuutokset

Tilaukset: julkaisut@safa.fi
Jäsenasiat: katri.laakso@safa.fi

Julkaisija

Suomen Arkkitehtiliitto
Finlands Arkitektförbund ry
SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 040 169 8889
au@safa.fi, @au_uutiset

Paino

Grano Oy

Ilmoitusmyynti

Maria Ahoranta, 044 243 3519
Timo Lepistö, 044 534 9878
Niina Tuulaskoski, 041 313 1047
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Työpaikkailmoitukset

tyopaikkailmoitukset@safa.fi

Ilmoitusaineiston sisäänjätto ja ilmestyminen

Nro 4/2023
Ilmoitusvaraukset 10.8.
Ilmoitusaineisto 17.8.
Ilmesty 8.9.

HUOM. Lehteen tulevista kirjoituksista,
tiedotteista ja niiden aikataulusta
on sovittava erikseen toimitussihteerin
tai päätoimittajan kanssa.

Kannessa arkkitehdit Tuomas Toivonen
ja Sulo Savolainen Helsingin Merihaassa.
Kuva Katja Tähjä.

Pääkirjoitus

Arkkitehtuurin aallonpohja?

70-luku on täällä taas. Arkkitehtuurista ja kaupunkisuunnittelusta tuntuu tällä hetkellä olevan lähes mahdoton puhua koskettamatta tätä betonin, politikoinnin ja öljykriisin leimaamaa vuosikymmentä. Asuntorakentamisen heikentynyt laatutaso on tehnyt aiemmin parjatuista elementtikerrosta-loista lähes ihannekoteja, ja Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto on myönnetty jo pariin kertaan 1970-luvun rakennuksen peruskorjaukselle.

Arkkitehtuurimuseossa toukokuussa avattu *Betoniunelmia*-näyttely ja sen yhteydessä julkaistu *Murrosten vuosikymmen* -kirja tarjoavat nyt ensimmäisen kokonaiskatsauksen 1970-luvun arkkitehtuuriin. Toivottavasti ne herättävät sekä arkkitehdit että laajemman yleisön pohtimaan avoimin mielin aikakauden rakentamisen ja kaupunkisuunnittelun arvoja.

1970-luvun rakennukset ja miljööt ovat toistuvasti esillä myös niihin kohdistuvien muospaineiden takia. Purkukoneiden kitaan on päätnyt äskettäin jopa monia Suomi rakentaa 5 ja 6 -näytelyihin kelpuutettuja valiohteita, kuten Gylénintie 2:n toimistorakennus, Lepolan siunauskappeli, Turun jätteenpolttolaitos ja monitoimitalo Pelimanni.

Purkamista perustellaan usein rakennusten heikolla muunneltavuudella, mutta yllättävän monelle näytelyissä esitellylle kohteelle on löytynyt uusi käyttö, esimerkiksi Sinebrychoffin panimolle toimistoina, Paragonin toimitalolle kouluna ja Kaupunkiopistolle asuntoina. Mutta onko erä museo todella luontevin käyttötarkoitus puhdaslinjaiselle Imatran kaupungintalolle?

Yksi 1970-luvun tunnusomaisimpia – ja samalla erityislaatuimpia – kokonaisuuksia on Helsingin Merihaka. E-liikkeen toteuttama monitasokaupunki ei saanut valmistuessaan tunnustusta arkkitehtuurin instituutioilta, kuten Rakennustaiteen museolta tai Arkkitehti-lehdeksi, mutta viime vuosina se on kokenut uuden arvonnousun – ainakin osittain kansainvälisen brutalismimuodin ansiosta. Vuonna 2017 Merihaka lisätiinkin modernin arkkitehtuurin kansainvälisen asiantuntijajärjestö Docomomon

kohtevalikoimaan, yhtenä harvoista 1970-luvun suomalaisista kohteista.

Onko Merihaan tulevaisuus siten turvattu? Ei suinkaan, sillä sen ympäristö on suurten muutosten kourissa, ja kokonaisuuteen kuuluvat pysäköintilaitokset, palloilutalo ja jopa osa asuintaloista on ehdotettu korvattavaksi uudisrakennuksilla – melko hatarin perustein, sillä alueen arkkitehtoniset arvot liittyvät ennen kaikkea sen yhtenäisyyteen.

Suunnitelmat ovatkin herättäneet vastustusta niin alueen asukkaiden kuin rakennusperinnön asiantuntijoiden parissa. Tässä numerossa kuulemme Merihaan alkuperäisen suunnittelijan Sulo Savolaisen ja arkkitehti Tuomas Toivosen näkemyksiä täydennysrakentamisesta. Aleksi Lohtaja puolestaan pohtii esseessään Merihaan ja vastaavien arkiympäristöjen arvottamisen ongelmia.

ARKKITEHTIUTISISSA on toteutettu parin viime vuoden aikana huomattavia uudistuksia, jotka ovat koskeneet niin sisältöä, ilmestymistiheyttä kuin ulkoasuakin. Olemme saaneet niistä monenlaista palautetta, mutta kevättalvella tehty lukijakysely vahvisti useimpien lukijoiden kokevan muutokset oikean suuntaiseksi. Toimitukselle tämä oli rohkeava viesti, ja kriittisestikin palautteesta on hyötyä lehteä kehittäessä. Lukijakyselyn tuloksista kerrotaan tarkemmin Arkkitehtiliitto-osiossa.

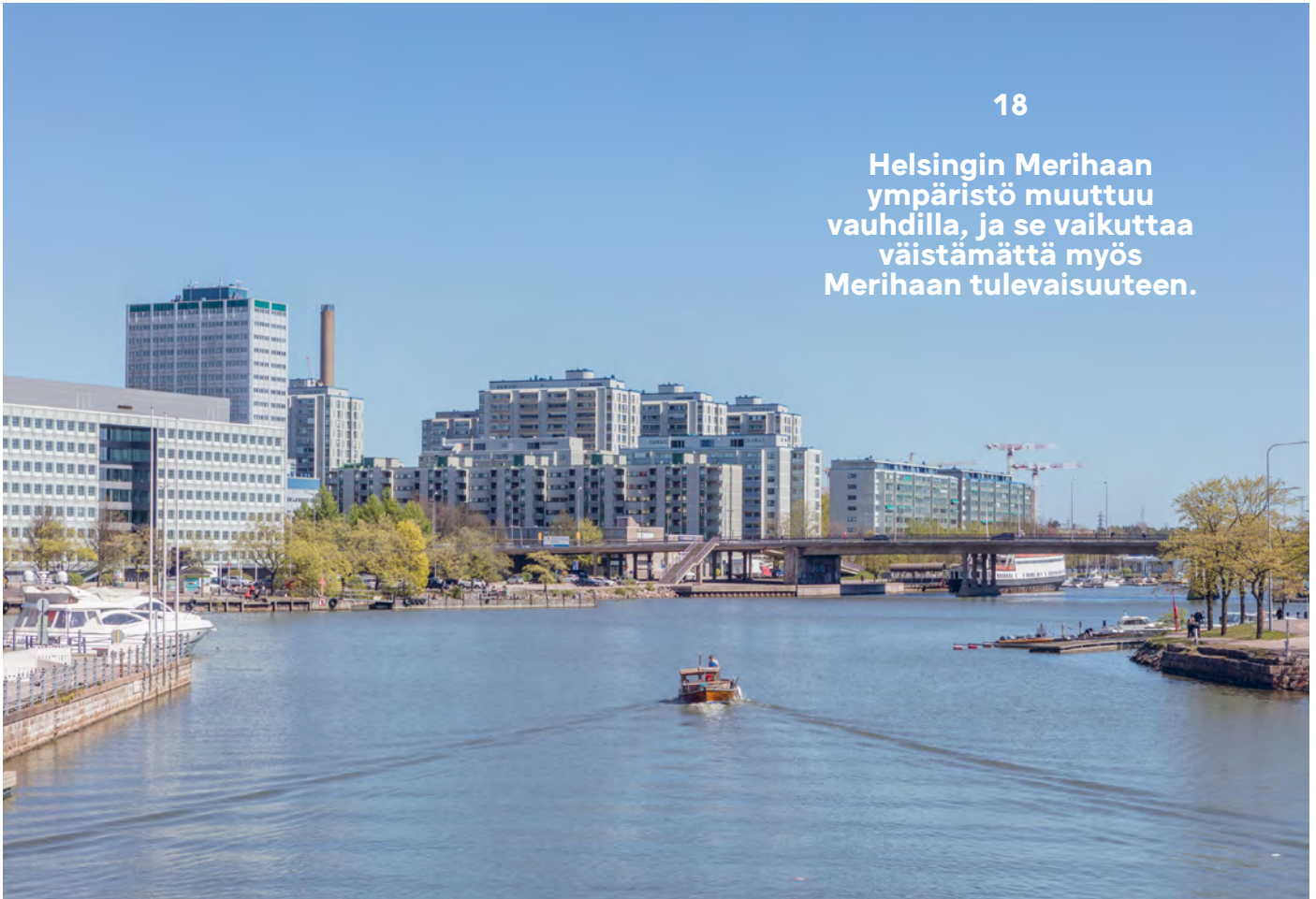
Kevään aikana lukijat ovat aktivoituneet kirjoittamaan myös keskustelupalstallemme, joka vie suuren osan tämänkin numeron sivuista. Mikä tekee joka toinen kuukausi ilmestyvästä printtilehdestä näin houkuttelevan foorumin, kun tarjolla olisi yllin kyllin sosiaalisen median alustoja? Se jää pohdittavaksi, mutta kesällä on aikaa teroittaa kynät syksyn koitoksia varten.

KRISTO VESIKANSA
Päätoimittaja

18

Helsingin Merihaan
ympäristö muuttuu
vauhdilla, ja se vaikuttaa
väistämättä myös
Merihaan tulevaisuuteen.

PÄÄKIRJOITUS

- 4 Arkkitehtuurin
aallonpohja?
Kristo Vesikansa

AJASSA

- 6 Safa palkitsi ympäristön
huomioivasta
suunnittelusta
Päivi Virtanen
- 8 Arkkitehtipäivillä visioitiin
uudenlaista suhdetta
luontoon
Silja Ylitalo
- 11 KOLUMNI
Ihmisen mitta
Sini Harkki

ILMIÖT

- 12 Oman aikansa Merihaka
Aleksi Lohtaja
- 16 Poikkeuksellinen
kokonaisuus
Silja Ylitalo
- 24 Luontokatoa voi hidastaa
kaavoituksella
Pekka Hänninen

PUHEENVUORO

- 26 Mihin suuntaan matkalla,
puurakentaminen?
Markku Norvasuo

AMMATISSA

- 28 Arkkitehti kuvataiteilijana
Anni Varis

VALMISTA TULI

- 30 Moderni Marttakahvio
Anni Varis

NÄYTTELYT

- 32 Harmaan sävyjä
Kristo Vesikansa
- 35 Valta, tila, väkivalta
Tarja Nurmi
- 36 Teknologian puolestapuhuja
Marianna Wahlsten

KIRJAT

- 38 Vanhaa ja modernia
arkkitehtuuria Suomessa
Lauri Jääskeläinen
- 40 Arkkitehtuurin matkamies
Kristo Vesikansa

ARKKITEHTILIITTO

- 41 PUHEENJOHTAJALTA
Tarvitsemme rakennetun
ympäristön paneelin
Asko Takala
- 42 Safa on tärkeä osa
ammatti-identiteettiä
Päivi Virtanen
- 43 KOLME KYSYMYSTÄ
Parasta mahdollista
kaupunkia
Silja Ylitalo
- 44 Arkkitehtiutisten
uudistukset saavat kiitosta
lukijoilta
- 46 Uusi rakentamislaki tietää
lisää töitä suunnittelijoille
Piia Selroos
- 47 MAISEMA-
ARKKITEHTILIITTO
Politiikkasuosituksia
hiiliviisaasta kaupunki-
vihreästä
Ranja Hautamäki
- 48 KESKUSTELUA
- 52 MUISTAMME: Sari Viertiö

(Vasemmalla) Oulun kaavoitusjohtaja Kari Nykänen, Lahden kaupunginarkkitehti Johanna Palomäki, Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen, korjausrakentamisen tenure track -professori Satu Huuhka, Tampereen yliopiston rakennustekniikan ja arkkitehtuurin tutkimusyksikön vetäjä Olli-Paavo Koponen ja päällikkö Kalle Kähkönen.

(Alla oikealla) Wuoriofinalistit Irina Garnets Oulun yliopistosta, Emma Komi Aaltoyliopistosta ja Essi Nisonen Tampereen yliopistosta.

Safa palkitsi ympäristön huomioivasta suunnittelusta

Arkkitehtipäivillä palkittuja yhdistää reagointi ilmastomuutokseen ja luontokatoon.

Teksti PÄIVI VIRTANEN

Toukokuussa Vantaalla järjestettyjen Arkkitehtipäivien teemana oli arkkitehtuurin suhde luontoon. Ilmastomuutoksen ja luontokadon ehkäiseminen näkyy myös kaikkien Arkkitehtipäivillä palkittujen työssä tavalla tai toisella.

Legendaarisen yhdyskuntasuunnittelijan **Otto-livari Meurmanin** mukaan nimetty palkinto myönnettiin Oulun kaavoitusjohtajalle, TkT **Kari Nykäselelle**.

Safan puheenjohtaja **Asko Takala** nosti palkintopuheessaan esiin Nykäsen ”kykyä tuottaa kestävä, myös ennakoimattomille ja uusille toimille ja tapahtumille tilaa antavaa kaavoitusta.”

Nykänen kertoo Arkkitehtipäivien jälkimainingeissa olevansa erityisen iloinen siitä, että virkamiehen työlle annetaan tunnustusta.

”Palkinto oli selkeästi myös huomattu, sain tänään töihin tullessa vastaanottaa onnitteluita”, Nykänen hymyilee.

Kari Nykänen on luotsannut Oulun kaupungin kaavoitusta vuodesta 2018 lähtien ja toiminut pitkään asemakaa-

vaopin opettajana Oulun yliopistossa. Nykäsen väitöskirja *Joustavaa tarkkuutta – Sääntelytarkkuus ilmastotavoitteita toteuttavassa yleiskaavituksessa* tarkastettiin vuonna 2020.

”Tutkin väitöksessäni, miten kaavoituksessa voidaan toisaalta sallia joustavuutta ja toisaalta ohjata kohti ilmastomuutoksen asettamia tavoitteita. Ilmastolaki velvoittaa valtion viranomaisia, ei kuntia, joten kaupungit asettavat itse ilmastomuutostavoitteensa”, Nykänen kertoo.

Ilmastotavoitteiden ohjaaminen vaatii kaavoittajalta tasapainoilua. Nykäsen mukaan tarvitaan ennen kaikkea tutkittua tietoa ja hyviä perusteluja päättäjien suuntaan – ja mieluiten ratkaisuja, jotka hyödyttävät myös kunnan taloutta.

”Esimerkiksi suuri joukkoliikenneinvestointi tulee yleensä kaupungille kalliiksi, mutta pitkällä tähtäimellä investointi on yleensä taloudellisesti kannattava.”

Ilmastotavoitteiden ohjaamiseen on kunnilla erilaisia keinoja. Muutamat suu-remmat kunnat, kuten Lahti ja Tampere,

ovat ottaneet käyttöön neljän vuoden välein päivitettävän, niin sanotun rullaa- van yleiskaavan, joka tarjoaa mahdollisuuden reagoida muuttuviin tavoitteisiin joustavammin kuin tyypillinen kymmenen vuoden välein tehtävä yleiskaava.

Oulu on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Haasteena on Nykäsen mukaan kunnan suuri pinta-ala ja aiemmin itsenäisten kuntakeskusten hankkeiden yhteensovittaminen.

Ilmastomuutostavoitteiden saavuttamiseksi Oulun yleiskaavassa on otettu käyttöön niin sanottu kestävä liikku- sen vyöhykeajattelu. Nykäsen mukaan malli auttaa tarkastelemaan, mille jouk- koliikenteeseen, kävellyyn ja pyöräilyyn tukeutuvalle vyöhykkeelle rakentamista kannattaisi kulloinkin painottaa.

”Haja-asutusalueella olemme hyödyn- täneet alueellista suunnittelutarveratkai- sua. Sen avulla voidaan yhdellä lupapää- töksellä osoittaa useampi rakennuspaikka asemakaava-alueen ulkopuolella. Vaatii

tasapainottelua ja myös kompromisseja ylläpitää kylien elinvoimaa ja toisaalta edistää ilmastotavoitteita koko kunnan alueella”, Nykänen sanoo.

ESIMERKKINÄ MUILLE KAUPUNGEILLE

Myös Lahden kaupunkisuunnittelu sai tunnustusta kestävästä ja laadukkaasta elinympäristön edistämisestä. Lahti on toinen kahdesta tämän vuoden Safa-palkinnon saajasta.

”Luonnon monimuotoisuuden teema-vuonna halusimme antaa tunnustusta kestävästä kehityksestä laajasti edistäneille hankkeille”, Safa-palkintolautakunnan puheenjohtaja **Raine Vihelmaa** sanoi palkintopuheessaan.

”Ympäristöasiat ovat olleet Lahdelle strateginen valinta jo pitkään. Haluamme toimia esimerkkinä muille kaupungeille. Tavoitteenamme on olla hiilineutraali jo vuonna 2025, mikä on lisännyt Lahden vetovoimaa myös yritysten näkökulmasta”, Lahden kaupunginjohtaja **Pekka Timonen** totesi puheessaan Arkkitehtipäivien iltajuhlissa.

Safa-palkinnon sai Lahden ohella Tampereen yliopiston rakennetun ympäristön tutkimus.

”Tampereen rakennetun ympäristön tutkimusohjelmissa tehdään vaikuttavaa, kansainvälistä tutkimusta kestävien

rakentamisen, korjaamisen ja yhdyskuntasuunnittelun ratkaisujen parissa. Tutkimustuloksia on myös ansiokkaasti nostettu julkiseen keskusteluun”, Vihelmaa perusteli.

Tutkimusta tehdään tällä hetkellä muun muassa vähähiilisten ja luonnonmukaisten rakenneratkaisujen parissa sekä rakennuselementtien uudelleenkäytön edistämiseksi.

BETONIELEMENTTIENTIEN UUDELLEENKÄYTTÖÄ

Tampereen yliopiston rakennetun ympäristön tutkimus huomioitiin palkinnoissa erityisen vahvasti: korjausrakentamisen tenure track -professorina työskentelevä **Satu Huuhka** on tämänvuotisen kestävästä rakentamisen palkinnon Tunnustuspaanun saaja.

Huuhka kertoi kiinnostuneensa jo opiskeluaikana uutisesta, jossa kerrottiin DDR:n aikaisten kerrostalojen betonielementtien uudelleenkäytöstä.

Nyt, 15 vuotta myöhemmin, Huuhka ohjaa työssään Tampereen yliopistossa kiertotalousaiheisia lopputöitä ja johtaa omaa Recet-tutkimusryhmäänsä sekä kahta kansainvälistä kiertotalouden tutkimushanketta. Recreate-hanke tutkii betonielementtien uudelleenkäyttöä sekä sitä, miten niiden irrotus ja uudelleenkäyttö voisi olla kannattavaa liiketoimintaa.

Toinen tutkimushanke Circuit keskittyy kiertotalouden mukaisiin kaupunkeihin.

LINTUKADON EHKÄISYÄ ARKKITEHTUURIN KEINON

”Yllättävän, merkityksellisen ja ajattelun arvoisen aiheen valinta, perusteltu rajausta ja esimerkillinen käsittely nostavat **Emma Komin** työn vuoden parhaaksi diplomityöksi”, parhaan diplomityön Wuorio-palkinnon saajan valinnut arkkitehti **Pekka Pakkanen** perusteli puheessaan Arkkitehtipäivillä.

Aalto-yliopistosta valmistuneen Emma Komin diplomityö *Lintukadon ehkäiseminen arkkitehtuurin keinoin* käsittelee linnuille hengenvaarallisen arkkitehtuurin ongelmaa ja tarjoaa siihen myös ratkaisuja.

”Lintujen kannalta on olennaisinta, että törmäyksiä aiheuttavan lasin ja häiritsevän keinovalon käyttö olisi harkittua. Esimerkiksi lasikaiteita ja julkisivuvalaisimia tunnutaan käyttävän myös siellä, missä ne eivät ole merkittävä osa rakennusteollista kokonaisuutta. Viherrakenteiden avulla voitaisiin merkittävästi parantaa lintujen mahdollisuuksia sopeutua radikaalisti muuttuvaan ympäristöön”, Komi sanoi Arkkitehtipäivillä. ●

”

Vaatii tasapainottelua ylläpitää kylien elinvoimaa ja toisaalta edistää ilmastotavoitteita koko kunnan alueella.

KATJA TÄHJÄ

Arkkitehtipäivien seminaari pidettiin toukokuussa Backaksen kartanon Puimalassa. Kuvassa keynote-puhuja Almut Grüntuch-Ernst.

”

Miksi kerrosalaa on aina vähän liikaa, niin että suunnittelijasta tuntuu pahalta?

Arkkitehtipäivillä visioitiin uudenlaista suhdetta luontoon

Arkkitehtipäivien puheenvuorot käsittelivät ilmastonmuutosta, arkkitehtuurin ja luonnon monimuotoisuuden suhdetta ja kaupunkisuunnittelua.

Teksti SILJA YLITALO

A rkkitehtipäivien Arkkitehdin kädenjälki -teemaisessa seminaarissa Backaksen kartanon Puimalassa kuultiin puheenvuoroja muun muassa ilmastonmuutoksesta ja arkkitehdin roolista, luonnon monimuotoisuuden huomioivasta suunnittelusta ja kaupunkiluonnosta.

Greenpeace Nordicin ohjelmajohtaja **Sini Harkki** muistutti, että jos tarvittavia poliittisia päätöksiä ei tehdä tällä vuosikymmenellä, ilmastonmuutoksen etene- mistä ei voi enää pysäyttää.

”Pitäisi olla itsestäänselvää, että kaiken rakentamisen ja yhdyskuntakehityksen tulisi tukea fossiilienergiasta luopumista.”

Harkin esittelemien tilastojen mukaan tätä menoa esimerkiksi materiaalien kysyntä tuplaantuu vuoteen 2060 mennessä. Suurin osa kasvusta tulee ei-metallisista mineraaleista, joita käytetään paljon juuri rakentamiseen.

”Meillä on nyt erittäin mahtava yhteiskuntarakente – joka on ohjelmoitu tuotamaan meille 3–4 asteen ilmaston lämpeneminen”, Harkki sanoi.

Investoinnit uusiutuvaan energiaan pitäisi kolminkertaistaa nykytasosta. Viime vuosina ne ovatkin lisääntyneet niin vauhdilla, että tämä on mahdollista

saavuttaa, Harkki rohkaisi.

Lopulta kyse ei kuitenkaan ole teknisistä ratkaisuista vaan psykologiasta.

”Niin kauan kuin ajattelemme, että muut eivät ole valmiita isoon muutokseen, emme itsekään tee sellaista. Miten ihmiskunta löytäisi itsestään erilaisen vaihteen”, Harkki pohti.

Arkkitehteillä tulisi olla visio elämästä, joka tukee uudenlaista suhdetta luontoon, Harkki sanoi. Arkkitehdit näyttävät mallia siitä, mikä on hyvää elämää ja millaista elämäntyyliä pidetään haluttuna ja toivottuna.

LIIKAA KERROSALAA

”Uuden rakentaminen ja luonnon vaaliminen ovat ristiriitaisia tavoitteita”, sanoi Suomen ympäristökeskus Syken kaupunki-luonto-ryhmän päällikkönä toimiva biologi **Kati Vierikko** puheenvuorossaan.

Kaupunkiympäristöillä on tärkeä merkitys luonnon monimuotoisuuden kannalta. Ne voivat esimerkiksi tarjota elinympäristöjä uhanalaisille lajeille. Mikrometsien ja joutomaiden säilyttäminen osana urbaaneja ympäristöjä olisikin tärkeää. Vierikko nosti esiin myös maaperän merkityksen hiilinieluna.

”Jos maaperää muokataan, se romahduttaa nielun ja hiilivarastot. EU:n uudessa maaperästrategiassa halutaan turvata terve maaperä, joka on uhanalaistunut Euroopassa.”

Arkkitehti **Hossam Hewidy** käsitteli kriittisesti Helsingin Puhoksen alueen ja Kontulan ostarin uudistamissuunnitelmia. Hewidyn mukaan Helsingin kaupunki ei huomioi siirtolaisyhteisöjä kaupunkisuunnittelussa, paitsi yrittäessään estää alueiden eriytymistä, huonolla menestyksellä.

”Kontula ja Puhos ovat heränneet uuteen kukoistukseen paikallisten maahanmuuttajataustaisten yhteisöjen otettua ne haltuunsa”, sanoi Kontulan kilpailuun osallistunut **Mikki Ristola** AOR-arkkitehtitoimistosta. ”Jos alueita halutaan purkaa, menetetään rakennusten lisäksi paikan merkitys niille, jotka sitä tänä päivänä käyttävät.”

Kilpailujen kohteena olevien alueiden purkamiseen ohjaavat usein suuret kerrosalataavoitteet, joita on hankala täyttää ilman olemassa olevien rakennusten purkamista.

”Miksi kerrosalaa on aina vähän liikaa, niin että suunnittelijasta tuntuu pahalta?” Ristola kysyi ja sai kuulijoilta spontaanit aplodit.

OSA EKOSYSTEEMIÄ

Keynote-puhujat, ranskalainen arkkitehti **Frédéric Chartier** ja saksalainen **Almut Grüntuch-Ernst**, esittelivät puheenvuoroissaan toimistojensa suunnittelemaa kohteita. Molemmat pyrkivät luonnon monimuotoisuuden huomioivaan suunnitteluun.

Chartier puhui *already there* -ajattelusta eli sen huomioimisesta, mitä paikassa jo on ennen kuin sinne tuodaan arkkitehtuuria, kuten kasvillisuus ja eläimet.

”Maiseman käyttö suunnittelussa on hyvin yksinkertaista, kuka tahansa arkkitehti voi hyödyntää sitä. Jättää vain pihalle kasvamaan mitä siellä sitten onkin.”

Arkkitehtuuri on uusi maantiede, koska nykyään rakennukset peittävät maan, Chartier totesi.

”Arkkitehtuuri on osa kaupungin ekosysteemiä”, sanoi puolestaan Grüntuch-Ernst. ”Nekin rakennukset, jotka eivät ole varsinaista suojeltavaa rakennusperintöä, ovat rakennuksia ja perintöä. Emme voi loputtomiin purkaa vanhoja rakennuksia vain koska emme pidä niistä, ja rakentaa uusia tilalle.” ●

LYHYESTI

Ehdotuksia esteettömyydestä

Ympäristöministeriön asettama työryhmä on koonnut tilannekuvan rakennetun ympäristön esteettömyydestä. *Rakennettu ympäristö kaikille* -niminen raportti sisältää ehdotuksia lain-säädännön kehittämiseksi ja muiksi toimenpiteiksi.

Kehittämiskohteet on koottu viiden teeman alle. Raportissa ehdotetaan esimerkiksi, että ihmisoikeuslähtöistä esteettömyyttä vahvistetaan, rakennetun ympäristön esteettömyydestä huolehditaan ennakolta ja esteettömyyttä tarkastellaan kokonaisuutena.

Työryhmä toimi ympäristöministeriön johdolla. Mukana työryhmässä oli myös Suomen Arkkitehtiliiton edustajia.

Esteettömyystyöryhmän raportti
Rakennettu ympäristö kaikille on
luettavissa Valtioneuvoston sivuilla
osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet.

Uusi Aalto2-museokeskus avautui

Jyväskylän Ruusupuistoon on avattu Alvar Aalto 125 -juhlavuoden kunniaksi Aalto2-museokeskus, jossa yhdistyy kaksi **Alvar Aallon** suunnittelemaa museota, Alvar Aalto -museo ja Keski-Suomen museo.

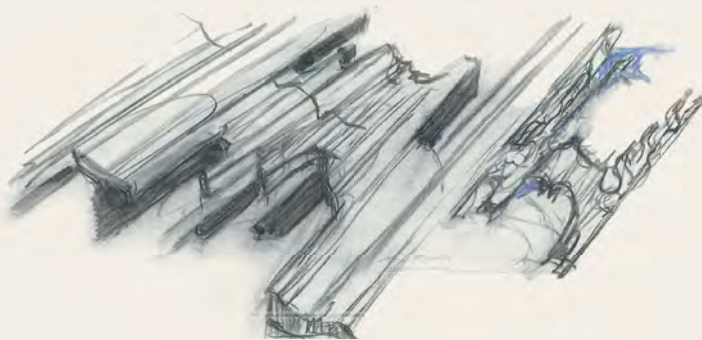
Rakennusten väliin valmistui Arkkitehtitoimisto A-Konsulttien suunnittelema uudisosa, joka toimii museokauppana sekä yhdistää museot. A-Konsultit suunnitteli myös museoiden peruskorjaukset.

Aalto2:n avausnäyttely *Ihmisen jäljet – maailmanperintöä* valottaa menneisyyden perintöä ja pohtii sen kautta nykyhetkeä ja tulevaa. Lisäksi museokeskuksessa avautui Alvar Aalto -museon uusi pysyvä näyttely *Aalto – Työ ja elämä*.

Tutustu Aalto2-museokeskuksen
näyttelyihin ja tapahtumiin osoitteessa
aalto2.museum.

REIMA PIETILÄ 100

Sanastelu, luonnostelu
kuvittelu – Reima Pietilän
luonnoksia ja aforismeja

Arkkitehtuurimuseo
Studio, 23.8.–24.9.2023

Reima Pietilän syntymästä tulee elokuussa kuluneeksi 100 vuotta. Syntymäpäivän kunniaksi Arkkitehtuurimuseossa avautuu Pietilän elämäntyöstä kertova näyttely, joka keskittyy hänen omintakeiseen suunnittelutapaansa. ”Sanastelu, luonnostelu ja kuvittelu” olivat tärkeä osa Pietilän taiteellista työskentelyä sekä arkkitehtuurin syntyprosessia. Näyttelyssä on esillä Pietilän luonnoksia, aforismin kaltaisia pohdintoja arkkitehtuurista sekä pienoismalleja, jotka havainnollistavat, millainen hahmo alkuideoista syntyi.

Näyttelyn ovat kuratoineet Kaisa Broner-Bauer ja Marja-Riitta Norri. Näyttelyn avajaisviikolla Aalto-yliopiston Dipolissa järjestetään Pietilä 100 -juhlaseminaari.

ARKKITEHTUURIMUSEO
FINLANDS ARKITEKTURMUSEUM
MUSEUM OF FINNISH ARCHITECTURE

mfa.fi
ti-su 11–18 ke 11–20
Kasarmikatu 24 Helsinki
045 7731 0474

LUKUJA

10 783 allekirjoitusta

Adressi Turun keskustassa sijaitsevan Österbladin tontin vanhojen talojen säilyttämisen ja kunnostamisen puolesta keräsi verkossa yhteensä 10 783 allekirjoitusta. Tontilla sijaitsee kaksi 1800-luvun alussa rakennettua puutaloa ja 1880-luvulta peräisin oleva kivitalo. Adressi luovutettiin Turun kaupunginvaltuustolle 15.5.

3,2 prosenttia

Rakennuskustannukset nousivat vuoden 2023 huhtikuussa 3,2 prosenttia vuoden takaisesta. Rakennustarvikkeista eniten kallistuivat lämmöneristeet (20,1 %) sekä lämpö-, vesi- ja viemäritarvikkeet (14,2 %). Sen sijaan puurakenteissa kustannukset laskivat 21,3 prosenttia. Maaliskuussa rakennuskustannukset nousivat 6,5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

196 000 lämpöpumppua

Suomessa myytiin viime vuonna 196 000 lämpöpumppua, mikä oli yli 50 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Suomen yhteensä 1,4 miljoonaa lämpöpumppua tuottaa jo parikymmentä prosenttia Suomen rakennusten lämmityksestä.

Lähteet:

adressit.com

Tilastokeskus

Suomen lämpöpumppuyhdistys Sulpu

SITAATTI

”Jos muiden eläinten tarpeita ei oteta huomioon, ne käyttäytyvät meidän näkökulmastamme hankalasti, esimerkiksi pesivät rakenteisiin.”

Vuoden parhaasta arkkitehtuurin alan diplomityöstä palkittu Emma Komi puheenvuorossaan Arkkitehtipäivillä Vantaalla 5.5.

TAPAHTUMIA

Reima Pietilä -seminaari Aalto-yliopistolla

Reima Pietilän syntymästä tulee tänä vuonna kuluneeksi sata vuotta. Arkkitehtia juhlistetaan Aalto-yliopistolla elokuun 25. päivä pidettävällä seminaarilla ”Reima Pietilä 100 – Arkkitehti, filosofi, futuristi”.

Akateemikko Reima Pietilä tunnetaan suomalaisen ja kansainvälisen arkkitehtuurin kentällä poikkeuksellisenä henkilönä sekä merkittävänä arkkitehtuurituotantonsa, teoreettis-filosofisten kirjoitustensa että myös opetustoimintansa kautta.

Juhlaseminaarissa keskitytään Pietilän elämäntyön eri ulottuvuuksiin, muun muassa hänen luovan työmetodinsa, kansainvälisten yhteyksiensä ja toteutumattomien ehdotustensa kautta.

Maksuton seminaari on kaksikielinen: aamupäivä on englannin- ja iltapäivä suomenkielinen. Seminaariin on ennakkoilmoittautuminen.

Lisätietoja ja ilmoittautumislinkki:

aalto.fi/fi/tapahtumat/reima-pietila-100-seminaari

Apoli-päivä Tampereella

Missä mennään arkkitehtuuripolitiikassa niin kansallisella kuin paikallisella tasolla? Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman uusimmat kuulumiset vaihdetaan perjantaina 29. syyskuuta Apoli-päivässä Tampereella. Kaikille avoimen tilaisuuden järjestää Archinfo yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen, opetus- ja kulttuuri-ministeriön, ympäristöministeriön sekä työ- ja elinkeino-ministeriön kanssa.

Valtakunnallista Apoli-päivää vietetään tänä vuonna osana Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikkoa. Päivän teemana on paikallinen arkkitehtuuripolitiikka ja paikallisapolien eri tasot, muodot ja toimijat.

Tarkempi ohjelma ja ilmoittautuminen julkaistaan elokuun alussa.

Apoli-päivä 29.9.2023 klo 13–16 Työväenmuseo
Werstaan Bertel-salissa Tampereella.

Sodankylän elokuvajuhlilla puhutaan arkkitehtuurista

Kesäkuussa vietettävien Sodankylän elokuvajuhlien erikoisohjelmiston yhtenä teemana on tänä vuonna arkkitehtuuri. Elokuvan ja arkkitehtuurin yhtymäkohdista alustavat emeritusprofessori **Juhani Pallasmaa**, elokuvantekijä **Ehsan Khoshbakht** ja arkkitehti, elokuvantutkija **Helmi Kajaste**.

Osana erityisohjelmistoa on arkkitehtuuriin keskittyvä matinea, jonka aiheena on Sodankylän vuonna 1951 valmistunut, arkkitehti **Yrjö Lindegrenin** suunnittelema Kitisenrannan koulu, sekä näyttely Lindegrenin Sodankylään suunnittelemissa kohteista.

Sodankylän elokuvajuhlat 14.–18.6.
Lisätietoja msfilmfestival.fi.

Ihmisen mitta

Mielikuvissamme luonto on suuri, ihminen pieni. Todellisuudessa tilanne on kääntynyt päinvastaiseksi. Millaista arkkitehtuurin pitäisi olla maailmassa, jossa mittasuhteet ovat vinksahaneet, kysyy Sini Harkki kolumnissaan.

SINI HARKKI

Kun ihmiset kertovat luontokokemuksistaan, toistuu usein sama kaava. Ihminen suuren meren reunalla, tunturiylängön tyhjyydessä tai aavikolla, kokemassa pienuutensa luonnon äärellä. Tässä hetkessä on

jotain lohdullista. Omat murheet asettuvat perspektiiviin ja planetaarinen mittakaava suhteuttaa kaiken.

Mielikuvissamme luonto on suuri, ihminen pieni. Lapsuuden satujen erämaat ovat tuolla jossain, ihminen on rakentanut väleihin kaupunkejaan ja teitä kiemurtelemaan metsissä ja laaksoissa.

Todellisuus on jotain muuta.

Ryhmä ekologeja jäsinytti monen maailmankuvaa muutama vuosi sitten arvioimalla maapallon nisäkkäiden suhteita biomassana, siis painona. Syntyi murskaava kuva siitä, miten ihminen on täyttänyt maailman. Suurin määrä maapallon nisäkkäiden biomassasta on tuotantoeläimiä: huikeat 62 prosenttia nisäkkäiden painosta. Seuraavaksi eniten on ihmisiä, 34 prosenttia. Niin sanottua villiä luontoa on nisäkkäistä enää 4 prosenttia – valaat, elefantit, karhut, rotat ja kaikki muut mukaan lukien.

Luonnonmetsät on kutistettu alle kymmenesosaan entisestä. Maailman mahtavimmat sademetsät, kuten Amazon, horjuvat romahduksen partaalla. Suuri osa ruuantuotannostamme nojaa pölyttäjiin, joiden määrät ovat romahtaneet. Tämän aiheuttaa elämäntapamme perustana oleva näkymätön koneisto, joka jauhaa luontoa käyttöömmä samalla, kun ylläpidämme illuusiota pienestä ihmisestä luonnon ihmeen äärellä.

ARKKITEHTUURI on mittasuhteiden taitoa ja taidetta. Millaista arkkitehtuurin pitäisi olla maailmassa, jossa mittasuhteet ovat vinksahaneet täysin?

Millaista olisi arkkitehtuuri, joka ei etäännyttäisi meitä luonnosta, vaan toisi ihollemme sen, että elämäme on luonnon monimutkaisen ja herkän verkoston heikoimman langan varassa? Millaista olisi arkkitehtuuri, joka kannustaisi huomioimaan muita ja saamaan tyydytystä kohtuudesta?

Tällä menolla Pariisin ilmastopöytäkirjan 1,5 asteen lämpenemisen raja ylitetään muutamassa vuodessa. Aikaa kohtuullisemman elämisen reseptin löytämiseen on vain vähän. Ilmastomuutos näkyy jo Euroopassakin ennätyskuumina kesinä, kuivuusjaksoina ja tulvina. Näistä selviydymme sitä paremmin, mitä paremmin luonto voi kaikkialla ympärillämme. Tarvitsemme soita ja kosteikkoja, jotka varastoivat vettä silloin kun sitä on ja luovuttavat sitä hitaasti ympärilleen, kun vettä tarvitaan. Tarvitsemme monimuotoisia metsiä, jotka kestävät lisääntyvät tuholaiset, estävät ilmastomuutosta ja viilentävät kaupunkejamme. Tarvitsemme paljon villejä niittyjä, jotka pitävät pölyttäjät hengissä ja pusikoita, joissa linnut voivat pesiä.

Tähän asti rakentamiselle on vallattu koko ajan lisää maata. Voisiko suunta nyt kääntyä? Olisiko aika antaa takaisin ja raivata tilaa luonnolle pitää meidät terveinä ja hengissä? Voisivatko materiaalit rakentamiseen löytyä jatkossa omasta kierrostaamme sen sijaan, että avaamme aina uusia harjuja kaivamiselle?

Kuunnelllessani Arkkitehtipäivillä esityksiä nuorten arkkitehtien palkituista diplomitoista tuntui siltä, että nuorten arkkitehtien joukossa ollaan valmiita etsimään uusia ratkaisuja ihmisen paikalle ja mitalle. Nämä ratkaisut pääsevät valtaan vain, jos myös me keski-ikäiset ja vanhemmat olemme valmiita kuuntelemaan ja päästämään irti. Mitä jos tänään luopuisit tietämisestä ja varmuudesta ja kuuntelisit, mitä tulevaisuuden muusa sanoo? ●

Kirjoittaja on ympäristöaktivisti, joka on tehnyt kaksikymmentä vuotta luonnonsuojelutyötä eri järjestöissä, tällä hetkellä Greenpeace Nordicin ohjelmajohtajana.

”

Tarvitsemme paljon villejä niittyjä, jotka pitävät pölyttäjät hengissä ja pusikoita, joissa linnut voivat pesiä.

Oman aikansa Merihaka

Viisikymppisiään juhlivasta Merihaasta on tullut eräs Helsingin trendikkäimmistä ja kuvatuimmista alueista, joka näkyy musiikkivideoiden, mainosten ja some-sisältöjen taustalla. 1970-luvun arkkitehtuurin arvostus on nousussa, mutta Merihaan osia uhkaa purkaminen.

Teksti ALEKSI LOHTAJA

Merihaka on ollut Helsingin Hakaniemenrantaa määrittävä rakennuskokonaisuus jo puolen vuosisadan ajan. Vuosina 1973–1986 valmistuneeseen Merihakaan tiivistyy suomalaisen myöhäis-modernistisen betonielementtirakentamisen kaari pienoiskoossa: löydämme Merihakaan liitetyistä mielikuvista sekä suunnitteluajankohdan systeemi-ajattelun optimismiin että myöhemmän harmaiden betonielementtien kauhistelun.

Nykyisin Merihaan kautta pystyy aistimaan myös laajempaa muutosta suhtautumisessa 1970-luvun rakennusperintöön. Siitä on viime vuosina tullut eräs Helsingin trendikkäimmistä alueista, jota käytetään usein esimerkiksi mainosten ja some-sisällöntuotannon taustana. Samanlainen arvostuksen nousu on kenties hitaasti ulottumassa 1970-luvun arkkitehtuuriin yleisemminkin, mistä Arkkitehtuurimuseon toukokuussa avautunut laaja *Betoniunelmia*-näyttely on hyvä esimerkki.

Merihaka ei tietenkään ole koko totuus 1970-luvun arkkitehtuurista. Alue on urbaanin sijaintinsa, historiansa ja asukaskuntansa puolesta hyvin erilainen kuin esimerkiksi sen rakennuttajana toimineen E-liiketaustaisen Hakan muut 1970-luvun alue-rakentamiskohteet. Myös tämän hetken asuntojen hintojen ja vuokra-asuntojen kysynnän perusteella Merihaka on hyvin haluttu asuinalue.

Merihakaan liittyy silti samankaltaisia kulttuurisen arvottamisen hankaluuksia kuin 1970-luvun arkkitehtuuriin yleisemminkin. Hakaniemenrannassa ja muualla Merihaan ympäristössä tapahtuvat muutokset, kuten Kruunusiltojen rakentaminen, liikennejärjestelyjen uusiminen sekä täydennysrakentamisen paine tuovat näitä esiin.

Merihaan nykyasemaa ja arkkitehtonista merkitystä leimaa eräänlainen kaksoisjännite. Yhtäältä sen kompaktikaupunkiajattelua heijasteleva idea ja tavoitteet nähdään mielenkiintoisina ja tärkeinä osana suomalaisen modernismin myöhäiskehitystä. Toisaalta Merihaan toteutukseen liitetään huomattavasti kielteisempiä mielikuvia. Niiden mukaan kunnianhimoisesta ideasta päästettiin irti, kun rakennuttaja pyrki maksimoimaan arkkitehtuurin sijaan muita tuotto-odotuksia rakennusprosessin edetessä kompromissista toiseen.

Tällainen kehityskulku on varmasti osin totta, mutta eikö se periaatteessa päde mihin tahansa rakennushankkeeseen? Merihaan kompaktiudesta ja rakentamisvaiheeseen ajoittuneista poikkeuksellisista taloushistoriallisista käänteistä johtuen tämä tulee kenties vain näkyvämmiin esiin.

Vuonna 2020 valmistunut, Helsingin kaupungin tilaama ja Arkkitehtitoimisto Okuluksen tekemä Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys lähtee alueen arvottamisessa liikkeelle poh-

jimmiltaan kahdesta hyvin erilaisesta Merihaasta. Yhtäältä on **Sulo Savolaisen, Peter Bieberin ja Arvi Ilosen** suunnittelema ensimmäinen vaihe, jolta ajalta olevien rakennusten – liike- ja toimistokiinteistöjen, tornitalojen sekä rannan lamellitalojen – arkkitehtoninen merkitys ympäristöhistoriaselvityksessä tunnistetaan.

Merihaan toista vaihetta (1978–1986) edustavat pääosin **Unto Toikkasen** suunnittelemat rakennukset, kuten Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö Hoasin opiskelijatalo, palloiluhalli, alueen keskelle sijoittuneet lamellitalot sekä toinen pysäköintilaitos. Nämäkin kuitenkin noudattelevat Savolaisen, Ilosen ja Bieberin kokonaissuunnitelmaa; esimerkiksi pysäköintilaitos on toteutettu Bieberin alkuperäisen suunnitelman mukaan.

Näiden vaiheiden väliin ajoittuu muun muassa öljykriisi, joka nosti rakentamisen kustannuksia ja johti talouden taantumaan. Tämän seurauksena Merihaan toteutuksen kunnianhimosta todella karsiutui huomattava osa. Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriallinen selvitys vetää kuitenkin kokonaisuuteen nähden melko radikaalin johtopäätöksen pitämällä vain ensimmäistä vaihetta arvokkaana, kun taas myöhäisemmän vaiheen rakennukset ovat sen mukaan ”ratkaisuiltaan ja arkkitehtooniselta laadultaan heikkoja” ja siten niitä tulee ”uudelleen-arvioida ja parantaa perustavaa laatua olevalla tavalla”. Tällä hetkellä Merihaan purkavat uudistus-suunnitelmat kohdistuvatkin nimenomaisesti toisen vaiheen opiskelijataloon, pysäköintilaitoksiin ja palloiluhalliin.

Mutta onko tämä jaottelu paras ohjaamaan Merihaan arvottamista? Sekä asiantuntijat että alueen asukkaat painottavat usein, että Merihakaa on arvioitava nimenomaisesti toiminnallisena kokonaisuutena, ei yksittäisten rakennusten kautta. Nähdäkseni kyseessä on haaste, joka kohdistuu 1970-luvun arkkitehtuuriin laajemminkin: miten katsoa tämän aikakauden rakennusperinnön arkkitehtonista arvoa kokonaisuutena sekä myös alkuperäiset sosiaaliset tavoitteet tunnistaen?

”

Sekä asiantuntijat että alueen asukkaat painottavat usein, että Merihakaa on arvioitava kokonaisuutena, ei yksittäisten rakennusten kautta.

Iida Kalakoski ja **Riina Sirén** kirjoittavat Arkkitehti-lehden numerossa 2/2022 rakennusperinnön arvottamisen typologioista. Tyypillisen jäsenyyksen mukaan rakennusperintömme koostuu harvinaisista ja uhanalaisista kohteista, poikkeuksellisen hienoista yksittäisistä kohteista sekä arkisesta harmaudesta, jonka arvoa on usein huomattavasti vaikeampi tunnistaa.

Arkinen harmaus muodostaa eräänlaisen perusarkkitehtuurin rungon, joka tällä hetkellä on määrällisesti nimenomaan 1960–1980-lukujen arkkitehtuuria. Siis sen ikäistä rakennuskantaa, joka on tutkitusti arvostuskuopassa laajemminkin. Kalakosken ja Sirénin mukaan tällaisen perusarkkitehtuurin suunnittelu ja toteutus on leimannut eri ammattiryhmien yhteistyö tiukan lainsäädännön ja taloudellisten reunaehtojen puitteissa. Myös Merihaan suunnittelu on lähtenyt kokonaisuudesta, toiminnallisuudesta ja sosiaalisista tavoitteista, ei yksittäisistä mestariteoksista.

Betonibrutalismia käsittelevässä keskustelussa on viime vuosina laajemminkin tuotu esiin ongelmia, joita seuraa siitä, kun brutalismia arvotetaan vain poikkeuksellisten ja mestarillisten rakennusten kautta. Yksittäisten rakennusten sijaan **Alison** ja **Peter Smithsonin** suuntaukseen alun perin 1950-luvulla liittämä eettinen tavoite oli pikemminkin arkisen toiminnallisuuden ja demokraattisen

yhteiskunnan rakentaminen. Tällaisessa tavoitteessa volyymi ja kokonaisuus ovat itsessään hyvin tärkeitä arvoja.

Nykyisin näitä kysymyksiä ei voi myöskään käsitellä irrallaan ekologisesta kestävydestä. Esimerkiksi Suomen hiilineutraaliustavoitteiden valossa voisi ajatella, että perusteluksi 1970-luvun rakennusten purkamiselle ei riitä pelkästään se, että ne eivät satu edustamaan aikakautensa johtavinta arkkitehtuuria.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että vähemmän arvokkaana pidettyä arkkitehtuuria tulisi sietää vain ilmastoystävyyden vuoksi. Estetiikka ja kauneusarvostelmat elävät aina ajassa, ja erilaiset toiminnan tavat ja arvot vaikuttavat siihen, mitä pidetään arvokkaana ja kauniina, kuten **Sanna Lehtinen** kirjoittaa Arkkitehti-

(Yllä ja oik) Merihakaa rakennetaan, kuvat vuodelta 1974. Oikealla Hanasaaren A-voimala, joka purettiin vuosina 2007–2008.

”

Nykyisin rakennusperinnön arvoa on vaikea irrottaa ekologisesta kestävydestä: molemmat vaikuttavat toisiinsa.

uutisissa 1/23. Estetiikka onkin myös tapa aistia muutosta siinä, mitä pidetään merkittävänä, tärkeänä ja tavoittelemisen arvoisena.

Tältä osin 1970-luvun arkkitehtuurin puolustaminen ekologisista arvoista käsin rinnastuu alkuperäisen rakennusajan sosiaalisiin tavoitteisiin demokraattisemman yhteiskunnan luomisesta. Näitä tavoitteita on mahdotonta erottaa arkkitehtonisesta laadusta ja esteettisistä arvostelmista. Nykyisin taas rakennusperinnön arvoa on hyvin vaikea irrottaa ekologisesta kestävydestä: molemmat vaikuttavat toisiinsa.

Miltä Merihaan tulevaisuus voisi näyttää tilanteessa, jossa tarvitsemme uutta ekologista estetiikkaa ja olemassa olevien rakennusten säilyttämistä? Keskustelua 1970-luvun elementtitalojen tulevaisuudesta herätteli myös Merihaan pysäköintilaitoksessa viime syksynä esillä ollut **Kaisa Karvisen** ja **Karita Rytivaaran** *Riisuttu runko* -näyttely. Yksi näyttelyn esiin nostama ajatus oli, miten purettavien rakennusten teräsbetonirungoilla, johon on sitoutunut valtavasti materiaalisia resursseja ja energiaa, voisi olla tulevaisuudessa käyttöä ja arvoa, jota emme vielä edes pysty täysin määrittelemään tai sanallistamaan.

Keskeisen sijaintinsa vuoksi Merihaka on aina palvellut myös muita kaupunkilaisia kuin vain alueen asukkaita: esimerkiksi palloiluhalli toimii

tärkeänä liikuntatilana koko itäiselle kantakaupungille, jossa edullisista sisäliikuntapaikoista on pulaa. Kenties olisi mielekästä tutkia myös sitä, voisiko Merihaan parkkihalleihin ja autokannen tiloihin sijoittaa esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntatoimintoja, joille on vaikeaa löytää tilaa muualta.

Hyvä esimerkki tällaisesta yllättävästä käytöstä ja 1970-luvun toimistotalon uudesta elämästä on Merihaan korkeimpaan torniin, nykyisin Meritorina tunnettuun entiseen Liittojen taloon, puolivahingossa syntynyt taiteilijoiden, freelancerien, tutkijoiden, pienyrittäjien ja muiden työskentelytilaa tarvitsevien yhteisö, joille valtavista toimistotiloista on vuokrattu entisiä toimistohuoneita pala palalta ilman suurempaa remonttia tai peruskorjausta.

Siinä missä Liittojen talo toimi 1970-luvulla hyvinvointivaltion hallinnollisen koneiston osana, on siitä nyt muodostunut luovien alojen prekaarien työskentely- ja kohtaamispaikka. Kenties olemme vasta löytämässä 70-luvun rakennuskannalle uutta elämää. ●

Kirjoittaja väitteli viime kesänä arkkitehtuurista politiikan tilallisena ilmentymänä ja työskentelee asiantuntijana arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfoissa.

Poikkeuksellinen kokonaisuus

Purkamisen ja tiivistämisen sijaan Merihaan kehittämisen lähtökohdaksi tulisi ottaa sen ominaispiirteiden säilyttäminen, sanoo arkkitehti Tuomas Toivonen. Merihaan suunnittelija Sulo Savolaisen mielestä lisärakentamisessa ”ei ole mitään mieltä”, sillä rakennusoikeus oli jo alunperin liian suuri.

Teksti SILJA YLITALO

JAN ALANCO / HKM

Arkkitehti Sulo Savolainen (vas) on yksi Merihaan suunnittelijoista. Arkkitehti Tuomas Toivonen on Merihaan rannassa sijaitsevan Kulttuurisaunan perustaja ja alueen asukas.

Kun Helsingin Merihaan korkeissa asuintaloissa tehtiin hissiremontti, taloyhtiöissä päätettiin yksimielisesti, ettei uusia hissejä ajeta nykyaikaisen kaluston nopeudella vaan yhtä hitaasti kuin vanhat hissit. Muuten ei ehtisi vaihtaa kuulumisia naapureiden kanssa.

Anekdotin kertoo yhdessä Merihaan tornitaloista asuva arkkitehti **Tuomas Toivonen**, joka on myös rannassa sijaitsevan Kulttuurisaunan perustaja.

”Korkeiden talojen hissit ovat kuin bussit ruuhka-aikaan, niissä tapaa aina samat ihmiset.”

Toivosen mukaan tapaus kuvaa Merihaan ominaisluonnetta, jonka yksi leimallinen piirre on yhteisöllisyys.

”Merihaka on harvinaisen yhtenäinen alue, saari itseasiassa. Se muodostaa sommitelmallisen ja toiminnallisen kokonaisuuden, joka on irrallaan ja kontrastinen muuhun kaupunkiin nähden. Se mahdollistaa hyvin erilaisen tavan elää kuin kantakaupungin muu rakennuskanta”, Toivonen sanoo.

Merihaka on kuin tiivis lähiö keskellä kaupunkia, mutta kuitenkin omassa rauhassaan.

Valtaosa asunnoista on pieniä mutta hyvin suunniteltuja, ”yhtenevään ja tasarvoiseen ympäristöön tähtääviä”, kuten Toivonen kuvaa. Yhteisiin tiloihin on panostettu.

”Korkeiden tornien kaikista asunnoista on diagonaalinäkömät. Kattokerroksissa on saunoja ja askartelutila, josta voi katsella horisonttiin samalla kun käyttää pylväsporakonetta.”

Toivonen on asunut Merihaassa kymmenen vuotta, Kulttuurisaunan perustamisesta lähtien. Ensimmäiset muistot ovat kuitenkin paljon kauempaa, lapsuudesta. Toivosen kummi asui Merihaassa ja ajoi työkseen lava-autoa.

”Muistan, kun ajettiin täällä transitilla ja sain vaihtaa vaihteita. Ajoimme sisään alakannen kolosseihin, menimme kellarista hissiin ja putkahdimme yläkannella ulos. Se oli wou-kokemus, joka on jäänyt mieleen.”

MONEN TEKIJÄN YHTEINEN TYÖ

Toivonen on seurannut tiiviisti alueen uudistamissuunnitelmia sekä asukkaan että yrittäjän näkökulmasta ja

osallistunutkin Hakaniemenrannan ideakilpailuun Now Office -arkkitehti-toimistonsa kautta.

Toivosen mielestä Merihaan kehittämisen tulisi olla ennen kaikkea laatuksymys.

”Yhtenäisenä kaupunki- ja kulttuuriympäristönä Merihaka on poikkeuksellisen hieno, eheä ja elävä esimerkki aikakautensa rakennetusta ympäristöstä, jolla on oma, vahva identiteettinsä.”

Toivonen sanoo ymmärtävänsä, ettei Merihakaa välttämättä pidetä arkkitehtuurin mestariteoksena. Se ei ole yhden tekijän taidonnäyte, vaan pikemminkin

”

Kattokerroksissa on saunoja ja askartelutila, josta voi katsella horisonttiin samalla kun käyttää pylväsporakonetta.

(Vas) Arkkitehti Sulo Savolainen kokosi Merihaan suunnittelusta vastanneen arkkitehtiryhmän vuonna 1969. Savolaisen lisäksi siihen kuuluivat Arvi Ilonen ja Peter Bieber. Ideoita pyöriteltiin yhdessä, mutta jokaisella oli myös omat vastuualueensa. Taustalla olevat talot ovat Savolaisen suunnittelemia.

(Oik) Peter Bieber löytyi Merihaan suunnitteluryhmään Arkkitehtiutisissa 13–14 / 1969 olleen ilmoituksen kautta.

Toimivan rakennuksen poistaminen rakentamisen hiilitaseesta tuntuu samalta kuin avohakkuu.

”asuntopoliittinen monumentti”, joka syntyi monen tekijän yhteistyönä.

Säilyttämis- ja arvostamiskeskustelun näkökulmasta se saattaa olla myös sen heikkous, Toivonen pohtii.

”Merihaka oli sosiaalidemokraattinen projekti, hyvinvointivaltion voimannäyte hetkellä, jolloin se vielä kykeni tekemään kaikenlaista. Se ei ollut arkkitehtuuri-eikä kaupunkisuunnitteluidea, vaan nimenomaan poliittinen projekti.”

Toivonen viittaa Merihaan syntyhistoriaan työväenliiketaustaisen, sosiaaliseen asuntotuotantoon keskittyneen rakennusliike Hakan hankkeena. Alueen kaava- ja rakennussuunnitelmat tehtiin Kulutusosuuskuntien keskusliiton – joka oli myös yksi Hakan perustajista – asunto-osastolla. Ajatuksena oli tuottaa asuntoja, joita pystyisivät ostamaan muutkin kuin varakkaimmat, aikana jolloin omistus-asuminen oli mahdollista paljon nykyistä harvemmille.

”Jos vertaa Merihaan kunnianhimoisuutta aluerakentamisena, asuntopoliittikkana ja rakennettuna ympäristönä, niin onhan se ihan eri tasolla kuin ympäristö, jota tällä hetkellä Helsingissä ollaan tuottamassa”, Toivonen sanoo.

LISÄÄ RAKENTAMISTA

Merihaka täyttää syksyllä viisikymmentä vuotta, ensimmäiset talot valmistuivat vuonna 1973. Juhlintaa varjostaa kuitenkin epätietoisuus tulevaisuudesta.

Alueen huoltoyhtiö Merihaka Oy, joka omistaa muun muassa parkkitalot, sekä liikekiinteistöjä omistavat kiinteistö-sijoittajat ovat ehdottaneet palloiluhallin ja pysäköintitalojen purkamista. Niiden tilalle, aivan nykyisten asuintalojen kylkeen, on suunniteltu korkeaa asuinrakentamista. Myös Hoas on pohtinut talonsa purkamista ja uuden rakentamista tilalle, samoin vuokrayhtiö Kojamo.

Merihaan asukkaat ovat vastustaneet purku- ja lisärakentamissuunnitelmia. Kenno Antropological Consultingin tekemän etnografisen haastattelututkimuksen mukaan asukkaat arvostavat Merihaan historiallista taustaa, sen

tunnusomaista ”betonibrutalistista” arkkitehtuuria ja pitävät tärkeänä alueen tyylillisen ja toiminnallisen eheyden säilyttämistä.

Toivonenkin pitää purkusuunnitelmia lyhytnäköisinä.

”Toimivan rakennuksen poistaminen rakentamisen hiilitaseesta tuntuu samalta kuin avohakkuu. Rungot ovat hyvässä kunnossa ja paikalla valettu.”

Toivosen mukaan alueen liikerakennukset eivät ole käyttökänsä päässä, ne on vain jätetty huoltamatta.

”Samaan aikaan rakennetut asunto-osakeyhtiöt ovat hyvässä kunnossa, koska ne ovat asukkaidensa ohjauksessa”, Toivonen vertaa.

Kolme alueen asunto-osakeyhtiötä asettui tammikuussa tekemässään kannanotossa avoimesti Merihaka Oy:n suunnitelmia vastaan. Kannanoton mukaan ne eivät katso hyötyvänsä huoltoyhtiön ajamasta tiivistämisestä ja toivovat yhtiön keskittyvän päätehtäväänsä, Merihaan kunnossapitoon.

Lisärakentamisen sijaan alue kaipaisi kunnollista huoltoa, nykyaikaistamista ja kasvojen kohotusta, kannanotossa todetaan. Tämä olisi tehtävissä kohtuullisin kustannuksin, sillä rakennusten tekninen kunto on hyvä, esimerkiksi pysäköintitalot on juuri kunnostettu.

Asunto-osakeyhtiöiden mielestä pysäköintitalot korvaavat ratkaisut, joita asukkaille on esitelty, ovat olleet ”kunnianhimottomia ja asukkaissa yleistä vastustusta herättäneitä”. Kannanoton mukaan paikoituslaitokset ovat elimellinen osa Merihakaa ja ”muodostavat alueelle luonteenomaisen julkisivun, suojaavan ’kaupunginmuurin’ liikennevirtaa vasten”.

Alueen kiinteistöillä, taloyhtiöt mukaan lukien, on rasitesopimukset jompaankumpaan pysäköintitaloista, eli ne omistavat autopaikkansa käyttöoikeuden kautta. Jotta talot voisi purkaa, pitäisi ensin purkaa rasitesopimukset. Se taas vaatisi myös asunto-osakkeiden omistajien suostumuksen, Toivonen muistuttaa.

Tällä hetkellä parkkihallit ovat puoleksi tyhjillään. Toivosen mukaan se johtuu siitä, ettei huoltoyhtiö markkinoi ja vuokraa pysäköintipaikkoja.

Toivosen mielestä järkevin ratkaisu olisi, että pysäköintitalot peruskorjattaisiin ja pidettäisiin alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan.

”Koko ranta rakennetaan täyteen uusia rakennuksia, joissa on markkinaehtoinen paikoitus. Autopaikoille tuolla sijainnilla löytyy ihan varmasti markkinat.”

Jos rakennusta ei haluta käyttää pysäköintiin, se voisi toimia jossain muussa tarkoituksessa, kuten kulttuuritilana, Toivonen sanoo.

”Runkohan on aivan fantastinen. Sen säilyttämisen tulisi olla kehittämisen lähtökohtana.”

MERIHAAN SUUNNITTELIJA

On toinenkin arkkitehti, joka tuntee Merihaan hyvin, kenties vielä paremmin kuin alueella kymmenen vuotta asunut ja yrittänyt Toivonen.

Nimittäin **Sulo Savolainen**, yksi Merihaan alkuperäisistä suunnittelijoista **Arvi Ilosen** (1933–2022) ja **Peter Bieberin** (1939–2012) ohella.

Savolainen täyttää kesällä 90 vuotta, mutta muisti toimii erinomaisesti ja jalatkin kantavat. Savolainen asuu Helsingin Pihlajamäessä kahteen kerrokseen rakennetussa asunnossa kerrostalossa, jota hän on itse ollut mukana suunnittelemassa.

Arkkitehti

saa mielenkiintoista työtä Meri-Hakan (Wärt-silän alue) suunnitteluryhmässä.

Kulutusosuuskuntien Keskusliitto/asunto-osasto, puh. 780 355/arkkit. Lindfors.

Oli luontevaa laittaa autot omaan oloonsa, ja lapset, istutukset ja jalan- kulku toiseen tasoon.

Jos asiat olisivat menneet toisin, Savolainenkin saattaisi asua Merihaassa, rannan lamellitaloissa, jotka nekin ovat hänen piirtämiään.

”Meille oli varattuna niistä asunto. Se oli alin huoneisto kannen nurkassa ja hieman epäsuotuisammassa asemassa kuin muut talon asunnot, joten ehdotin että hintaa vähän helpotettaisiin.”

Savolainen teki sopimuksen Hakan kanssa ja haki lainaa STS-pankista eli Suomen Työväen Säästöpankista, jonne hänen palkkansa Kulutusosuuskuntien keskuskunnan asunto-osaston arkkitehtina meni.

Pankki ei myöntänyt Savolaiselle lainaa.

”Ei ollut riittävästi vakuuksia. Olimme köyhiä, ei meillä ollut mitään omaisuutta.”

Kun Savolainen myöhemmin vieraili talossa, asunnossa asui yksi STS-pankin johtajista.

AUTOT KANNEN ALLE

Savolainen päätyi suunnittelemaan Merihakaa vuoden 1969 alussa Hakan pyynnöstä. Takana oli yli kymmenen vuotta yhteistyötä, ensin Roihuvuoren ja Pihlajamäen ja sitten Vantaan Simonmetsän ja Simonsillan alueiden suunnittelussa.

Savolaisen tehtävänä oli muodostaa Merihaan suunnittelusta vastaava arkkitehtiryhmä.

”Ensimmäiseksi pyysin mukaan kurssitoverini Arvi Ilosen, jonka kanssa olin tehnyt yhdessä muun muassa Pihlajamäkeä.”

Berliiniläinen, suomalaisen vaimonsa kanssa Espoossa asunut Peter Bieber löytyi kesällä 1969 Arkkitehtiutisiin laitetun ilmoituksen kautta.

”Hänellä oli ollut kilpailumenestystä, mistä päätelimme että hän oli pätevä kaveri. Se osoittautui todeksi.”

Suunnitteluryhmä teki alueen asema-kaavaksi kolmetoista erilaista vaihtoehtoa, joista kaupunki valitsi yhden. Sitä lähdettiin kehittämään eteenpäin.

Helsingin ongelmana olivat tuolloin kaupungin nopean kasvun ja autoistumisen aiheuttamat liikennemuutokset. Osa keskustan liikenneverroista ohjattiin kulkemaan Merihaan kautta. Suunnitteluryhmä keksi sijoittaa autoliikenteen kannen alle, jolloin sen yläpuolinen alue jäi rauhalliseksi tilaksi asukkaille.

”Julkisuudessa on joskus ollut keskustelua siitä, mikä on kansirakenteen esikuva. Mutta kun on ongelma, joka täytyy ratkaista, ei siihen tarvita esikuvia, ratkaisut tulevat itsestään. Jos autoliikenne ja muut pihatoiminnot olisi pantu yhteen, ei se olisi toiminut asunto-alueena. Oli luontevaa laittaa autot omaan oloonsa, ja lapset, istutukset ja jalankulku toiseen tasoon.”

Koska parkkipaikkojen lisäksi kannen alla kulkee kokonainen katu, arkkitehdit halusivat tilaan korkeutta. Ajatuksen läpimeno ei ollut itsestään selvyyttä.

”Käytimme verukkeena sitä, että kun tilasta tehdään tarpeeksi korkea, myöhemmin on tarvittaessa mahdollista rakentaa lisää kansia väliin. Mutta se oli vain juoni, jolla saatiin tilaan avaruutta. Olisi ollut masentavaa kulkea jossakin kolmen metrin kellarissa.”

HAASTEITA JA RATKAISUJA

Merihaan suunnittelussa oli ratkottava monia muitakin ongelmia. Yksi niistä olivat saasteet: läheisen Hanasaaren voimalan sekä liikenteen aiheuttamat päästöt. Niiden kulkeutumista tutkittiin tuulitunnelissa Kööpenhaminassa, kun Suomesta ei löytynyt vastaavaa tekniikkaa.

”Kaupunki määräsi, että ilma on puhdistettava ja puhallettava asuntoihin.”

UNTO LAITILA / HKM

Helsingin ongelmana olivat 1960- ja 70-luvuilla kaupungin nopean kasvun ja autoistumisen aiheuttamat liikennemuutokset. Kuva vuodelta 1975, taustalla Merihaka.

Tuloilman puhdistaminen oli Suomessa uutta, aiemmin koneellista ilmanvaihtoa oli käytetty vain poistoilmaan.

Nyt saasteiden pelko hieman huvittaa Savolaista.

”Aina kun olen siellä käynyt, on ollut vähän liiankin tuulista, raitis merituuli siellä puhaltaa. Vallitseva tuulen suunta on juuri mereltä päin.”

Toinen haaste alueen suunnittelussa oli liikenteen melu, jonka pelättiin tunkeutuvan asuntoihin. Talojen äänieristystä tutkittiin Ylen laboratoriossa Pasilassa.

”Siellä rakennettiin seinä- ja ikkunarakenteita luonnolliseen kokoon, aiheutettiin ääntä toisella puolella ja tutkittiin, millaisia rakenteiden tulisi olla, jotta melu ei tule asuntoihin.”

Sellaistakaan ei ollut Suomessa ennen tehty.

Suunnitteluryhmä esitti parvekkeisiin myös lasitusia, mutta viranomaisten tulkinnan mukaan parveke olisi silloin pitänyt laskea huoneistoalaan. Se olisi nostanut hintoja liiaksi.

”Ne olisivat olleet ensimmäiset parvekelasitukset Suomessa. Lasitukset tulivat myöhemmin Sörnäisten rantatien toisella puolella olevaan taloon. Ilmeisesti Hakassa oli ruvettu asiaa ajamaan.”

LIIAN TEHOKASTA RAKENTAMISTA

Merihaan rakentaminen hytyi 1970-luvun puolimaissa öljykriisin ja laman vuoksi. Kun se taas vauhdittui vuosikymmenen loppua kohden, kaikilla kolmella arkkitehdilla oli jo niin paljon muita töitä, etteivät he ennättäneet enää Merihaan pariin. Puikkoihin astui arkkitehti **Unto Toikkanen**, joka jatkoi Savolainen, Ilonen ja Bieberin suunnitelman toteuttamista.

”Kaava oli vahvistettu, sitä piti noudattaa.”

Ja nyt tullaan asiaan, jonka Savolainen tässä haastattelussa nimenomaan haluaa sanoa.

”Rakennusoikeus, eli kerrosalamäärä jonka alueelle sai rakentaa, oli minun mielestäni liian suuri.”

Merihaan suunnittelu-ryhmä keksi sijoittaa autoliikenteen kannen alle, jolloin sen yläpuolinen alue jäi rauhalliseksi tilaksi jalankulkijoille ja asukkaille. Kansitason alapuolella on Haapaniemenkadun lisäksi pysäköintipaikkoja.

Arkkitehtien alkuperäisessä suunnitelmassa iso kerrosneliömäärä oli ratkaistu niin, että korkeat asuintornit olivat nykyistä korkeampia, jolloin muut asuintalot saattoi jättää matalammiksi.

Kaupungin asemakaavaosasto kuitenkin rajoitti tornien räystäskorkeutta alkuperäisestä 75 metristä merenpinnasta toimistotornin 67 metriin ja asuintornien 52 metriin. Kallion kirkon aseman kaupunkikuvassa ei haluttu vaarantuvan.

Jotta alkuperäinen kerrosalamäärä saatiin toteutettua, matalien talojen kerroksia piti lisätä. Savolaisen mielestä olisi mieluummin pitänyt vähentää kerrosalaa.

”Korkeiden ja matalien talojen suhde häiriintyi. Se tuotti vaikeuksia suunnitteluun ja oli minulle kaikenkaikkiaan iso pettymys. Lopputulos olisi ollut parempi, jos korkeiden ja matalien talojen välillä olisi ollut selkeämpi ero.”

Nyt Merihakaan suunnitellaan lisää korkeaa asuinrakentamista. Savolaisesta se on järjetöntä.

”Siinä ei ole mitään mieltä. Varsinkin se että parkkitalon tilalle suunnitellaan

asuintaloa, joka on yhtä korkea tai vielä korkeampi kuin nykyiset talot, on ihan hullu ajatus.”

Parkkitalojen keskeinen tehtävä on toimia meluesteinä, minkä vuoksi ne suunniteltiin juuri alueen reunoille, suojaamaan keskelle sijoitettuja asuintaloja ympäröivien katujen ja liikenteen meteliltä, Savolainen huomauttaa.

LISÄÄ VÄRIÄ

Sen sijaan kannen alaista tilaa olisi Savolaisen mielestä varaa parantaa. Hän on itsekin vuosien varrella tehnyt erilaisia ehdotuksia tilan kehittämiseksi. Pilarit olisi esimerkiksi voinut maalata eri väreillä, mikä olisi helpottanut kannen alla suunnistamista. Rakennusvalvonta ei kuitenkaan hyväksynyt ehdotusta, eikä myöskään Japanin-matkan innoittamana syntyneitä ajatuksia värikkäiden mainosten ripustamisesta katon rajaan kadun molemmin puolin Tokion Ginzan tapaan.

”En tiedä mitä siinä suojeltiin, harmauttako. Värejä sinne tarvittaisiin.”

Savolainen on ehdottanut myös, että kanteen tehtäisiin aukkoja, jotta

KATIA TÄHIÄ

(Vas) Yksi Merihaan arkkitehtonisista erityispiirteistä on betonin koristeutus. Betoni rikottiin käsin vasaralla, Sulo Savolainen (oik.) kertoo Tuomas Toivonelle. Kuvassa näkyy myös toinen Merihaalle tyypillinen yksityiskohta, Arvi Ilosen suunnittelema vetimet.

(Alla) Yksi Helsingin kaupungin syksyllä 2022 esittelemistä hahmotelmista Merihaan täydennysrakentamiseksi.

katualueelle saataisiin valoa, mutta sekään ehdotus ei mennyt läpi. Kannen päällä puolestaan olisi tilaa vaikka veistospuistolle.

”Merihaassa on käyttämätöntä potentiaalia. Siitä voisi saada mielenkiintoisemman alueen.”

Myöskään Tuomas Toivonen ei toivo Merihaan ”museointia” tai säilyttämistä juuri sellaisena kuin se nyt on. Sen sijaan pitäisi vahvistaa piirteitä, jotka tekevät Merihaasta Merihaan.

”Tämä koskee tietystä kaikkia kaupunginosia. Alueita pitäisi kehittää niiden ominaispiirteistä käsin.”

Savolaisen tavoin Toivonen näkee Merihaassa kehittämispotentiaalia juuri kannen alla olevissa tiloissa. Uusia palveluita voisi sijoittaa sen reunoille ja katutasolle, josta on tulossa paljon aiempaa vilkkaampi alue Kruunusiltojan, liikennejärjestelyjen muutosten ja ympäristön lisärakentamisen myötä.

Itse hän ei tosin koe yrittäjänä erityisesti hyötывänsä muutoksista, vaikka

toimintaa aiotaankin kehittää uuteen tilanteeseen sopivaksi.

”Kun rakensimme Kulttuurisaunan tähän, valitsimme mahdollisimman rauhallisen paikan. Rakennus on suunniteltu tietynlaiseen käyttöön ja käytön intensiteettiin.”

RAKENNUS JA KOIVU VIIHTYVÄT

Kulttuurisaunan pienellä, suojaisella sisäpihalla kasvaa vanha koivu. Sitä ei ole istutettu, vaan se oli paikalla jo silloin, kun Merihakaa 1970-luvulla alettiin rakentaa, Toivonen kertoo. Tarinan mukaan **Irene Sorsa** – pääministeri **Kalevi Sorsan** puoliso – oli kieltänyt puisto-osastoa kaatamasta sitä. Sorsat asuivat toisessa rannan lamellitaloista, jota nimitettiin heidän mukaansa Sorsanpesäksi.

”Sen latva oli katkennut, kun jotkut pojat olivat 70-luvulla nostaneet puutarhatuolin sinne hennon puun latvaan. Se teki uuden latvan oksasta ja kasvaa

”

Talot ovat vähän
niinkuin puita,
ne eivät pysty
liikkumaan.

vähän vinoon, mutta ei holtittomasti korkeutta. Sen jälkeen kun sauna rakennettiin, se on kasvanut paljon. Rakennus ja koivu ovat viihtyneet.”

Olemme istuneet jo hyvän tovin penkillä Kulttuurisaunan sisäpihalla, vinoon kasvavan koivun katveessa. Kevätuuli on muuttunut viileäksi. Onko vielä jotakin, mitä Toivonen haluaisi Merihaasta sanoa?

Ensimmäistä kertaa haastattelun aikana Toivonen on pitkään hiljaa. Sitten hän sanoo:

”Nämä talot ovat vähän niinkuin puita, ne eivät pysty liikkumaan. Pääoma on nestettä, se löytää tiensä mihin vain, ja asukkaatkin voivat muuttaa, löytää uuden kodin jostain muualta. Mutta talot ovat tässä näin.”

”Toivoisin, että Helsingin kaupungilla olisi taitoa ja halua nähdä, mitkä asiat täällä ovat hienoja ja miten ne voisivat olla vieläkin hienompia. Sillä tavalla kaupungista tulee parempi: että meillä on paikkoja, joilla on luonnetta, ja joiden luonne pääsee kehittymään juuri niille parhaalla tavalla.” ●

Jutussa on käytetty lähteenä myös Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitystä (Arkkitehtitoimisto Okulus 2020). Taustatietoja ovat lisäksi antaneet Merihaka-Seuran puheenjohtaja Aino Laine ja varapuheenjohtaja Timo Koskeniemi.

HELSINGIN KAUPUNKI

Suunnitteluperiaatteet nähtäville syksyllä

Merihaan parkkitalojen tilalle suunnitellaan asumista. Aluetta pyritään kehittämään kaupungin tiivistämisstrategian mukaisesti, sanoo kaavoittaja Irene Siljama.

Merihaan suunnitteluperiaatteita valmistellaan parhaillaan. Tarjoituksena on saada niistä luonnos nähtäville ja kommentoitavaksi syksyllä, sanoo kaavoittaja **Irene Siljama**.

Miksi kaavaa halutaan uudistaa?

”Kaupunki on jo pidempään saanut alueen maanomistajilta hakemuksia siitä, että he haluavat kehittää kiinteistöään: joko purkaa ja rakentaa uutta tilalle, rakentaa lisää kerroksia tai muuttaa käyttötarkoituksia.”

Alueen omaleimaisuuden ja toisaalta monimutkaisten omistus- ja hallintasuhteiden vuoksi kaavaa ei haluttu lähteä muuttamaan pala kerrallaan, vaan haluttiin edetä rauhassa ja tarkastella aluetta kokonaisuutena, Siljama sanoo.

Kaavamuutos on ajankohtainen myös ympäristössä tapahtuvien muutosten vuoksi. Hakaniemenrantaan tulee uutta asumista, Sörnäistenrantaan kaavailaan asumista ja Sompasaaren eteläkärkeä Nihtiä, joka yhdistyy Kruunusilloilla Merihakaan, rakennetaan jo. Merihaka vastapäätä Merihaankadun toiselle puolelle on tulossa uusi kortteli, Siljama luettelee.

Samalla pohdinnan alla on, yhdistetäänkö Merihaka tiiviimmin ympärivään kaupunkirakenteeseen vai säilyykö se omana, erillisenä alueenaan.

Alueella tehdyn haastattelututkimuksen mukaan monia asukkaita suunnitelmat huolettavat. Kannella sijaitsevilla asuintaloilla ei ole varsinaisia yksityispihoja, vaan koko kansirakenne on ajateltu asukkaiden puoliyksityiseksi alueeksi. Erillisyys muusta kaupunkirakenteesta on pitänyt sen rauhallisena ja suojannut muun muassa ilkvallalta.

”Tämä on iso kysymys. Toisaalta on toivottu, että sinne tulisi enemmän ja parempia palveluita. Silloin liiketilojen ympäristön on oltava sellainen, että ne tulevat toimeen. Siinä on tietysti ristiriidat. Jotkut asukkaat halusivat, että alue liitettäisiin tiiviimmin muun kaupungin yhteyteen.”

Purkusuunnitelmien suhteen Siljama vahvistaa, että pysäköintalojen paikalle

kaavaillaan lähtökohtaisesti muuta, todennäköisesti asumista.

”Yritämme katsoa tätä kaupungin strategian mukaisesti, sekä tukeutua Merihaan ympäristöhistorialliseen selvitukseen ja sen esiin nostamiin arvoihin. Strategian mukaan olemassa olevaa kaupunkia pyritään tiivistämään, etenkin raideliikenteen varrella.”

Parkkitalot eivät myöskään oikein istu nykyiseen ajatusmaailmaan yksityisautoilun vähentämisestä, Siljama pohtii. Hänen mielestään niiden sijaan voisi luoda paljon mieluisampaa kaupunkitilaa, joka ”toivottavasti parantaisi aluetta”.

PURKAMINEN VAATII HYVÄT PERUSTEET

Taloyhtiöillä on rasitesopimukset osaan parkkihallien pysäköintipaikoista, mikä tarkoittaa, että ne omistavat autopaikansa käyttöoikeuden kautta. Rasitteiden purkaminen vaatisi asunnonomistajien suostumuksen. Tammikuussa tekemänsä kannanoton mukaan asunto-osakeyhtiöt vastustavat pysäköintitalojen purkamista.

Siljama ei halua ottaa kantaa siihen, voiko se muodostua esteeksi suunnitelmille.

”Me palvelemme siten, että tutkimme potentiaalisia kaavamuutoksia omien työkalujemme puitteissa. Maanomistajat neuvottelevat omalta osaltaan siitä, miten [mahdolliset kaavamuutokset] lain ja omistussuhteiden puitteissa toimivat.”

Myös palloiluhallia on esitetty purettavaksi. Sen kohtalosta Siljama ei osaa vielä sanoa.

”Ympäristöselvityksessä se ei noussut esiin erityisen vaalittavana. Emme me mielellämme pura rakennuksia, mutta palloiluhalli on ilmeisesti aika huonossa kunnossa. Mielellämme pitäisimme siinä liikuntatiloja, mutta on valitettavasti haastavaa pakottaa tontin omistajaa pitämään siellä tiettyä toimintaa.”

Nykyisessä kaavassa on palloiluhallin kohdalla määräyksenä ”au”, eli

Merihaan pysäköintitalojen yhtenä tehtävänä on toimia meluesteenä.

”Rakennusala palloilu-, uimahalli- ja muita liikuntatiloja sekä niihin liittyviä apu- ja palvelurakennuksia varten”.

Liikuntapaikoista on itäisen kanta-kaupungin alueella pulaa, ja palloiluhalli on ollut aktiivisessa käytössä.

”Omistajan mukaan se ei ole pitkällä tähtäimellä toimiva”, Siljama toteaa.

Myös Hoasin opiskelijatalosta on esitetty purkusuunnitelmia ja muuta asumista sen tilalle. Kysymys on Siljaman mukaan vielä auki.

”En osaa vielä sanoa, onko purkamisen paras vaihtoehto vai ei. Tässä ollaan myös ilmastokysymysten äärellä. Pitää olla aika hyvät perustelut, että sitä voi lähteä purkamaan.”

SILJA YLITALO

Lähteenä on käytetty lisäksi Kenno Antropological Consultingin 2021–2022 tekemää etnografista haastattelututkimusta alueen asukkaiden näkemyksistä.

(Vasemmalla) Kaupunkikeja tiivistetään, mutta samalla menetetään joutomaita, jotka voivat olla luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviäkin.

(Oikealla) Hulevesien paikallinen käsittely lisää luonnon monimuotoisuutta.

Luontokatoa voi hidastaa kaavoituksella

Luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen kaavatasolla on nyt jo keinoja ja työkaluja. Mutta koska luontoarvoilla ei ole hintaa, käytännössä muut asiat ajavat usein ohi. Pakollinen kompensatiovelvoite auttaisi, sillä se tekisi luonnon tuhoamisesta kallista.

Teksti ja kuvat PEKKA HÄNNINEN

Maankäytön muutokset ja rakentaminen ovat merkittävä syy luonnon monimuotoisuuden heikkenemiselle. Luontoa tuhoutuu, kun metsää raivataan asunnoille ja muille rakennuksille, teille, maatalouden tarpeisiin, voimalinjoille, kaivoksille ja niin edelleen. Luonnonalueet pirstaloituvat ja eliöiden on vaikea liikkua ja jatkaa sukua. Geenit eivät virtaa, alkaa lajien hiljainen hiipuminen.

”Kaavoituksella on tuntuva merkitys luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa”, sanoo ympäristöneuvos **Marina**

”

Kaavoitukseen tarvitaan enemmän biologeja, jotta luonnon monimuotoisuus voidaan turvata.

von Weissenberg ympäristöministeriöstä.

Von Weissenberg muistuttaa, että Suomi sitoutui joulukuussa Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuiseen luonnon monimuotoisuuskehykseen. Sen keskeinen tavoite on luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä.

Miten siihen voi vaikuttaa käytännön kaavatyössä?

LUONTOARVOILLA EI OLE HINTAA

”Keinoja ja työkaluja luonnon monimuotoisuuden huomioimisen olisi, mutta koska luontoarvoilla ei ole hintaa, muut intressit ajavat usein niiden ohi”, sanoo yliopistolehtori **Panu Halme** Jyväskylän yliopistosta. Halme on yksi Jyväskylän yliopiston *Kunnat hidastamaan luontokatoa* -julkaisun kirjoittajista.

Halme esittelee niin sanottua lieventämishierarkiaa kuntien maankäytön suunnittelun uudeksi toimintamalliksi. Siinä edetään vaihe vaiheelta kaavatasolta seuraavalle. Yleiskaavoituksessa pyritään vält-

tämään luontohaittoja, asemakaavoissa edelleen välttämään ja lieventämään haittaa paikallisesti ja jos muu ei auta, kompensoimaan haitta. Koko prosessin perusta on luontotiedon kerääminen ja hallinta.

Yleiskaavassa tulisi Halmeen mukaan tunnistaa arvokkaat luontokohteet, välttää niille rakentamista ja ohjata rakentamisen painetta vähemmän arvokkaisiin suuntiin. Esimerkiksi jos kaupungin yhdellä reunalla on arvokkaita lehtoja, kasvua voidaan ohjata muualle. Tämä vähentäisi aiheutettua haittaa ja kompensointitarvetta.

Suurimmissa kaupungeissa rakentamisen kasvusuuntia ei enää voi valita. Tällöin luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta vaihtoehtoisiksi jäävät kompensointi tai rakentamisen lopettaminen – jälkimmäinen lienee poliittisesti hankalaa.

Asemakaavatasolla luontohaittaa lievennetään. Jos suunnittelualueella on esimerkiksi arvokas korpi, puro tai lampi, tutkitaan miten rakentaminen voisi kiertää kohteen. Kompensatio on viho viimeinen vaihtoehto. Jos luontoa mene-

tetään, se korvataan jossain muualla.

Kompensaatiota voidaan tehdä kaupungin sisällä ennallistamalla. Esimerkiksi nurmientä voidaan muokata niityksi.

Halme harmittelee, ettei kompensatiovelvoitetta saatu mukaan luonnonsuojelulakiuudistukseen. Nyt kompensatio on vapaaehtoista. Kompensatiovelvoite olisi tehnyt luonnon tuhoamisesta kallista, ja luonto olisi saanut hinnan. Suurista kaupungeista Espoo on ottanut kuitenkin tavoitteekseen, ettei luonnon tila heikene enää nykyistä enempää.

”Lisääkö tiivistäminen luontokatoa taajamissa?” ympäristöministeriön Marina von Weissenberg pohtii. ”Uudet rakennuspaikat jyrätään sileiksi luontoarvoja pohtimatta. Voisiko olla jokin luontokorvaus, joka kannustaisi säästämään luontoarvoja?”

ESIMERKKIÄ PIRKANMAALTA

Aina suojelu ei Panu Halmeen mukaan osu oikeaan paikkaan. Suurikin suojelualue voi olla luonnon monimuotoisuuden kannalta merkityksetön, jos se ei ole yhteydessä muihin arvokkaisiin kohteisiin. Toisaalta pieni vanhan metsän pläntti voi olla hyvinkin merkittävä, jos se toimii linkkinä muiden alueiden välillä. Tärkeintä on kohteiden muodostama verkosto.

Paikkatieto-ohjelman käyttö tuo helpotusta luonnon monimuotoisuuden kokonaisuuden hahmottamiseen. Ohjelma voi Halmeen mukaan laskea esimerkiksi luonnonalueiden kytkeytyneisyyttä ja sitä miten lajit liikkuvat ja leviävät.

Tämä antaa vahvan pohjan aluesuunnittelulle luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi tänä vuonna vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa on hyödynnetty Zonation paikkatietopohjaisen ekologisen maankäytön suunnittelun menetelmää.

Von Weissenberg nostaa hyväksi esimerkiksi Pirkanmaan maakuntakaavan uudistuksen. Siinä luonnonvarojen huomioimista edustavat ekologisen verkoston tarkastelut sekä ekosysteemipalvelujen analyysit, jotka näkyvät kartalla luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden alueina.

”Kaavoitukseen tarvitaan enemmän biologeja, jotta luonnon monimuotoisuus voidaan turvata”, sanoo von Weissenberg. Hän pitää harmillisena sitä, että tieto monimuotoisuuden huomioimisesta on vaikeasti löydettävissä. Onnistuneita ratkaisuja ei myöskään ole missään koottuna.

TAVOITTEENA YHTENÄISET SUOJELUALUEET

Suomi on muiden YK:n jäsenmaiden tavoin sitoutunut kolmenkymmenen prosentin suojelutavoitteeseen. Tämä ei Halmeen mukaan tarkoita sitä, että kolmekymmentä prosenttia maa- ja vesialueista tulisi totaalisesti suojella: noin kymmenen prosenttia alasta suojeltaisiin kaikelta maankäytöltä ja loppu muodostuisi kevyemmin suojelluista alueista, esimerkiksi virkistysalueista, joilla voisi tehdä jopa pieniä metsänhoidollisia toimenpiteitä.

Nyt kaupungit muuttavat kaavoitteesaan virkistysalueita asuinalueiksi. Tämä käytäntö ehkä vaikeutuisi.

Kolmenkymmenen prosentin suojelutavoitteen onnistumisen kannalta Halme pitää tärkeänä alueiden kytkeytyneisyyttä. Nyt herkästi suojellaan yksityisiä tai valtion metsiä vähän mistä sattuu, eikä tämä ole suojelunäkökulmasta aina kustannustehokasta.

EU:n vireillä oleva ennallistamisdirektiivi lisäisi kaupungeissa muun muassa latvuspeitteisyyttä.

”Latvuspeitteisyys mittaa vihreän määrää, ei välttämättä laatua”, huomauttaa Halme. Sen sijaan alueellinen viherkerroin on hänen mukaansa kehittynyt määrän mittaamisesta myös ekosysteemipalveluiden mittaamiseen, ja tulevaisuudessa mukaan saataneen luontoarvot.

Peitteisyyden ja muun elävän luonnon lisääminen varsinkin kaupungeissa lisää sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä. Vehreys tasaa sään äärevöitymisen mukanaan tuomia vitsauksia, kuten kaupunkitulvia ja lämpösaarekkelmiöitä.

Lähiluonnolla on lukuisia positiivisia terveysvaikutuksia. Viimekädessä luontokadon pysäyttämistä riippuvat myös henkiriepumme. ●

Mihin suuntaan matkalla, puurakentaminen?

Puu ansaitsi vahvemman sijan arkkitehtuuri-politiikassa, kirjoittaa dosentti Markku Norvasuo.

MARKKU NORVASUO

Tutkittuani viime vuosina puurakentamista kaupunkiympäristössä olen alkanut ajatella, että puurakentamisen edistäminen on

ajautumassa hieman erikoiseen tilanteeseen vihreässä siirtymässä. Jotakin arvokasta on unohtunut, kun on keskitytty vahvasti nimenomaan puukerrostaloihin.

Sinänsä edistäminen on ollut johdonmukaista sekä ympäristöministeriön puurakentamisen ohjelmassa että rakennusalan omassa tutkimuksessa ja kehittämisessä. Teollisella puurakentamisella on syystäkin näissä toimenpiteissä vahva painoarvo. Ilman sitä puulla materiaalina ei voisi saavuttaa asuntorakentamisen edellyttämiä tuotantomääriä.

Edistämisessä on myös osattu tarttua 2010-luvulla virinneeseen kaupunkikeskustojen tiivistämiseen ja kaupunkimaisen rakentamisen suosioon. Kaupungit ovat olleet aktiivisesti mukana ja asettaneet kunnianhimoisia tavoitteita uuden puurakentamisen toteutusmäärille. Puukerrostalo on ollut teollisuuden ja kaupunkien kannalta ratkaisevan tärkeä innovaatio.

KAUPUNKIEN KANNALTA nykytilanteen voi hahmottaa jakona tuotannollisen ja miljööpainotteisen tarkastelutavan välillä. Teollinen rakentaminen määrittelee puurakentamisen kysymykset tuotantomenetelmien, suunnitteluosaamisen, rakentamisen prosessien, hinnanmuodostuksen ja kuluttajuuden kautta. Oikeaa yhtälöä on hankkeissa etsitty, koska puu ei edelleenkaan kata kovin suurta osaa kerrostalorakentamisesta.

Toisenlainen näkökulma puurakentamiseen ilmenee esimerkiksi arkkitehtuurikilpailuissa, joissa vähintäänkin epäsuorasti tarkastellaan puun yhteyksiä monimuotoiseen rakennusperintöön. Vielä 1980-luvulla pohdittiin paljon, miten sopeuttaa uusi puurakentaminen vanhoihin suojeltuihin puutalomiljöisiin. Nyt suhde perinteeseen on monimuotoisempi ja vapautuneempi. Puu tuntuu tarjoavan luontevan tavan yhdistellä luovasti erilaisia aineksia. Toisaalta tällaisen kehityksen on osaltaan tehnyt mahdolliseksi juuri teollinen puurakentaminen.

Nämä kaksi näkökulmaa kohtaavat toisensa kaavoittajan ja suunnittelevan arkkitehdin työpöydillä. Kaupungit ovat omaksuneet varsin käytännönläheisen ajatusmallin, jossa teolliseen puurakentamiseen tukeudutaan keinona tiivistää kaupunkia ja toteuttaa puun avulla hiilineutraaliustavoitteita. Samalla hyödynnetään puujulkisivujen kaupunkikuvallisia mahdollisuuksia. Uuden puurakentamisen sovittaminen kivikaupunkiin ei ole aina helppoa, mutta varsinkin esikaupungeissa ja uusilla asuinalueilla puu on ollut houkutteleva valinta.

Kaupungit ovat alusta saakka tiedostaneet edellä mainitut ongelmat puurakentamisen edistämisessä ja olleet huomattavan kekseliäitä niiden ratkomisessa. Keinoja ovat olleet kaavoituksen ohella esimerkiksi tontinluovutuskäytännöt, erilaiset ohjelmat, kumppanuudet, pilottihankkeet ja kerrostalojen malliratkaisut. Ilmiselvänä haasteena on kuitenkin aikataulu eli vaikeus kaavoittaa riittävästi puurakentamiseen soveltuvia tontteja kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden aikataulussa. Moni kaupunki tähtää hiilineutraaliuden saavuttamiseen jo vuoteen 2030 mennessä. Vaikka puurakentaminen lisääntyisi suhteellisesti

katsoen nopeasti, reaalin kasvu on hidasta matalan lähtötason vuoksi.

Julkisuudessa tätä on käsitelty vähän. Oma tulkintani on, että kysymys on voitu sivuuttaa kohdistamalla odotukset vähähiilisyyden laskentamenetelmiin ja niiden sisällyttämiseen säädöksiin. Puun otaksutaan tällöin menestyvän luonnostaan vihreässä siirtymässä, kun tavoitellaan vähähiilisyyttä, hiilivarastojen kasvattamista, resurssitehokkuutta ja kiertotaloutta. Tällaisella kehityksellä on selkeästi monia ajureita EU:n tavoitteista lähtien, mutta aikatauluongelma ei välttämättä näin ratkea, koska kokonaisuus on sekä teknisesti että poliittisesti mutkikas.

VOI SIIS OLLA ennenaikaista olettaa, ettei puurakentamista enää kannattaisi edistää muilla tavoin. Edistämislle avautuisi uusia mahdollisuuksia, jos tarkasteltaisiin laajemmin kysymyksiä ilmastosta, luontokadosta ja kaupunkisuunnittelun tavoitteista.

Ensinnäkin olisi tutkittava uudelleen puun mahdollisuuksia pienimittakaavaisessa asuntorakentamisessa, unohtamatta erilaisia välimuotoja. Vielä parikymmentä vuotta sitten kehittäminen suuntautui sellaisiin konsepteihin kuin tiivis ja matala sekä erilaiset kaupunkipientalon muodot. Ne jäivät sittemmin tiiviin kerrostalorakentamisen varjoon. Erityinen huomio olisi kohdistettava tiiviin kaupunkiympäristön laatuun ja samassa yhteydessä myös kaupunkiluonnon vaalimiseen. Näin avautuisi laajempikin keskustelu kaupunkisuunnittelun tavoitteista.

Vähähiilisyyden rinnalla on yhä enemmän alettu korostaa luontokadon pysäyttämistä. Tällöin tarkastellaan metsien ohella kuntien maankäyttöä. Ratkaisuksi ymmärretään usein tiivis

”

Jotakin arvokasta on unohtunut,
kun on keskitytty vahvasti
nimenomaan puukerrostaloihin.

kaavoitus, joka jättää mahdollisimman paljon rakentamatonta maata. Keinona on kuitenkin myös luontohaittojen lieventäminen rakennetulla alueella. Siihen voidaan pyrkiä puutalotiljojen suunnittelussa. Kaupunkilunnon ja puurakentamisen yhdistelmällä voi vaikuttaa myös asukkaiden hyvinvointiin, joka jää varsinaisten ekologisten tarkastelujen ulkopuolelle.

Toiseksi puurakentaminen on jäänyt liiaksi yksittäisten kaupunkien harteille kasvuvyöhykkeillä. Sitä olisi aiempaa

vahvemmin edistettävä osana laajempaa alueellista eli etenkin kaupunkiseutujen ja maakuntien kehittämistä. Puulla on kulttuurista ja aluetaloudellista arvoa, ja se sopii monenlaisiin ympäristöihin ja yhdyskuntamuotoihin.

Kolmanneksi puu ansaitsisi vahvemman sijan myös arkkitehtuuripoliitikassa. Valtakunnallisessa arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa *Kohti kestävää arkkitehtuuria* puurakentamista ei tarkastella. Perusteena on päällekkäisyyksien välttäminen suhteessa muihin rakennetun

ympäristön ohjelmiin. Maisemapoliitikkaa pohjustavassa julkaisussa *Yhteiset maisemat* puurakentaminen mainitaan vain ohimennen. Tällainen erillisuus on tavallaan johdonmukaista muttei välttämättä palvele puurakentamisen kehittämistä, koska monet kiinnostavat kysymykset oleilevat ohjelmien välisillä rajapinnoilla. ●

Kirjoittaja on yhdyskuntasuunnittelun yliopistotutkija sekä asumis- ja kaupunkitutkimuksen dosentti Tampereen yliopistossa.

1970-luvun arkkitehtuurin aatteet ja arki tänään

Keskustelua arkkitehtuurista,
aatteista ja arjesta 1970-luvun
debatoitikkulttuurin hengessä.

16.9.2023 kello 13–17

Vuotalo, Helsinki

Kielet suomi ja englanti

Maksuton, ilmoittautuminen

avataan elokuussa 2023

mfa.fi

Yhteistyössä

Architectural Democracy

Arkkitehti-lehti

Arkkitehtuurimuseo

Docomomo Finland

Vuotalo

Ammatissa

Arkkitehti kuvataiteilijana

MARJAANA MALKAMÄKI

Arkkitehdin koulutus on antanut kuvataiteilija Kaisa Soinille rohkeutta materiaalivalintoihin. Teoksiaan hän on työstänyt muun muassa rappauslastoilla ja hiomavälineillä.

Teksti ANNI VARIS

A rkkitehti ja kuvataiteilija **Kaisa Soini** nin uusin teos, *Asioilla on ainakin kaksi puolta* -niminen veistos, valmistui arkkitehti **Pekka Kolin** suunnitteleman Nokian kirjasto- ja kulttuuritalo Virran pääsisäänkäynnille maaliskuussa.

Nokian kaupunki tilasi teoksen taiteilijalta kunnianosoitukseksi kahdelle pitkäaikaiselle paikallispoliitikolle. Pilariin kietoutuva veistos koostuu kolmestakymmenestä värikkäästä alumiinisesta osasta, jotka heijastavat poliittisten urien pituutta kuin puun vuosirenkaat.

”Teos lähtee paikassa olevista monista suunnista ja kulmista. Työ rakentuu pilarin ympäri, mikä luo siihen liikkeen illuusion”, Soini kuvaa. ”Halusin olla vuoropuhelussa Kolin suunnitteleman rakennuksen ja sen ympäristön kanssa, mutta itsenäisenä taideteoksena veistoksella on myös oma vahva visuaalinen ilmeensä.”

Veistos valmistui intensiiviseen tahtiin puolessa vuodessa. Soini aloitti päivänsä kolmelta aamulla ja teki lisäksi opetustöitä Tampereen yliopistolla, missä hän vastaa arkkitehtiopiskelijoiden taideopetuksesta.

”Tällainen työskentely on vaatinut paljon itsekuria, mutta olen pystynyt toimimaan niin täydellä kapasiteetilla kuin olisin mielestäni tehnyt teoksen muutenkin”, Soini kertoo. Hän on tyytyväinen teokseen ja sen tekoprosessiin.

”Tuntuu etten ole aiemmin päässyt viemään prosessiani julkisissa projekteissa yhtä pitkälle kuin nyt, ilman rajoituksia tai ongelmia. Oma ajatus toteutui puhtaasti ja tyydyttävällä tavalla.”

SOINI VALMISTUI arkkitehdiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1994. Sen lisäksi hän on suorittanut arkkitehdin maisterivaiheen tutkinnon Cranbrook Academy of Artissa Michiganissa, Yhdysvalloissa.

Alunperin arkkitehdiksi valmistunut taiteilija Kaisa Soini asuu Nokiassa. Kuvassa hänen tuorein veistoksensa, keväällä valmistunut *Asioilla on kaksi puolta* Nokian kulttuuritalon edessä.

Arkkitehtien työttömyysluvut olivat 1990-luvulla laman takia korkeita, ja Soini näki parhaaksi jatkaa opintoja ulkomailla valmistumisen sijaan.

”Yhdysvaltoihin lähteminen oli aikanaan iso ponnistus, sillä kouluun otettiin sisään vain vähän opiskelijoita eikä vaihto-opiskelijoille ollut olemassa vielä mitään valmista polkua. Kaikesta piti ottaa itse selvää ja laatia hakemus monine dokumentteineen.”

Opinnot Yhdysvalloissa olivat epämuodollisia verrattuna sen ajan suomalaisen opetukseen, Soini muistelee. Yksiselitteisten tehtävänantojen sijaan opiskelijoilta kysyttiin, mitä annettavaa heillä on arkkitehtuurille. Myös lukemista, rakentamista ja materiaaleihin tutustumista oli paljon.

”Lähdin sinne selvittämään, voisiko maalaustaiteen ja arkkitehtuurin välillä olla yhteyttä. Samalla tiellä taidan olla edelleen.”

Ensimmäisen yksityisnäyttelynsä Soini piti vuonna 1995, vuosi arkkitehdiksi valmistumisen jälkeen. Arkkitehdin toimiminen kuvataiteilijana herätti aluksi hämmennystä.

”Nykyään arkkitehtitaustaisia kuvataiteilijoita on jo enemmän kuin ennen”, Soini sanoo. ”Mutta välillä joudun vieläkin vastaamaan kysymyksiin, että suunnittelenko myös rakennuksia.”

ARKKITEHDIN KOULUTUS on vaikuttanut kuvataiteilijan uraan monella tapaa, Soini kertoo. Se on avannut mahdollisuuden nähdä asioita eri tavalla. Esimerkiksi julkisten töiden kohdalla rakennetun ympäristön tarkastelu arkkitehdin silmin voi parhaimmillaan tuoda tekemiseen lisää laajuutta ja syvyyttä. Käytännön tasolla koulutuksesta on saanut hyödyllistä tietoa rakennusprosesseista ja eri materiaaleista.

”Arkkitehti tuntee alustavasti monenlaisia materiaaleja eikä hätkähdä niistä. Veistokseen voi valita materiaalin ilman etukäteisrajauksia ja myöhemmin ottaa niistä tarkemmin selvää.”

Kuvataiteilijan uransa aikana Soini on materiaalien lisäksi kokeillut rohkeasti lukuisia eri työlejä ja tekniikoita.

Hän on käyttänyt esimerkiksi akryylitöidensä pintojen työstämiseen rakensivälineitä – erityisesti rappauslastoja ja hiomavälineitä. Tällä hetkellä hän on kiinnostunut siivousvälineiden käyttämisestä maalaamisessa.

Kaikkea Soinin työskentelyä yhdistää pyrkimys tutkia ja ”kairata” esiin jokin yksinkertainen oivallus tekoprosessin aikana. Soinin mukaan hänen työnsä lähtökohtia voisi parhaiten kuvata aforistikko **Samuli Parosen** lausahduksella: ”Vastaukset elävät aikansa. Kysymykset tulevat yhä uudestaan.”

Soini kertoo nauttivansa etsintäprosessista ja siitä tunteesta, kun teos lopulta irtautuu tekijästään ja ikään kuin löytää oman tapansa olla olemassa.

”Taiteen tekemisessä vaikeaa ja hienoa on se, että aina joutuu aloittamaan nollasta. Se vetää hiljaiseksi. Ei ole mitään kestäväää helppoutta.” ●

”

Lähdin Yhdysvaltoihin selvittämään, voisiko maalaustaiteen ja arkkitehtuurin välillä olla yhteyttä.

Vaalea CLT-elementtien pinta ja hiilletystä puusta tehty julkisivulaudoitus luovat kahvion ilmeeseen kontrastia.

Moderni Marttakahvio

Joensuun torin uusi Marttakahvio edustaa pohjois-karjalaista puurakentamista. Marttojen toiveena oli tuoda kahvioon nykyaikaista suunnittelua.

Arkkitehti **Maija Korkeela** suunnitteli Joensuun torille Marttakahvion, joka valmistui toukokuussa. Marttojen edellinen kausikahvila oli jouduttu siirtämään pois tulevan kauppahallin tieltä.

Maija Korkeela: ”Toimistomme suunnitteli myös Joensuun torin edellisen Marttakahvion noin viisitoista vuotta sitten, joten Pohjois-Karjalan Marttojen toimitusjohtaja **Heli Hjälm** pyysi minua uuden kahvion pääsuunnittelijaksi.

Pohjois-Karjalan osuuskauppa PKO rakentaa torille uuden kauppahallin, ja Marttojen kahvio joutui siirtymään sen alta torin toiselle laidalle. Vanha kausikahvila oli muutenkin tullut tiensä päähän toiminnallisesti ja rakenteellisesti, joten oli aika päivittää rakennukset.

Suunnittelu alkoi nopealla tahdilla viime elokuussa ja kahvio pystytettiin paikalleen toukokuussa. Toteutuksessa tehtiin yhteistyötä muun muassa Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian ja Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa.

Kahviokokonaisuuteen kuuluu kahvilamyymälän lisäksi piirakkapaja, missä paistetaan piirakoita ja järjestetään piirakkakouluja sekä muuta toimintaa. Pajassa on näyteikkuna, josta turistit voivat seurata, miten piirakoita

tehdään. Rakennusten välissä on katettu terassialue.

Kahvion suunnittelu oli todella mielenkiintoinen projekti, ja sain työhön aika vapaat kädet. Kolmesta suunnitteluvaihtoehdosta Martat valitsivat toteutukseen oman suosikkini. Muut vaihtoehdot olivat perinteisempiä, mutta Martoilla oli moderni mieltymys. He toivoivat nykyaikaista suunnittelua ja jotain uudenlaista torille.

Suunnittelussa minua inspiroi se, että rakennukset tulevat hyvin keskeiselle paikalle Joensuuhun. Ympäristö loi myös haasteita, sillä torilla on jo omaleimainen torilava, ja viereen tulee uusi kauppahalli sekä toinen ruokakoju. Suunnittelin kahvion värimaailman ja materiaalit nämä seikat huomioiden.

Halusin kahvioon kontrastia. Vaalea CLT-elementtien pinta jää näkyviin ja tumma julkisivulaudoitus on hiiletystä puusta, jonka on tehnyt puuseppä **Miikka Kotilainen** paikallisesta Hiilirytyksestä. Joensuuta pidetään puukaupunkina ja tavoitteena oli tuoda esille modernia puurakentamista.

Suurin yllätys työssä oli se, kun kävi ilmi, että torilla on isot korkoerot. Tämä huomattiin vasta projektin loppuvaiheessa, ja jouduimme rakentamaan kah-

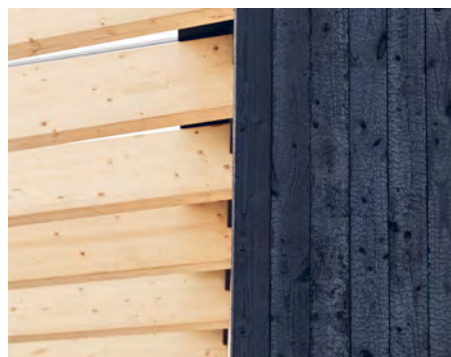
vilaan terassin, jotta asiakkaat yltäisivät tiskille toisessakin päässä rakennusta.

Myös rakennuksen vino harjakatto toi mukanaan haasteita ja hammasten kiristystä, mutta en joutanut ideasta. Olen tyytyväinen siihen, että kattomuoto saatiin säilymään eikä räystäitä tarvinnut rakentaa.

Martat haluavat ehdottomasti pysyä Joensuun torilla. Se on kaupungin tavaramerkki. Aina kun käyn kesällä torilla, käyn Marttakahviossa, joka on itsellenikin tärkeä paikka Joensuussa.”

ANNI VARIS

Arcadia Oy arkkitehtitoimiston tämänhetkisiä projekteja ovat muun muassa Vantaan Varian ammattioppilaitoksen Vehkalan toimipiste, Piispanmäenkoulu ja Äänenkosken koulu.

safa.fi/kilpailut

ARKKITEHTUURI- KILPAILUT

Yleiset kilpailut

15.3.2023 – **12.6.2023** Ylöjärven keskusta
27.3.2023 – **30.7.2023** Europan 17

Sisään jätetyt yleiset kilpailut

3.4.2023 – 5.6.2023 Kotkan kaupungintalo 2.0
15.12.2022 – 14.4.2023 Kaarinan keskusta
31.10.2022 – 17.2.2023 Lepuski 2.0: Leppävaaran keskus, 1. vaihe
30.11.2022 – 17.3.2023 Lapinjärven kirkonkylä

Kutsukilpailut

14.10.2022 – 23.1.2023 Espoolaisten talo
10.2.2023 – 9.6.2023 Malmin uusi sairaala, 1. vaihe
19.6.2023 – 30.9.2023 Kouvolan teatterin peruskorjaus ja laajennus

Oletko järjestämässä kilpailua? Yleisten kilpailujen 2024 verovapaudet haetaan elokuussa

Yleisten kilpailujen palkinnoille on mahdollista hakea verovapautta. SAFA tekee hakemuksen kilpailujen järjestäjien puolesta. Tiedot kilpailuista pyydetään toimittamaan maanantaihin 25.8. mennessä. Lisätietoja safa.fi/kilpailut.

Harmaan sävyjä

1970-luvun arkkitehtuurilla on pitkään ollut huono maine. Ravisteleeko Arkkitehtuurimuseon *Betoniunelmia*-näyttely tätä pinttynyttä mielikuvaa?

Teksti KRISTO VESIKANSA

A rkkitehtuurimuseon vuosikymmen-näyttelyillä on pitkät ja kunniakkaat perinteet. Niiden lähtölaukauksena voi pitää **Kirmo Mikkolan** vuonna 1979 kokoamaa *Funkis*-näyttelyä, ja touku-kuussa avatun *Betoniunelmia*-näyttelyn myötä ollaan päästy jo 1970-luvulle.

Näyttelyn kuraattorit **Petteri Kum-mala**, **Jutta Tynkkynen** ja **Anni Var-tola** ovat varmasti miettineet päänsä puhki, miten lähestyä vuosikymmentä, jonka arkkitehtuuri tuo tyypillisimmin mieleen ankeuden, harmauden ja tunk-kaisuuden, mutta toisaalta myös tasa-arvon ja heräävän ympäristötietoisuuden.

Negatiivisten mielikuvien lisäksi 1970-luvun arkkitehtuurin ongelmana on selkeän identiteetin puute. Suomalai-sen arkkitehtuurin tarinassa vuosikym-men on jäänyt epämääräiseksi välikau-deksi, jolloin 1960-luvun rationalismin ihanteet laimenivat ruutuelementtien ja rasterijulkisivujen monotoniaksi, ja vastareaktionä syntyneet uudet ideat ehtivät kypsyä rakennuksiksi vasta 1980-luvun puolella. Yritykset ”elävöit-tää” laatikkoarkkitehtuuria 45 asteen kulmilla ja pyöristetyillä nurkilla eivät nekään tuottaneet 1970-luvulle riittävän vahvaa omaa luonnetta.

UNOHTUNEITA MERKKI-RAKENNUKSIA

Surkea maine on toisaalta osa 1970-luvun arkkitehtuurin viehätystä. Kun vuosikymmen on jäänyt historiankir-joituksessa paitsioon, on tarjoutunut mahdollisuuksia löytää omatoimisesti ”unohtuneita” merkkirakennuksia, kuten Kouvolan keskuskirkko (**Jaakko** ja **Kaarina Laapotti** 1978), kurssikeskus Murikka (**Pekka Helin** ja **Tuomo Siitonen** 1977) ja Tanhuniityn pienta-loalue (**Risto Kauria** ja **Risto Turtola** 1975). Viimeistään tämän näyttelyn myötä nekin saavat ansaitsemansa pai-kan arkkitehtuurimme klassikkoina – ja

menettävät ehkä hieman salaperäisyy-den auraansa.

Arvostuksen muutokset ovat tietysti osa arkkitehtuurin normaalia kehitystä, ja ne koskettavat vuorotellen jokaista vuosikymmentä. 1970-luku poikkeaa kaavasta kuitenkin siinä mielessä, että se tuomittiin arkkitehtuurin aallonpoh-jaksi jo omana aikanaan, kuten *Arkki-tehti*-lehden vuosikerrat ja *Suomi raken-taa* -näyttelyiden kritiikit hyvin kertovat.

Arkkitehtien epätoivon tehokkuuden nimiin vannoneen tuotantokoneiston edessä kiteytti kaiketi terävimmän suku-laiseni **Matti ”Vadu” Vesikansa** ironi-sissa pilapiirroksissaan. Niille on tässä-kin näyttelyssä omistettu oma pöytänsä.

VUOSIKYMMENET LOMITTUVAT

Vuosikymmennäyttelyiden perus-ongelma on, että arkkitehtuurin suuntaukset harvoin asettuvat siististi kymmenjärjestelmän mukaiseen ruu-duksoon. Tämä tulee selvästi ilmi, kun vertaa *Betoniunelmia* sen edeltäjään, vuonna 2016 järjestettyyn *Värikkäämpi, iloisempi, hienostuneempi* -näyttelyyn. Siinä missä jälkimmäinen tarkasteli, miten 1960-luvun konstruktivistiset ja strukturalistiset ideat materialisoituivat seuraavan vuosikymmenen kuluessa, ottaa *Betoniunelmia* reippaasti vauhtia 1960-luvun puolivälistä. Samat teemat, kohteet ja jopa kuvat toistuvat.

Joissain kohdissa tiukempi aikarajaus olisi kuitenkin ollut paikallaan. Esi-merkiksi **Aarno Ruusuvuoren** suunnittelema Helsingin kaupungintalon saneeraus edustaa mielestäni puhtaasti 1960-luvun arkkitehtuuria, vaikka rakennus otettiin käyttöön vasta syksyllä 1970. Sama pätee Imatran kau-pungintaloon (**Arto Sipinen** ja **Mane Hetzer** 1970), Kupittaan urheiluhalliin (**Marjatta** ja **Martti Jaatinen** 1971) ja

Finlandia-taloon (**Alvar Aalto** 1971).

Betoniunelmia ottaa muutaman aske-leen myös 1980-luvun puolelle, mutta se tuskin aiheuttaa ongelmia seuraavaa vuosikymmennäyttelyä suunnitelta-essa – värikkäässä ja monimuotoisessa kasariarkkitehtuurissa riittää yllin kyllin valinnanvaraa useampaankin näyttelyyn.

NOSTALGINEN JA AJANKOHTAINEN

Lähihistoriaan keskittyvässä näyttelyssä kävijä tulee väistämättä peilanneeksi sisältöjä omiin kokemuksiinsa. Näin tekee varmasti jokainen 1970-luvulla elänyt tässäkin näyttelyssä. Omat muis-toni 1970-luvusta rajoittuvat lähinnä kodin piiriin, mutta aikakauden arkki-tehtuuri oli väistämättä osa myös omaa lapsuuttani ja jätti jälkeensä voimakkaita muistikuvia: Merihaan ja Itä-Pasilan jän-nittävät monitasoratkaisut, Kannelmäen Maxi-Marketin loputtoman tuntuinen pilarihalli, metroasemien salamyhkäinen teknomaailma.

Tällaisten nostagiatrippien lisäksi näyttely tarjoaa onneksi myös kriittisiä näkökulmia aikakauden arkkitehtuuriin ja kaupunkisuunnitteluun. Asunnotto-muus nostetaan esiin nopean kaupungis-tumisen varjopuolena, huolella suunnit-tellut kerrostalopihat kyseenalaistavat yleistä käsitystä lähiörakentamisen ankeudesta ja vilkas rakennussuojelu-keskustelu on näkyvästi esillä.

Ajankohtaista kysymystä 1970-luvun rakennusten purkamisesta ja korjaa-misesta näyttely lähestyy **Kaisa Kar-visen** ja **Karita Rytivaaran Riisuttu runko** -projektin sekä Finlandia-talon ja Jyväskylän yliopiston kirjaston perus-korjausten kautta. Teemaa olisi voinut korostaa enemmänkin esillä olevien rakennusten, kuten uhanalaisen Hana-saaren voimalaitoksen (**Timo Penttilä** 1976) kautta.

(Yllä) Espoon Kivenlahden pelkistettyjen elementtitalojen vastapainoksi korttelipihat on suunniteltu huolella.

(Keskellä) Vuonna 1974 tehdystä perspektiivikuvasta korostuu Jaakko ja Kaarina Laapotin suunnitteleman Kouvolan keskuskirkon modulaarinen teräsrakenne.

(Alla) Helsingin Hakaniemessä osoitettiin mieltä asuntopulaa vastaan vuonna 1970.

TEUVO KÄNERVA / KAMU ESPOON KAUPUNGINMUSEO

JAAKKO JA KAARINA LAAPOTTI / MFA

”
Suomalaisen
arkkitehtuurin
tarinassa 1970-
luku on jäänyt
epämääräiseksi
välikaudeksi.

SIMO RISTA / HKM

Ilkka Salon Paimioon vuonna 1973 suunnittelema Alumiinitalo tarjosi puitteet rennolle ja luonnonläheiselle asumiselle.

TASA-ARVON IHANNE

Kuraattorit ovat ryhmitelleet erilaiset näkökulmat neljän pääteeman – ”koti”, ”lähiö”, ”yhteiskunta” ja ”arkkitehdin työhuone” – ympärille. Ratkaisu on selkeä ja johdonmukainen, mutta samalla hieman yllätyksetön.

Esimerkiksi **Harri Hautajärven** näyttelyn yhteydessä julkaistussa *Murrosten vuosikymmen* -kirjassa hahmottelema ajatus 1970-luvun arkkitehtuurin suhteesta fossiiliseen energiaan olisi saattanut tarjota kiinnostavamman tavan nivoa aikakauden arkkitehtuuriin ja kaupunkisuunnitteluun vaikuttaneet taloudelliset, poliittiset, kulttuurilliset ja tekniset tekijät tämän päivän keskusteluihin.

Näyttely ei nosta jalustalle yksittäisiä suunnittelijoita, mikä tietysti sopii hyvin 1970-luvun ihanteeseen tasa-arvosta. Nopea tilastointi kuitenkin paljastaa, että eniten tilaa saavat Arto Sipinen, **Erkki Kairamo**, Marjatta ja Martti Jaatinen, Jaakko ja Kaarina Laapotti, Pekka Helin ja Tuomo Siitonen sekä **Matti K. Mäkisen** johtama Valion suunnitteluosasto.

Kohdevalikoima ei tarjoa kovin suuria yllätyksiä, sillä suurin osa rakennuksista

ja asuinalueista on esitelty aikanaan Arkkitehdissä ja *Suomi rakentaa* -näyttelyissä. Mukaan on silti mahtunut muutama vähälle huomiolle jäänyt kohde, kuten **Ilkka Salon** tyylikäs Alumiinitalo Paimiossa (1973).

PALASET LOKSAHTAVAT KOHDILLEEN

Samanaikaisesti ammattilaisia ja suurta yleisöä puhuttelevan näyttelyn suunnittelu ei ole aivan helppo tehtävä, kuten Arkkitehtuurimuseon viimeaikaiset näyttelyt ovat osoittaneet. Nyt palaset tuntuvat vihdoinkin loksahaneen kohdilleen. Näyttelyarkkitehtuurista vastannut Kombo-toimisto on soveltanut nokkelasti 1970-luvun arkkitehtuurin aiheita, kuten pesubetonielementtejä, avaruusristikoita ja ilmoitustauluja. Rento ja leikkimielinen tunnelma on täysin vastakkainen kuin askeettisen tyylikkäässä 1960-lukunäyttelyssä seitsemän vuotta sitten.

Näyttely hyödyntää lähes hengästyttävällä tavalla erilaisia esitystapoja: perinteisten pienoismallien ja piirustusten lisäksi mukana on niin valokuvasuurenoksia, videoita, valopöydällä katseltavia dioja kuin veivillä vaihdettavia kuvia. Oma suosikkini on seinä-

laatikkoon sijoitettu video, jossa Anni Vartola kertoo Olarin kirkosta (**Käpy** ja **Simo Paavilainen** 1981) kurkistuksena 1980-luvulle.

Mielikuvitus tuntuu loppuneen ainoastaan videoiden katselupaikkana toimivassa olohuoneessa, jonka retrosisustus ei onnistu tuomaan esiin 1970-luvun asutusuunnittelun arvoja. **Henna Helander** tosin havainnollistaa niitä käsin piirtäen sivummalla olevalla videolla.

Tämän ja edellisen vuosikymmenen näyttelyn myötä puoli vuosisataa näyttää vakiintuneen aikaperspektiiviksi, josta käsin on turvallista luoda kokonaiskatsaus yhteen aikakauteen. Tähän on epäilemättä vaikuttanut myös rytmi, jolla Arkkitehtuurimuseon kokoelmat luonnostaan karttavat. En voi silti olla haikailematta kymmenisen vuotta lyhyempää perspektiiviä, joka teki *40-luku* (1983) ja 1950-lukua käsittelevästä *Sankaruus ja arki* (1994) -näyttelyistä todellisia uusia avauksia. Toivottavasti 1980-lukunäyttelyä ei siten tarvitse odottaa kokonaista vuosikymmentä! ●

Betoniunelmia ja muita näkymiä 1970-luvun arkkitehtuuriin -näyttely Arkkitehtuurimuseossa 15.10. asti.

Albert Speerin Nürnbergin puoluepääväyläalueelle suunnitteleman jättiläisstadionin katsomon kaltevuus testattiin Hirschbachiin vuonna 1937 rakennetun täysikokoisen mallin avulla.

”

Väkivallan ja alistamisen arkkitehtuuri tarvitsi aina vain lisää rakennelmia, mikä edellytti tehokasta suunnittelu- ja tuotantokoneistoa.

Valta, tila, väkivalta

Berliinin taideakatemian näyttely rikkoo myyttejä kansallissosialismin ajan arkkitehtuurista.

Kansallissosialismin aika Saksassa (1933–1945) herättää mielikuvia suureellisista kaupunkisuunnitelmista, moottoriteistä sekä pikkusievästä ja kotoisasta asuntoarkkitehtuurista. Hallinnon todelliseksi perinnöksi jäi kuitenkin valtava määrä raunioita, kadotettua kulttuuriperintöä sekä miljoonittain kuolleita tai rikkinäisiä ihmisiä.

Berliinin taideakatemian näyttely *Macht Raum Gewalt* (Valta, tila, väkivalta) luo kokonaiskuvan kansallissosialismin ajasta ja sen palveluksessa toimineista arkkitehteistä, joista osa sai jatkaa viroissaan myös sodan jälkeen. Toisaalta monet Bauhausin opiskelijat ja opettajat sekä Weimarin Saksan menestynein arkkitehti, juutalaissyntyinen **Erich Mendelsohn** joutuivat lähtemään maasta Hitlerin noustua valtaan. Myös **Mies van der Rohe** oli pakko todeta Saksaan jääminen mahdottomaksi.

Propagandan kulissiksi Berliiniin rakennettiin muun muassa Olympiastadion, ja muistakin urheilun ja massatilaisuuksien rakennelmista ja rakennuksista oli hurjia suunnitelmia. Vallan pönkittämisen infrastruktuuriin liittyi myös moottoriteiden rakentaminen ja Tempelhofin vaikuttava lentokenttä-

rakennus. Hitlerin mielipuolinen hallintokokonaisuus, jonka keskuksiksi tarkoitettun kupolirakennuksen pienoismalliin kuuluvat kuin pieninä hiirulaisina Valtio-päivätalo ja Brandenburgin portti, jäi sen sijaan toteutumatta.

Mittakaavaltaan paisuteltujen, valtaa korostavien suunnitelmien mieluisuus selittää vuorostaan sitä, miksi Bonnin hallinto tyytyi toisen maailmansodan jälkeen pienieleiseen modernismiin, kanslerin virka-asuntoa myöten.

TAVALLISILLE IHMISILLE luvattuja somia taloja sekä viehättäviksi tarkoitettuja asuinalueita toteutettiin kaiken muuhun nähden suhteellisen vähän. Kraft durch Freude (Voimaa ilosta) -järjestön rakennuttama valtava lomakeskus Prora Rugenin saarella edusti vuorostaan hyvin modernistista rakentamista. Myös sotateollisuuden rakennuksia toteutettiin hyvinkin rationaalisella otteella.

Väkivallan ja alistamisen arkkitehtuuri sotateollisuuden tarpeisiin tarvitsi aina vain lisää ja lisää rakennelmia, mikä edellytti tehokasta suunnittelu- ja tuotantokoneistoa. Vanki- ja orjatyövoimaa työskenteli sietämättömissä olosuhteissa rakennuksilla ja kivilouhoksilla, joilta

saatiin rakennusmateriaaleja. Näyttelyssä on suorastaan kylmäävä interaktiivinen pienoismalli leiristä eri rakennustyypeineen.

Näyttely rikkoo monia tuon ajan rakentamiseen liittyviä kaunistelevia myyttejä. Joidenkin kansallissosialistien valtakauden tuottamien rakennelmien koetaan olevan jopa saastuneita, *kontaminiert*. Ja toisaalta: Berliinin Olympiastadion ja useat hallintorakennukset on muokattu meidän aikamme käyttöön palvellen muun muassa yhdistyneen Saksan ministeriöitä.

Günter Behnischin suunnittelema akatemiarakennus on oivallinen paikka näyttelylle, sillä samalla tontilla sijainnut Palais Arnim toimi aikanaan Berliinin uudistamisesta vastanneen **Albert Speerin** toimipaikkana. Akatemian teatterissa pyöri myös vaikuttava kooste näyttelyn teemaan liittyvistä elokuvista vuosilta 1961–2019.

TARJA NURMI

Macht Raum Gewalt -näyttely Berliinin taideakatemiassa 16. heinäkuuta saakka.

Teknologian puolestapuhuja

Pariisin Pompidou-keskuksen retrospektiivinen näyttely avaa näkymiä Norman Fosterin ajatteluun, työtapoihin ja inspiraation lähteisiin.

Teksti MARIANNA WAHLSTEN

Vaiikka **Norman Foster** itse vierastaa ajatusta high tech -arkkitehtuurista, on hän suuntauksen tunnetuin elossa oleva edustaja. Fosterin arkkitehtuurissa näkyy vahva usko teknologisiin ratkaisuihin, joiden kautta modernistisen arkkitehtuurin periaatteet ovat jalostuneet nykypäivän tarpeisiin. Centre Pompidoun laaja retrospektiivi tuo näyttävästi esille Fosterin tärkeimmät rakennukset, kehityskaaret ja inspiraation lähteet, jotka edelleen vaikuttavat vuonna 1999 Pritzker-palkinnon saaneen arkkitehdin ajatteluun.

Näyttelyä suunnitteleessaan pääkuraattori **Frédéric Migayrou** toimi tiiviissä yhteistyössä Fosterin kanssa. Hänen arkistonsa paljastui niin laajaksi, että näyttely rakennettiin ensimmäisenä arkkitehtuuria käsittelevänä näyttelynä kulttuurikeskuksen ylimpään

kerrokseen. Pariisiin yli aukeavaa näkymää vasten on asetettu yksi näyttelyn pääteemoista, ”vertikaaliset kaupungit”, jossa tavallista suuremmat mallit Fosterin kuuluisista pilvenpiirtäjästä seisovat rivissä.

Jos arkkitehtuurinäyttelyt saattavat joskus tuntua kuivakoilta, Fosterin johdolla koottu näyttely ei tosiaan ole sitä. Heti ensimmäisessä salissa piirroksot ja skissit lähes seitsemän vuosikymmenen varrelta avaavat näkymiä Fosterin luovaan prosessiin, jossa keskeistä on aina ollut piirtäminen. Taitavien hahmotelmien kautta välittyy jo lapsena herännyt – ja edelleen jatkuva – innostus rakennusten mekaanisiin ratkaisuihin ja erilaisten toimintojen tekniseen toteutukseen. Viimeisin osuus sisältää Fosterin piirroksia tältä vuodelta, osoittaen 87-vuotiaan arkkitehdin olevan

edelleen tiiviisti mukana toimistonsa suunnittelutyössä.

Salin keskelle sijoitettu pitkä vitriini esittelee yli kaksisataa aukeamaa A4-muistikirjoista, joihin Foster on kerännyt ajatuksia, suunnitelmia ja hahmotelmia vuodesta 1975 lähtien. Muistikirjoja on Migayroun mukaan yli kaksi tuhatta. Esillepanossa vaikuttavaa onkin arkiston laajuus ja perinpohjaisuus.

SEURAAVASSA salissa on esillä piirrosten, videoiden ja pienoismallien ohella lasin taakse tarkasti rakennettuja kolmiulotteisia diorama-malleja. Tämä arkkitehtuurinäyttelyissä harvemmin käytetty esitystapa auttaa hahmottamaan rakenteiden merkityksiä ja yhteyksiä ympäristöön.

Salin keskellä on esillä valikoima esineitä arkkitehdin historiallisesta

Pompidou-keskuksen näyttelyssä on esillä muun muassa Norman Fosterin keräämiä autoja ja häntä inspiroineita taideteoksia.

kokoelmasta sekä inspiraation lähteinä toimineita taideteoksia. Sitä hallitsee **Le Corbusier'n** omistuksessa ollut auto, jonka Foster hankki ja kunnosti kuin kunnianosoituksena yhdelle suurista esikuvistaan. **Umberto Boccionin**, **Constantin Brancusin** ja **Ai Weiwein** veistokset sekä **Richard Buckminster Fullerin** suunnittelema Dymaxion-auto muistuttavat teknologian yhteydestä taiteeseen. Mercedes-Benz 300 SL -mallin riisuttu metallinen runko toimii puolestaan viitteenä historialliseen kehitykseen sekä rakenteiden merkitykseen.

Näyttely koostuu seitsemästä pääteemasta. Yhdistävänä linjana on Fosterin usko, että ilmastokriisi ratkaistaan teknologian avulla. Tällä hän on perustellut esimerkiksi suunnittelemansa suuret pilvenpiirtäjät, joista on pyritty luomaan energiatehokkaita systeemejä. Rakennukset eivät vastaa perinteistä mielikuvaa ekologisesta suunnittelusta, mutta Fosterin arkkitehtuuriin sisältyvä futuristinen ajattelu on yksi nykyisen urbaanin kehityksen johtavista linjoista, joka juontaa Le Corbusier'n periaatteista. Foster painotti näyttelyn lehdistötilaisuudessa, että kaupunkien kriiseistä on aina selvitty ja niiden seurauksena on syntynyt parempia ratkaisuja.

Teoreettiset lähtökohdat ja esikuvat soljuvat näyttelyn teemojen lävitse. Työskentely Fullerin kokeellisten projektien parissa muokkasi vastavalmistuneen arkkitehdin ajattelua, samoin kalifornialaiset Case Study -talot, joiden yksinkertaiset rakenteet suunniteltiin edullisista elementeistä. Näiden ja Le Corbusier'n lisäksi näyttelyssä mainitaan nuoruuden vaikuttajina **Louis Kahn**, **Paul Rudolph**, **Serge Chermayeff** ja **Christopher Alexander**.

Näyttelyn loppuhuipentumana esitellään Fosterin toimiston yhteistyötä Nasan kanssa, joissa suunnitellaan tukikohtia kuuhun ja Marsiin. Näiden projektien valossa Fosterin pyrkimys löytää tasapaino ihmisen ja luonnon välillä kuulostaa utopistiselta, mutta avaruudessa toimivat teknologiat ovat jo osa rakennettua ympäristöä, ja niissä voidaan nähdä mahdollisuus kehittää olosuhteita planetaarisen tasapainon parantamiseksi. Tähtiarkkitehdin sanoma on rakennettu tarkasti näyttelyn tarinaan.

Norman Foster -näyttelyn Pariisin
Centre Pompidoussa 7.8. asti.

NIGEL YOUNG / FOSTER + PARTNERS

Kalifornian Cupertinoon vuonna 2017 valmistunut Applen pääkonttori sulkee sisäänsä 12 hehtaarin kokoisen puiston.

DANIEL JAMME / EIFFAGE

Millaun viadukti Etelä-Ranskassa rikkoi valmistuessaan vuonna 2004 monia ennätyksiä. Maantie ylittää Tarn-joen rotkon 270 metrin korkeudessa.

FOSTER + PARTNERS

Nasan Mars-tukikohta on tarkoitus 3d-tulostaa planeetan pintaa peittävästä hienojakoisesta kiviaineksesta.

”

Yhdistävänä linjana on
Fosterin usko, että
ilmastokriisi ratkaistaan
teknologian avulla.

KOTEJA VANHASSA RAUMASSA -KIRJAN KUVITUSTA

Vanhaa ja modernia arkkitehtuuria Suomessa

Suomalaista arkkitehtuuria ja arkkitehteja on viime aikoina käsitelty usean teoksen voimin. Koteja Vanhassa Raumassa kurkistaa säilyttään korjattuihin yksityistaloihin, Viiva kertoo modernin arkkitehtuurin Kankaanpäästä ja Nuori Alvar Aalto tunnetun arkkitehdin lapsuudesta ja nuoruudesta.

Teksti LAURI JÄÄSKELÄINEN

Suomen puukaupungit olivat lähes kaikki purkuuhan alla 1960-luvulle tultaessa. Poikkeuksena oli Vanha Porvoo, joka välttyi purkamiselta ennen ensimmäistä maailmansotaa ja suojeltiin asemakaavassa vuonna 1936.

Pohjoismaiden laajin yhtenäinen historiallinen puukaupunkialue, vuonna 1991 Unescon maailmanperintökohteeksi valittu Vanha Rauma koki sekin omat vaaran vuotensa. Vanhan rakennuskannan säilyttämiseen tähdännyt ehdotus joutui vielä 1960-luvun lopulla järjestetyssä arkkitehtuurikilpailussa alaluokkaan. Vanhan Rauman suojelukaava vahvistettiin lopulta vuonna 1981.

Toisin kuin Pohjolan puukaupungit yleensä, Vanha Rauma säästyi kaupunkipaloilta 1800-luvulla. Viimeisin tuhoisampi palo oli vuonna 1682. Vuosisatojen aikana syntynyt rakennuskanta suurelta osin säilyi – tosin kunkin talon omistajan varallisuusaseman sen salliessa eri tavoin korjattuna ja paranneltuna. Myös keskiaikainen mutkitteleva katuverkosto on pääosin entisillä sijoillaan.

Kirja *Koteja Vanhassa Raumassa* kurkistaa kahdeentoista säilyttään korjattuun Vanhan Rauman yksityistaloon. Alueelle sijoittuu yhteensä noin 600 rakennusta. Teoksessa kahdentoista talon asukkaat kertovat kodeistaan ja suhteestaan Vanhaan Raumaan toimittaja **Marja Hakolan** haastattelemina.

Asuminen Vanhan Rauman alun perin ahtaissa ja

vaatimattomissa oloissa on muuttunut väljemmäksi ja yksityisemmäksi. Suurimmilla tonteilla on edelleen sijaa myös vuokra-asujille.

Teoksen esipuheessa kuvanveistäjä **Helena Hietanen** kertoo kirjan saaneen alkunsa hänen halustaan tietää, miten Vanhan Rauman taloja oli siihen mennessä korjattu. Hietanen oli muuttanut taiteilijapuolisonsa kanssa kaksisataa vuotta vanhaan Esi-Puandin hirsitaloon vuonna 2015. Taiteilijapariskunta koki tarpeelliseksi löytää omaan sisätilaremonttiinsa sopivia paikallisia toteutuneita esimerkkejä täydentämään Vanha Rauma-yhdistykseltä ja Tammelan korjausrakentamiskeskuksesta saatavaa opastusta.

SÄILYTTÄVÄÄ KORJAAMISTA

Raumalaistalojen korjauksia on ollut suunnittelemassa arkkitehti **Jukka Koivula**. Hän antaa kirjassa tunnustusta Museoviraston sekä Rauman kaupunginmuseon ja Satakunnan museon tutkijoille, mutta myös yksityisille, alueen ja rakennusten arvoista kiinnostuneille asukkaille. Koivula tiivistää artikkelissaan korjausfilosofiansa teesiin ”kohtuullinen patina kuuluu asiaan, hoitamattomuus ei”.

Koivula pahoittelee, ettei edes maailmanperintöstatus ole estänyt ylimmän oikeusasteen kaavapäätöstä, joka mahdollistaa kaupallisen keskuksen

”

Edes maailmanperintöstatus ei ole estänyt kaavapäätöstä, joka mahdollistaa kaupallisen keskuksen kehittämisen Vanhan Rauman suojelualueelle.

(Yllä) Jusslan talon korjausta käsitellään Koteja Vanhassa Raumassa -kirjassa esimerkkinä vanhan raumalaistalon korjauksesta.

kehittämisen Vanhan Rauman suojelualueelle. Uhkana on palveluiden näivettyminen ja pienten liiketilojen yksipuolistuminen muun muassa taiteilijoiden työhuoneiksi.

Rauman kaupungin kaavoitusarkkitehtina toiminut **Hanna Elo** tarkastelee vanhan raumalaistalon korjausta 1980-luvun alkupuolelta lähtien Jusslan taloa esimerkkinä käyttäen. Jusslan vuonna 1974 hankkinut pariskunta asui talossa lähes kymmenen vuotta ennen sisätilojen korjauksen aloittamista. Näin he ehtivät tutustua vanhan rakennuksen ominaispiirteisiin läpikotaisin.

Pariskunta halusi palauttaa Jusslan siihen asuun, missä se oli ollut ennen 1950- ja 60-lukujen muutoksia, mikä tarkoitti julkisivujen uudistuksen lisäksi sisätilojen laajahkoja korjauksia. Korjauksissa noudatettiin Elon ohjetta ”kuluneisuus ei haittaa, mikäli rakennusosan tehtävä edelleen täytty”. Laaja artikkeli sisältää Jusslan talon korjaushistorian lisäksi yleistä korjausrakentamisen ohjausta ja teoriaa.

Maailmanperintökoordinaattori **Aino Koivukari** toteaa, ettei Vanhaa Raumaa koskevassa kirjallisuudessa ole aiemmin juurikaan kiinnitetty huomiota rakennusten sisätiloihin. Tulevaisuudessa huomiota kaipaivat pihapiirit ja piharakennukset.

Ilona Iloton taittama ja **Katja Hagelstamin** kuvaama *Koteja Vanhassa Raumassa* on jo itsessään pieni taideteos.

ARKKITEHTUURIKAUPUNKI KANKAANPÄÄ

Arkkitehti **Maija Anttila** toimi Kankaanpään kaupunginarkkitehtina vuosina 1987–2012. Anttilan teos *Viiva* kertoo pienen satakuntalaisen kunnan määrätietoisista ponnisteluista kohti viihtyisää ja identiteettitään vahvaa seutukunnan keskuskaupunkia.

Kankaanpää tunnetaan Niinisalon varuskunnasta, joka perustettiin ennen toista maailmansotaa. Varuskunnan kasarmirakennukset toivat mukanaan vaalean funkiksen. Arkkitehti **Kalle Lehtovuoren** komeasta Lamellikasarmista (1935) on pidetty hyvää huolta. Varuskunta-alue asutettiin on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Kunnanjohtaja **Ennu Virtanen** asetti 1950-luvulla kunnan kehittämiseksi tavoitteita. Kaavakonsulttina aloitti professori **Olli Kivinen**, joka jatkoi Kankaanpään ”hovikaavoittajana” kolme vuosikymmentä.

Kunnan virkamiesjohdon kunnianhimo näkyi myös rakennussuunnittelijavalintoina. **Kaija** ja **Heikki Siren** suunnittelivat 1960- ja 70-lukujen vaihteessa kaupungintalon, liikuntakeskuksen ja seurakuntakeskuksen. Punatiilestä kehittyi vaalean funkiksen rinnalle Kankaanpään kaupunkikuvan valtavirtaa. Paikkakunnalle kotiutunut vaatetustollisuus, etunenässä Reima, luotti professori **Timo Penttilään**.

Anttilan teoksessa 1980- ja 90-luvut edustavat kaupunkirakenteen eheyttämisen aikakautta. Toimintatavaksi omaksuttiin vuorovaikutus kau-

punkilaisten kanssa ja strategiseksi painopisteen alueeksi valittiin visuaalinen kulttuuri. Suomen EU-jäsenyys 1995 avasi uusia mahdollisuuksia kehityshankkeiden rahoitukseen.

Myös onnistuneet kaavoituksen konsulttivallinnat auttoivat. Professori **Staffan Lodenius** omistautui pariksi vuosikymmeneksi Kankaanpään hankkeisiin ja ideoi muun muassa julkisista taideteoksista koostuvan Taidekehän. Kankaanpää palkittiin vuonna 2000 Safa-palkinnolla ja Anttila puolestaan sai Safan myöntämän Otto-Iivari Meurman -palkinnon vuonna 2018.

Teoksen mukaan positiivisen kehityksen on mahdollistanut paikkakunnan vahva teollinen veto-voima, aktiivinen, poliittista luottamusta nauttinut virkakunta, kolmas sektori ja kotiseudustaan kiinnostuneet kuntalaiset.

TUTTUA TIETOA AALLON NUORUUDESTA

Toimittaja ja tietokirjailija **Jukka Lyytinen** tarkastelee **Alvar Aallon** lapsuutta ja kasvuvuosia teoksessaan *Nuori Alvar Aalto*.

Päälähteenä Lyytinen on käyttänyt **Göran Schildtin** tuotantoa. Sirpaleisista tiedonjyväsistä ja kuulopuheista Lyytinen on päätellyt ja arvailut, mikä milloinkin mahtoi olla totuus ja kenen kannalta. Teos perustuu aiempien tutkimusten ja dokumenttien todentamiin tapahtumiin ja tietoihin. Mukana on vapaammin työstettyä ja osin elämäkertaromaania tavoittelevaa aineistoa.

Teos rakentuu Alvar Aallosta julkaistujen sattumusten, anekdoottien, mutta myös Aallon itsensä jälkeen jättämien lehtikirjoitusten, piirustusten ja maalausten varaan.

Kiinnostavia ovat kirjan alkupuolen kuvaukset lapsuudesta, isästä ja **Selma**-äidistä, joka menehtyi aivokalvontulehdukseen Alvarin ollessa kahdeksanvuotias.

Ylioppilaskirjoitusten jälkeisen kesän 1916 Aalto työskenteli arkkitehti **Toivo Salervon** apurina inventoimassa Etelä-Pohjanmaan vanhaa rakennuskantaa. Salervo oli tyytymätön puheliaaseen apulaiseensa ja neuvoi tätä vaihtamaan arkkitehdin haaveet lehtimiesuraan. Saman vuoden syksyllä Aalto kuitenkin aloitti arkkitehtuurin suomenkieliset opinnot Teknillisessä korkeakoulussa.

Muutto levottomaan Helsinkiin tempasi Aallonkin mukaan poliittiseen kuohuntaan, mikä johti lyhyeen tutkintavankeuteen epäillyistä jääkäriyhteisistä. Sisällissodan jälkeen hän palasi taas arkkitehtiotintojen ja maalausharrastuksen pariin.

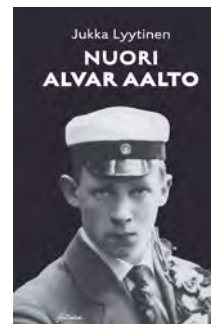
Nuori Alvar Aalto ei tuo olennaista uutta tietoa, mutta toimii helpopolukuisena ja elämänläheisenä tarinana suurmiehen kasvuvuosista. Teoksen lopussa oleva luettelo Aallon nuoruuden aikaisista maalauksista 1911–1919 jää irralliseksi, kun yhtä käään maalausta ei kirjassa ole kuvituksena. Vain pari valokuvien pohjalta laadittua piirrosta on tekstiä elävöittämässä. ●

Hanna Elo, Helena Hietanen, Ilse Juntikka, Maija Tuhkanen, Marja Hakola: *Koteja Vanhassa Raumassa*. Moreeni 2022.

Maija Anttila: *Viiva*. Suunniteltu modernin arkkitehtuurin Kankaanpää. Kankaanpään kaupunki 2022.

Jukka Lyytinen: *Nuori Alvar Aalto*. Aviator 2023.

Arkkitehtuurin matkamies

Arkkitehdin työ on vienyt Pekka Salmisen Tampereen puutalokortteleista Itä-Aasian metropoleihin. Tuore elämäkerta valottaa hänen monivaiheista uraansa.

Kovin monesta suomalaisesta arkkitehdista ei ole kirjoitettu elämäkertaakaan. **Göran Schildtin** **Alvar Aalto** -trilogian lisäksi mieleen tulee äkkiseltään **Timo Tuomen** teos **Eliel** ja **Eero Saari-sesta**, äskettäiset **Wivi Lönn** -kirjat sekä muutama omaelämäkerta. Nyt tätä aukkoa paikkaa osaltaan toimittaja **Auri Häkkisen** teos arkkitehti **Pekka Salmisesta**.

Hätkinen kertoo Salmisen vaiherikkaan elämäntarinan tamperelaisen työläisperheen vesasta kansainvälisen arkkitehtitoimiston keulakuvaksi. Tärkeitä rajapyykkejä matkalla ovat opiskelu Tampereen teknillisessä opistossa ja Teknillisessä korkeakoulussa Helsingissä, työskentely **Aarne Ervin** ja **Timo Penttilän** toimistoissa, reilun vuosikymmenen kestänyt yhteistyö **Esko Koiviston** ja **Juhani Siivolan** kanssa, oman toimiston perustaminen vuonna 1980 sekä sen muodonmuutos PES-Arkkitehdeiksi vuonna 2006.

Salmisen päätöksi nousevat Lahden kaupunginteatteri (1983), Helsinki-Vantaan lentoaseman keskiterminaali (1996, 1999), Neubrandenburgin Marienkirchen muutostyö konserttisaliksi (2001), Wuxin oopperatalo (2012) ja Fuzhoun kulttuurikeskus (2018), kaksi jälkimmäistä Kiinassa. Lista tuo selkeästi esiin Salmisen työkentän maantieteellisen laajuuden.

Huomionarvoista on myös se, että lentoasemaa lukuun ottamatta kaikki rakennukset palvelevat tavalla tai toisella esittäviä taiteita – Helsingin kaupunginteatterin projektinvetäjänä 1960-luvulla hankittu kokemus näyttää siten auttaneen Salmista koko hänen uransa ajan.

Näiden merkkirakennusten ja muiden projektien ohella Salminen on jättänyt jäljen suomalaiseen arkkitehtuuriin tietokoneavusteisen suunnittelun edellä-

kävijänä. Kirja kuvaa elävästi kollegojen vastarintaa, kun Salmisen toimisto alkoi 1980-luvun puolivälissä tehdä kilpailuehdotuksia tietokoneella. Muut seurasivat vaihikka perässä viimeistään vuosituhanen vaihteessa.

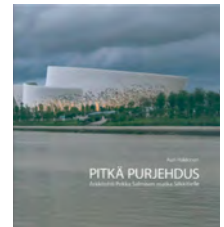
SALMISEN perustama PES-Arkkitehdit on kautta aikojen kansainvälisesti menestyneimpiä suomalaisia arkkitehtitoimistoja. Kirja tekee selväksi, kuinka uskomattoman pitkäjänteistä työtä se on vaatinut. Salminen kokeili siipiään ensin Lähi-Idässä 1970-luvulla, sitten Saksassa ja Kroatiassa, kunnes Kiinasta tuli pääkohde 2000-luvun alussa.

Raskaan puurtamisen lisäksi menestys on edellyttänyt rutkasti onnea sekä kärsivällisyyttä sietää karvatakin pettymyksiä. Välillä on pakko ihmetellä suoranaisten vedätysten kohteeksi joutuneen Salmisen sitkeyttä jatkaa ponnistelujaan.

Vaikka tekijällä lieene ollut suhteellisen vapaat kädet kirjan suhteen, on tuloksena Salmisen elämäntarina siinä muodossa kuin hän sen itse haluaa kertoa. Häkkisen tekstiä rytmittävät Salmisen kirjoittamat kommentit, mikä synnyttää parhaimmillaan kiinnostavia vuoropuheluita, mutta yhtä usein kertomuksen punainen lanka uhkaa kadota lukuisiin sivujuonteisiin. Niidenkin kirjaaminen ylös saattaa tulla arvokasta myöhemmän tutkimuksen kannalta. Lukukokemusta raskauttavat myös pitkäkköt nimelistat, joilla Salminen antaa – sinänsä kunnioitettavalla tavalla – tunnustusta avustajilleen ja yhteistyökumppaneilleen.

Nyt kun Salmisen tarina on saatu paketoitua elämäkerran muotoon, jaksaisiko joku kirjoittaa vielä kriittisen analyysin hänen arkkitehtuuristaan?

KRISTO VESIKANSA

Auri Häkkinen: Pitkä purjehdus. Arkkitehti Pekka Salmisen matka Siikkiteille. Rakennustieto 2022.

”

Raskaan puurtamisen lisäksi menestys on edellyttänyt rutkasti onnea sekä kärsivällisyyttä sietää karvatakin pettymyksiä.

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

TILITOIMISTO A-PALVELU OY

www.apalvelu.fi
+358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Tarvitsemme rakennetun ympäristön paneelin

Suomessa on 12 valtion tutkimuslaitosta, joiden ensisijainen tehtävä on hankkia, tuottaa ja välittää tietoa poliittisen päätöksenteon pohjaksi

ja yhteiskunnan kehittämiseksi.

Näistä yksikään ei toimi erityisesti rakentamisen, kaupunkirakenteen, korjausrakentamisen ja rakennuskulttuurin parissa. Rakennettua ympäristöä kokonaisvaltaisesti ja kattavasti tutkivan ja kehittävä tutkimuslaitoksen tarve vain korostuu nyt, kun maankäytön ja rakentamisen kokonaisuudistus jakaa lainsäädännönkin osiin.

Rakentamislain seuraavassa vaiheessa käynnistyy lain asetusten valmistelu. Asetusten lista on pitkä, ja käynnissä olevan keskustelun perusteella lisää halutaan.

Arkkitehtien koulutus tähtää kokonaisuuksien hallintaan ja pääsuunnittelijan lakisääteinen tehtävä on huolehtia

kokonaisuuksien toimivuudesta. Onko tämä mahdollista, kun lainsäädännön ja ohjeistuksen pirstoutuminen jatkuu?

Rakennusalan järjestöt yhdessä ovat useaan otteeseen esittäneet erilaisia koordinoivia toimia ja toimijoita rakennetun ympäristön kehittämiseksi, esimerkiksi rakennetun ympäristön ministeriä tai ministeriötä. Pettyneinä olemme joutuneet toteamaan, kuinka asiat hajoavat ylimmilläkin tasoilla.

Tarvitsemme ehdottomasti foorumin politiikan ja tieteen vuoropuhelulle rakennetun ympäristön kysymyksissä, tarvitsemme rakennetun ympäristön paneelin.

Arkkitehtuurin tieteellinen tutkimus ja tulosten esittäminen rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja kehittämistä tukevalla tavalla saattaa tuntua minunlaiseni syvällä yksityiskohtien suossa tarpovan arkkitehdin arjessa kaukaiselta ja vieraalta. Miten avata ja määritellä ei-mitattavia asioita ja arvoja?

Suomessa on viime vuosina kehittynyt uudenlainen, aktiivisesti keskusteleva

”

Suomessa on viime vuosina kehittynyt uudenlainen, aktiivisesti keskusteleva arkkitehtuurin tutkimuskulttuuri.

arkkitehtuurin tutkimuskulttuuri. Aiheet vaihtelevat ilmastotavoitteita toteuttavan yleiskaavoituksen sääntelytarkkuudesta arkkitehtonisen laadun ja asuntojen hinnan suhteeseen. Meillä on erinomaisia tutkimusryhmiä selvittämässä niin hyvän asumisen kriteerejä kuin sanoittamassa muunneltavuuden ja joustavuuden eri asteita. Mitä kestävä kehityksen yleiset tavoitteet merkitsevät silloin, kun ne konkretisoituvat suunnittelun arjessa, miten perustelemme ja arvotamme esittämämme ratkaisut?

Uuden arkkitehtuuritutkimuksen ansiosta meillä arkkitehteillä on entistä paremmat valmiudet osallistua rakennetusta ympäristöstä käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun, myös siihen, kuka on vastuussa ja mikä maksaa. Kannustan perehtymään arkkitehtuuritutkimuksen viimeisiin saavutuksiin diplomitoista ja väitöksistä alkaen. Voimme itsekkin yllättyä!

ASKO TAKALA
Safan hallituksen puheenjohtaja

Arkkitehtien henkilöryhmittely uudistui

Arkkitehti- ja maisema-arkkitehti-toimistoissa sekä suunnittelu- ja konsultointialan yrityksissä käytettävää henkilöryhmittelyä on uudistettu.

Muun muassa tarjouksissa, työhaikemuksissa, tarjouspyynnöissä ja palkkojen tilastoinnissa käytettävästä ryhmittelystä sopivat Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL, Suunnittelu- ja konsultointialan liitto SKOL, Suomen maisema-arkkitehtiliitto Mark ja Safa.

”Henkilöryhmittelyssä luokitellaan asiantuntijatehtäviä pätevyyden ja tehtävien mukaisesti viiteen luokkaan. Ryhmä 01 koskee johtavia erityisasiantuntijoita tai erityisasiantuntijoita ja 05 nuorempia suunnittelijoita tai konsultteja. Jokaiselle ryhmälle on listattu

työtehtävät, pätevyysvaatimukset ja työkokemusvaatimukset”, päivitystyöhön osallistunut toiminnanjohtaja **Kalle Euro** ATL:sta kertoo.

Uudistuksessa on huomioitu uudistuva rakentamisen lainsäädäntö. Henkilöryhmittelyyn on tehty tarkennuksia ja lisätty muun muassa koulutus- ja kokemusvaatimuksiin liittyvää joustoa.

Euron mukaan uusi henkilöryhmittely pohjautuu työtehtävien vaativuuteen ja pätevyyteen sekä täsmentää aiempaa tarkemmin tehtävään vaadittavaa kokemusta. Aiempi henkilöryhmittely perustui työntekijän ammattitaitoon.

”Uusi ryhmittely sisältää tarkempia tietoja vaadituista työvuosista tai esimerkiksi tietyn teknologian tai ohjel-

miston käyttämisestä. Tämä auttaa työnantajaa paremmin arvioimaan haki-
jan soveltuvuutta ja taitoja tehtävään”, Euro sanoo.

Kokemusvuosiin voidaan laskea nyt mukaan myös opintojen aikainen työkokemus. Ulkomaisten tutkintojen osalta noudatetaan ammattipätevyyslain mukaista tutkintojen vastaavuuden tunnustamista.

Uusi henkilöryhmittely astui voimaan toukokuun alussa. Voimassa olevissa sopimuksissa uusi ryhmittely suositellaan otettavaksi käyttöön erikseen sopimalla tai sopimuskauden vaihtuessa.

PÄIVI VIRTANEN

Safa on tärkeä osa ammatti-identiteettiä

Kyselyn perusteella Safan jäsenet toivovat liitolta enemmän vaikuttamista ja näkyvyyttä, täydennyskoulutusta ja tapahtumia sekä kustannusten pysymistä ennallaan.

Safa toteutti helmikuussa jäsenkyselyn, johon vastasi 520 liiton jäsentä. Kyselyllä kartoitettiin jäsenten näkemyksiä Safan palveluista ja toiminnasta. Jäsenkysely on osa Safassa käynnistyneen muutoshankkeen nykytilan kartoitusta.

Kyselyn vastaajien jakauma vastaa hyvin jäsenistön maantieteellistä sijoitumista, moninaisia tehtävänkuvia sekä jakaumaa varsinaisiin jäseniin, eläkeläisiin ja opiskelijoihin. Reilu kolmannes vastaajista on toiminut Safan luottamus-tehtävissä ja 35 prosenttia ilmoittaa kuuluvansa Safan alaosaan.

Kyselyn toteutuksesta ja analyysistä vastasi muutoshankkeen ja Safan toimisto.

”Näin hyvä vastausprosentti yllätti meidät. Koska vastaukset jakautuvat varsin tasaisesti, tarjoavat tulokset hyvän selkänöjan muutoshankkeen tilannekuva-analyysille”, sanoo muutoshankkeen jäsen **Jonna Taegen**, joka analysoi kyselyn tuloksia yhdessä **Inari Virkkalan** kanssa.

YHTEISJÄSENEEN EDUT HALUTAAN SÄILYTTÄÄ

Safan palveluista käytetyimpiä ovat kyselyn mukaan liiton julkaisut, joita ilmoitti hyödyntävänsä 57 prosenttia vastaajista, sekä tapahtumat ja webinaarit, joihin kertoo osallistuvansa 57 prosenttia vastaajista. Yli puolet vastaajista piti itselleen tärkeinä myös Safa-TEK-yhteisjäsenen TEK:ista saamia palveluja.

60 prosenttia vastaajista haluaa jatkossakin säilyttää Safan julkaisut ja 57 prosenttia pitää tärkeänä arkkitehtuurikilpailupalvelujen säilyttämistä. Peräti 88 prosenttia vastaajista kaipaa Safan toimintaan nykyistä enemmän vaikuttamista, ja 78 prosenttia toivoo lisää täydennyskoulutuksia ja tapahtumia.

”Kyselyn perusteella arkkitehtuurikilpailuja ja julkaisuja pidetään selkeästi Safan toiminnan kulmakivinä”, Taegen sanoo.

Eniten parannusta kaipaaviksi osaluokiksi 84 prosenttia vastaajista ilmoit-

taa vaikuttamisen ja 46 prosenttia näkyvyyden ja viestinnän. Nykyistä alempaa jäsenmaksua ja liiton kustannusten pienentämistä toivoo 26 prosenttia vastaajista, ja 22 prosenttia haluaisi vähentää Safan byrokratiaa. Yhtälö ei ole Taegenin mukaan helppo.

”Meidän pitäisi ratkaista, miten voimme säilyttää nykyisen palvelutason ja lisätä liiton vaikuttavuutta, koulutuksia ja tapahtumia, kasvattamatta kuitenkaan liiton kustannuksia”, Taegen pohtii.

ROOLIA PITÄÄ KIRKASTAA

Avovastauksissa peräänkuulutetaan Safalta erityisesti nykyistä vahvempaa roolia ammattikunnan merkityksen nostamisessa ja arkkitehtuurin laadun edistämiseksi. Osa vastaajista pitää liiton organisaatiota hankalasti hahmotettavana ”himmelinä”.

Safan monitahoinen rooli sekä aateellisena että ammatillisena järjestönä tekee Taegenin mukaan liiton roolin kiteyttämisestä tavanomaista ammattiliittoa haastavampaa.

”Kyselystä kävi ilmi, että kaikilla ei ole selkeää kuvaa siitä, mitä kaikkea Safa tekee. Selkeyttämisen varaa on, mutta toisaalta näen, että pitää myös säilyttää sopivassa määrin perinteikkään liiton hyväksi koettuja toimintatapoja”, Taegen sanoo.

”Kyselyn perusteella Safan jäsenyys on onneksi edelleen myös tärkeä osa todella monen jäsenen ammatti-identiteettiä. Tälle pohjalle on hyvä rakentaa uudistuvaa, yhä vaikuttavampaa Safaa”, Taegen sanoo.

SIDOSRYHMÄT ARVOSTAVAT SAFAN ASIAANTUNTEMUSTA

Sidosryhmien käsityksiä Safan toiminnasta kartoitettiin maaliskuussa Taloustutkimuksen haastattelututkimuksella. Haastatellut 75 henkilöä jakaantuivat julkishallinnon, järjestöjen ja säätiöiden, yritysten, koulutuksen ja median ryhmiin.

Haastatteluissa Safan vahvuuksina esiin nousivat muun muassa perinteikkyyden, asiantuntemuksen ja arkkitehtuurikilpailujen tuoma positiivinen leima hankkeille. Myös arkkitehtuuripalkintoja pidettiin Safan vahvuutena.

Tulokset vahvistavat osin jäsenkyselyn tuloksia: myös sidosryhmät näkevät eniten parannettavaa vaikuttamisen ja näkyvyyden saralla. Kiinteistö- ja rakentamissektorin vastaajat peräänkuuluttavat Safalta parempaa talous- ja kustannusymmärrystä sekä koko rakentamisen ketjun parempaa hahmottamista.

PÄIVI VIRTANEN

”

Arkkitehtuurikilpailuja ja julkaisuja pidetään Safan toiminnan kulmakivinä.

Parasta mahdollista kaupunkia

Santeri Nuotio haaveili jo nuorena virkamies-urasta kaupunkisuunnittelun parissa.

Santeri Nuotio, 34, on toiminut Safan opiskelija-asiamiehenä, jäsenenä tulevaisuusryhmässä ja koulutuksen linja-paperityöryhmässä. Tällä hetkellä hän on virka- ja toimiarkkitehdit Vata-Safan johtokunnan sekä yhdyskuntasuunnittelun toimikunnan jäsen.

Nuotio työskentelee Helsingin kaupungin asemakaavoituksessa ja harrastaa vapaa-ajallaan dragia, uimista, ruuanlaittoa ja kavereiden tapaamista.

Mikä sai sinut lähtemään mukaan Safan toimintaan?

Järjestäytyminen on tuntunut aina tärkeältä arvolta, se että mietitään isommalla porukalla, miten yhteisiä asioita kannattaa hoitaa.

Olin ollut useamman vuoden mukana Aalto-yliopiston opiskelijatoiminnassa, kun Safan silloinen opiskelija-asiamies **Noora Laak** kysyi, kiinnostaisiko pesti. Ylioppilaskunnan jälkeen tuntui luontevalta jatkaa järjestöpuolella.

Niihin aikoihin opiskelijoiden määrä Safassa oli vähenemään päin. Noora toi Safan lähemmäs opiskelijoita, puhui opiskelijoiden kieltä. Safa alettiin nähdä jatkuksena kiltatoiminnalle, laajempaa ammatikuntaa kokoavana järjestönä. Halusin jatkaa hyvin alkanutta työtä.

Moni asia on tällä hetkellä muutoksessa, niin työelämä, rakennusala kuin ilmasto. Emme voi jatkaa samalla tavalla kuin ennen. Järjestäytyneisyys ja yhteinen pohdinta siitä, mitä tapahtuu ja miten toimimme muutosten keskellä, antaa väliä niiden käsittelyyn.

Miksi juuri Vata-Safa ja yhdyskuntasuunnittelun toimikunta?

Erikoistuminen kaupunkisuunnitteluun ja uusi työ Helsingin kaupungilla ohjasivat tähän suuntaan. Minua ovat aina kiinnostaneet luovat alat mutta toisaalta myös poliittinen aktiivisuus ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelu osuu näiden risteyskenttään.

Fyysisen ympäristön suunnittelu ohjaa myös poliittista ja sosiaalista ympäristöä ja päinvastoin.

Harva arkkitehtikouluun hakeva ehkä haaveilee virkamiesurasta kaupunkisuunnittelun parissa, mutta minulle oli alusta asti selvää, että juuri sitä haluan tehdä. Esimerkiksi Helsingin kaupunkiympäristön toimialalla pyritään aidosti tekemään parasta mahdollista kaupunkia kaikille. Vaikka lopputuloksena voi olla kompromisseja, pystyn joka päivä allekirjoittamaan tavoitteen, mikä on aika motivoiva lähtökohta työnteolle.

Miten työelämän ja luottamustoiminnan yhdistäminen onnistuu?

Luottamustoiminta tukee työelämää monella tavalla, sillä kaikki aktiivisuus ja ajatusten vaihtaminen on tärkeää oman ajattelun kehittämisen kannalta. Safan toiminnassa on fiksua ja osaavia ihmisiä, joilla on hyviä näkemyksiä. Jokaisesta keskustelusta voi saada paljon irti, jos on itse valmis heittäytymään mukaan.

Se että heitellään kysymyksiä yhdessä, voi auttaa löytämään oikeat kysymykset, vaikkei vastauksia heti löytyisikään. Varsinkin yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelun alalla on tärkeää pystyä ymmärtämään isompia kehityskulkuja ja puhumaan niistä.

SILJA YLITALO

Puhuttua

”Nyt tuhotaan puoli vuosisataa sitten purettujen rakennusten paikoille tehtyjä taloja muka käyttökelpotomina. Ympäristöjen ei anneta rauhoittua, vakiintua ja vanheta.”

Arkkitehti Erkki Mäkiö kommentoi purkubuumia Helsingin Sanomien syntymäpäivähaastattelussa 18.4.

”Riittävä mitoitus – eli yleensä asuintilojen tarpeeksi suuri leveys – mahdollistaa monipuolisen kalustuksen. Silloin tilat voi muuttaa vaivatta eri käyttötarkoituksiin sopivaksi. Erillisillä tiloilla työn voi erottaa asunnon häiriötekijöistä ja työajan vapaa-ajasta.”

Arkkitehti Eero Okkonen kirjoittaa Ilkka-Pohjalaisessa 21.5. TAKO-tutkimushankkeesta, jossa selvitetiin millaiset asunnot ja työpaikat toimivat parhaiten pandemia-ajassa.

”Avajaisissa vessajono oli pitkä. Siinä omaa vuoroani odotellessa minulle selvisi, että käyttämämme vessan jätevedet menevät suoraan sinne kanaaliin. Vaikka tämä ei koskenutkaan kaikkia rakennuksia, oli tämä minulle aikamoinen shokki. Ajattelin, että hyvänen aika, huussihan täällä pitäisi olla eikä vesivessa.”

Arja Renell kertoo, miten sai idean Venetsian Suomen paviljongin Huussi-näyttelyyn, YLE 17.5.

”Tulevaisuuden Helsingin suunnittelijoiden olisi hyvä pysähtyä hetkeksi ja miettiä sitä, missä asioissa Helsingin ylipäättään kannattaa yrittää kilpailla kansainvälisesti, ja sitä, mikä Helsingissä on jo nyt ainutlaatuista ja viehättävää. Rakentamalla muutaman tornitalon Helsingistä ei tule New Yorkia.”

Niclas Storås kirjoittaa 3.5. Helsingin Sanomien Visio-liitteessä Suvihahti Event Hub -hallihankkeesta.

Arkkitehtiuutisten uudistukset saavat kiitosta lukijoilta

Tuoreen kyselyn mukaan Arkkitehtiuutisten lukijat ovat lehteen tyytyväisiä. Erityisesti viime vuosien kehitystä ja kriittistä otetta kiitellään. Kantaaottavuutta saisi lukijoiden mielestä olla lisääkin.

Osana Safan muutosprojektia toteutettiin maaliskuussa Arkkitehtiuutisten lukijakysely. Kysely osoitettiin Safan jäsenille, ja vastauksia saatiin 233 kappaletta. Vastaajista naisia oli 55 prosenttia ja miehiä 42. Isoin vastaajaryhmä olivat yli 65-vuotiaat, joita oli 31 prosenttia vastaajista.

Vastaajista 85 prosenttia totesi olevansa erittäin tai melko tyytyväisiä Arkkitehtiuutisten sisältöön, melko tai erittäin tyytymättömiä oli yhteensä 10 prosenttia. Valtaosa vastaajista oli tyytyväisiä myös lehden ulkoasuun: sitä piti kiitettävänä tai hyvänä 67 prosenttia vastaajista, tyydyttävänä tai välttävänä 31 prosenttia.

Eniten Arkkitehtiuutisten sisällöistä lukijoita kiinnostavat ajankohtaiset ilmiöt (62 %), arkkitehtuuripolitiikka ja päätöksenteko (51 %) sekä kolumnit ja puheenvuorot (50 %). Sen jälkeen tulivat kilpailu-uutiset (43 %) sekä henkilöhaastattelut ja mielipidekirjoitukset (molemmat 31 %).

Neljäsosalle vastaajista tärkeintä sisältöä lehdessä ovat Safan jäsenasiat, viidesosalle tapahtumauutiset ja kuudesosalle (16 %) kirja- ja näyttelyarvot. Avovastauksissa (5 %) mainittiin lisäksi muun muassa työpaikat, kohde-esittelyt, muistikirjoitukset ja kaupunkisuunnittelu. Kiinnostavimpia sisältöjä sai valita kolme.

PARASTA AJANKOHTAISUUS

Avokysymyksissä tiedusteltiin, mikä Arkkitehtiuutisissa on hyvää ja missä olisi parannettavaa. Hyviä asioita listattiin huomattavasti kehityskohteita enemmän. Ylivoimaisesti eniten mainintoja sai ajankohtaisuus, sen jälkeen monipuolisuus ja kolmanneksi se, että lehti on parantunut paljon viimeisten vuosien aikana.

Useilta vastaajilta kehuja saivat lisäksi kriittisyys, kantaaottavuus ja yhteiskunnallisuus, sisällön konkreettisuus ja luettavuus, laajat, tutkivat artikkelit ja erityisesti vuoden ensimmäisen numeron Mannerheimintie 14:n purkuhanketta käsittelevä artikkeli. Uudistettu ulkoasu ja taitto

keräsivät sekä kehuja että moitteita.

Jotkut vastaajista toivovat lisää kriittisyyttä ja kantaaottavuutta, pitivät lehteä ”samanmielisten keskustelukerhona” tai sisältöjä liian päällekkäisinä Arkkitehti-lehden kanssa.

PRINTIN RINNALLE PODCASTEJA

Vastaajista 79 prosentille Arkkitehtiuutiset on erittäin tai melko tärkeä, täysin merkityksetön se on vain 0,4 prosentille.

Painettua lehteä kertoi lukevansa 98 prosenttia, verkkoartikkeleita 9 ja näköislehteä 6 prosenttia. Nykyistä ilmestymistiheyttä pitää sopivana 71 prosenttia, 21 prosenttia toivoisi lehden ilmestyvän painettuna useammin ja 4 prosenttia harvemmin. Vastaajista 78 prosenttia kertoi lukevansa Arkkitehtiuutisten jokaisen numeron ja vajaa kolmasosa jokaisen artikkelin.

Safan painojulkaisujen määrää pitää sopivana 69 prosenttia, 15 prosenttia haluaisi yhdistää Arkkitehtiuutiset ja Arkkitehti-lehden. Vastaajista 7 prosenttia olisi valmis lakkauttamaan Arkkitehti-lehden ja 4 prosenttia Arkkitehtiuutiset.

Arkkitehtiuutisten nykyisiä kanavia ja sisällön määrää niissä pitää riittävänä 62 prosenttia vastaajista. Reilu neljännes olisi kiinnostunut lisäksi seuraamaan uutiskirjeitä, 17 prosenttia podcasteja ja 10 prosenttia – alle 35-vuotiaista 37 prosenttia – haluaisi lisää somesisältöjä, kuten Insta-stooreja.

Kysymys sisällön määrästä eri kanavissa oli yksi harvoista, jossa eri ikäluokkien vastaukset erosivat toisistaan merkittävästi. Vanhemmat vastaajat ovat pääosin tyytyväisiä nykyisiin kanaviin, kun taas nuoremmista valtaosa kaipasi printin rinnalle erityisesti podcasteja.

Vastaajista 76 prosenttia haluaisi seurata enemmän uutisia ajankohtaisista asioista, seuraavaksi eniten asiantuntijoiden kirjoituksia (59 %) ja puheenvuoroja ajankohtaisista aiheista (55 %). Alle 35-vuotiaista 90 prosenttia toivoisi

lehteen enemmän uutis- ja ajankohtaisiasältöä ja 73 prosenttia tahtoi lisää syvälistä, tutkivaa journalismia.

Vastaajista 49 prosenttia pitää Arkkitehtiuutisille sopivimpana profiilina ammattilehteä, 37 prosenttia jäsenlehteä ja 9 uutislehteä. Tässäkin näkyi vastaajien ikä: yli 65-vuotiailla painottuu jäsenlehti-profiili, muilla ammattilehti.

KOHDE-ESITTELYT KIINNOSTAVAT ARKISSA

Samanaikaisesti Arkkitehtiuutisten lukijakyselyn kanssa toteutettiin myös Arkkitehti-lehden lukijakysely. Tähänkin kyselyyn saatiin 233 vastausta, joista 86 prosenttia oli Safan jäseniä ja 13 prosenttia paperi- tai digilehden tilaajia.

Painettu lehti on tärkein kanava 91 prosentille lukijoista, ja peräti neljä viidestä säilyttää lehden. Verkkoartikkeleita ja näköislehteä lukevat erityisesti alle 35-vuotiaat vastaajat (38 %).

Arkkitehti-lehden sisältöön lukijat suhtautuvat hieman Arkkitehtiuutisia kriittisemmin – 76 prosenttia on siihen erittäin tai melko tyytyväisiä ja 21 prosenttia melko tai erittäin tyytymättömiä. Ylivoimaisesti suosituimpia sisältöjä ovat arkkitehtuurikohteiden esittelyt (84 %) ja sen jälkeen ajankohtaiset ilmiöt (52 %) sekä asiantuntija- ja tutkimusartikkelit (50 %).

Avovastauksissa kiitettiin erityisesti sisällön ja ulkoasun laadukkuutta, monipuolisuutta, asiantuntevuutta ja ajankoh-taisuutta. Parannettavaa nähtiin erityisesti kohde-esittelyiden kriittisyydessä ja pääkaupunkiseutukeisyydessä.

Englanninkielisen version lukijoiden näkemyksiä on tarkoitus kartoittaa myöhemmin erikseen.

AU

Arkkitehti-lehden lukijakyselyn tuloksista voi lukea enemmän lehden verkkosivuilta: ark.fi.

Poimintoja Arkkitehtiutisten lukijakyselystä

MIKÄ ARKKITEHTIUUTISISSA ON MIELESTÄSI HYVÄÄ?

Tutkivat journalistiset artikkelit ja kytkennät arkkitehtuurin tekemisen edellytyksiin ovat parasta. Erityisesti viime numeron Mansku 14:n problematiikan avaaminen ja kestävän rakentamisen integriteetin haastaminen oli parasta aikoihin.

Lehti on kyllä huomattavasti parantunut viime aikoina – nuoremmat ja erikoisesti naiset ovat tuoneet esiin enemmän ekologiseen, kestäväan suunnitteluun ja vaikuttamiseen liittyviä teemoja.

Lehti tarjoaa arkkitehtuurin näkemyksiä tältä päivältä ja on tuore ja raikas tuulahdus.

Näkemykselliset jutut joiden kanssa voi olla myös eri mieltä. Nuoriso on sopivasti idealistista ja pihalla, vanhukset kankeasti ulkona. Itse tiedän kaiken ja olen oikeassa mutta pidän sen salaisuutena.

Miellyttävän kokoinen lehti ja sivumäärällisestikin sopiva.

MISSÄ OLISI PARANNETTAVAA?

Konventioiden haastamisessa, toiminnan edellytysten avaamisessa, läpinäkyvyyden lisäämisessä. Poliittisen päätöksenteon vaikutuksista tulisi kirjoittaa enemmän.

Helsinki-keskeisyys on mahdollisesti pieni rasite.

Arkkitehtiutisissa saisi olla enemmän kriittistä rakennussuojelu- ja purkutapausten käsittelyä. Siitä on viime aikoina ollut muutama ihan hyvä juttu, mutta niitä saisi olla enemmän, koska aihe on nyt ajankohtainen, kun joka puolella puretaan.

Ulkoasussa, vanha oli huomattavasti parempi.

Julkaisutiheys voisi olla tiheämpi, mutta harvemmin julkaistuna sisältö taas tuntuu olevan täyttää asiaa.

Kiinnostava ja tärkeä, ajankohtainen sisältö, yleensä hyvällä suomen kielellä kirjoitetut jutut, laadukkaat kuvat ja ammattimainen taitto.

Uusi Arkkitehtiutiset kokonaisuudessaan on huikea harppaus ylöspäin vastineessa, jota saan jäsenmaksulleni.

Nostaa esiin ajankohtaisia teemoja ja ilmiöitä, käsittelee laaja-alaisesti arkkitehtuuria ei vain ”sankariarkkitehtuurin” näkökulmasta, nostaa esiin naisia ja vähemmistöjä, sisältää myös kriittisiä puheenvuoroja, graafinen ilme selkeä ja helposti luettava.

Lehti on parantunut huomasti. Siinä on todella ajankohtaista ja mielenkiintoista tietoa ja artikkeleita. Ulkonäkö ja luettavuus paranivat, kun lehden koko suureni.

Uudistuksen jälkeen melkein kaikki lehdet ovat erittäin onnistuneita.

Arkkitehtiutisten ja Arkkitehti-lehden välinen työnjako on aina haastava kysymys. Nykyisellään aika selkeän tuntuinen, mutta tätä pitää varmaan jatkuvasti tarkastella, jotta molempien lehtien olemassaolo on perusteltavissa.

Lehti on liian massiivinen sisällöltään ja fyysisesti. Pidän aiemmasta nopealukuisesta pikkulehdestä.

Kovin pienen yleisön foorumi, jopa arkkitehtina tunnen oloni joskus ulkopuoliseksi. Olisi kyseenalaistettava asenteita; yksisilmäisyys, akateemisuus, samanmielisten hegemonian tukeminen. Huumorille, yhteisöllisyyden korostamiselle ja vuoropuhelulle olisi kiva saada lisää tilaa ja painoarvoa.

Safan vuoden 2023 apurahat ja avustukset haettavina

Safan rahastoista on tänä vuonna haettava liiton jäsenille ja opiskelijajäsenille yhteensä 12 000 euroa. Apurahojen, kannustus- palkintojen ja avustusten saajista päättää Safan hallitus.

LASSE JA KATI BJÖRKIN RAHASTO

Vuosittain vaihtuvista nimikkorahastoista on vuorossa vuonna 1962 perustettu Lasse ja Kati Björkin rahasto, jonka tarkoituksena on nuorten ja lahjakkaiden arkkitehtien tukeminen opinto-, tutkimus- ja matka-apurahoin.

AVUSTUS- JA KANNUSTUSRAHASTO

Lisäksi on haettavana apurahoja avustus- ja kannustusrahastosta. Rahaston tarkoituksena on edistää liiton tarkoituksen mukaisesti ihmisen ympäristösuhteita eheyttävää ja yhdyskuntarakenteita parantavaa rakennustaidetta jakamalla kannustuspalkintoja. Rahasto tukee myös terveydellisistä syistä tai työttömyyden tai muiden vastaavien seikkojen vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita arkkitehteja ja heidän perheitään.

HAKEMINEN

Apurahojen hakemiseen ei ole määrämuotoista lomaketta, mutta hakemuksen tulee sisältää:

- selvitys haettavan apurahan käyttötarkoituksesta ja perustelut
- haettavan apurahan summa ja mahdollisesti mistä rahastosta apurahaa haetaan
- mahdolliset muut samaan tarkoitukseen saadut apurahat
- listaus mahdollisista muista viimeisen viiden vuoden aikana myönnettyistä apurahoista sekä lyhyt cv- tai referenssilista (portfolio tarvittaessa)

Hakemukset perusteluineen ja liitteineen tulee toimittaa maanantaihin 7.8.2023 mennessä Safan koulutus- ja tutkimustoimikunnalle osoitettuna osoitteeseen Safan toimisto, Malminkatu 30, 00100 Helsinki tai sähköpostitse koulutus@safa.fi.

Safan hallitus päättää apurahojen jakamisesta syyskuun kokouksessaan.

Lisätietoja: Safan koulutus- ja tutkimustoimikunnan sihteeri, erityisasiantuntija Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi

Uusi rakentamislaki tietää lisää töitä suunnittelijoille

Uusi rakentamislaki täydentävine asetuksineen tuo merkittäviä muutoksia suunnittelijan arkeen.

Tammikuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2025 voimaan astuvan uuden rakentamislain tavoitteet ilmastoonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi, kierto-

talouden edistämiseksi sekä rakentamisen päätösten ja tietosisällön digitaalisuuden mahdollistamiseksi merkitsevät myös uusia, tärkeitä tehtäviä suunnittelijoille.

Nykyiset lupamuodot, rakennuslupa ja toimenpidelupa, korvautuvat yhdellä rakentamisluvalla. Samalla rakentamishankkeiden lupakynnys nousee: esimerkiksi alle kolmenkymmenen neliön muuhun kuin asuinkäyttöön tarkoitettuun rakennukseen ei enää tarvitse hakea lupaa.

Lisää työtä tulee muun muassa siitä, että rakentamislupavaiheessa tulee laatia ilmastaselvitys rakennuksen vähähiilisyydestä. Lisäksi rakennus- ja purkumateriaalien hyödyntämistä edistetään purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksellä. Suunnittelijat tulevat vastaamaan myös suunnitelmamallin päivityksestä toteutetun malliksi eli tietomalliksi, joka esittää rakennuksen niin kuin se on toteutunut.

Vaikka lain valmistelun lähtökohtana oli säilyttää suunnittelijoita ja työnjohtajia koskevan sääntelyn taso entisellään, merkitsevät nyt voimaan tulevat uudistukset huomattavia muutoksia niin kuntien rakennusvalvonnalle kuin yksittäiselle suunnittelijalle. Safan ja useiden muiden alan toimijoiden vastustavista lausunnoista huolimatta muun muassa tavanomaisen vaativuusluokan suunnittelutehtäviin ei ole enää kokemusvaatimusta. Toisin kuin ennen, pääsuunnittelijan ei uuden lain mukaan tarvitse enää täyttää hankkeen vaativimman suunnittelutehtävän pätevyyttä. Nähtäväksi jää, miten pääsuunnittelijan kelpoisuus käytännössä tullaan arvioimaan.

Positiivisina muutoksina voidaan pitää nyt jo kentällä käytössä olevan, niin sanotun *vaativa+* -vaativuusluokan tuomista lakiin uutena *erityisen vaativa* -luokkana, sekä työnjohtajien kelpoisuutta koskien kokemusvaatimusten kirjaaminen lakiin yhtä tarkasti kuin suunnittelijoiden.

Suunnittelijan näkökulmasta rakentamislain merkittävin uudistus on pätevyyden arvioimisen tuominen sääntelyyn piiriin. Tämä tapahtuu rakentamisen suunnittelu- ja työnjohtotehtävissä toimivien pakollisen pätevyyden osoittamisen eli rekisteröitymisen muodossa. Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki kun säätää vain rakennusvalvontaviranomaisen tekemästä kelpoisuusarvioinnista, joka on aina hankekohtainen. Uuden sääntelyn myötä rakennushankkeen suunnittelijat ja työnjohtajat tullaan luokittelemaan säänneltyjen ammattien piiriin.

Rakentamisluvan edellytyksenä olevasta rekisteröinnistä ja rekisterin ylläpidosta tulee vastaamaan ympäristöministeriö tai sen osoittama ulkopuolinen toimija tai toimijat. Perustelu tälle historialliselle muutokselle on se, että nykyinen menettely vaatii paljon resursseja. Tällä hetkellä rakennusvalvonnoissa on arvioitava vuosittain noin 60 000 suunnittelijan tai työnjohtajan pätevyyttä osana kelpoisuusarviointia.

LAKIKOKONAISUUDEN eduskuntakäsittelyn aikana tehtiin useita muutoksia, täydennyksiä ja tarkennuksia myös lakien siirtymäsäännöksiä koskien. Osin nämä säännökset ovat tulkinnanvaraisia ja jääkin nähtäväksi, minkälaisia tulkintoja rakennusvalvonnat näissä tekevät.

Rakentamislain siirtymäsäännöksen mukaan ”suunnittelija ja työnjohtaja säilyvät kelpoisina siinä kunnassa ja sillä vaatimustasolla, mihin kunnan rakennusvalvonta on heidät kelpoisiksi arvioinut”.

Siirtymäsäännöksen mukainen arviointi ei kuitenkaan sitoisi toista kuntaa eikä koskisi ylempää vaatimustasoa.

Pätevyyslain mukaan rakennusvalvonnan aiemmin hyväksymä pätevyys voidaan puolestaan ympäristöministeriön päätöksellä hyväksyä määräajaksi toisessa kunnan rakennusvalvonnassa ilman pätevyydestodistusta. Näin voidaan menetellä silloin, kun erityisosaa on rajallinen määrä, esimerkiksi poikkeuksellisen vaativan kohteen teräsrakennesuunnittelijoiden tai työnjohtojen kohdalla.

Parhaillaan on käynnissä tai käynnistymässä pätevyysiin ja kelpoisuuksiin liittyvien asetusten päivitys ja kokonaan uusien laadinta. Safassa seurataan ja osallistutaan valmisteluun mahdollisuuksien mukaan, jotta voidaan turvata selkeä ja suunnittelijoiden aseman aidosti huomioiva tarkentava sääntely ja tulkinnat.

PIA SELROOS
Kirjoittaja on Safan erityisasiantuntija.

”

Suunnittelijan
näkökulmasta
merkittävin uudistus
on pätevyyden
arvioimisen tuominen
sääntelyyn piiriin.

Politiikkasuosituksia hiiliviisaasta kaupunkivihreästä

Kaupunkivihreää voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin ilmastoratkaisuna. Tuoreet politiikkasuositukset kannustavat kaupunkeja olemassa olevan kasvillisuuden ja maaperän säilyttämiseen sekä ”hallitun villiiden” lisäämiseen.

Mikä merkitys kaupunkivihreällä on ilmastotyössä? Miten kaupungit voivat kasvattaa viheralueiden hiilinielua? Näihin kysymyksiin vastataan monialaisessa Co-Carbon-tutkimushankkeessa, joka on nyt julkistanut kaupungeille suunnatut politiikkasuositukset hiiliviisaasta kaupunkivihreästä.

Hiilinielut ovat olleet paljon esillä ilmastopolitiikassa, mutta keskustelu on keskittynyt metsiin ja sivuuttanut kaupunkivihreän. Co-Carbon-hankkeessa tutkitaan juuri kaupunkivihreän hiilensidontaa, ulottuen kaupunkimetsistä ja niityistä rakennettuihin puistoihin, katuistutuksiin ja pihoihin.

Näkökulma on tärkeä, sillä kaupunkien tiivistyminen ja metsien hiilinielujen heikentyminen edellyttävät uusia keinoja hiilensidontan vahvistamiseksi.

Kaupunkivihreä on tehokas hiilinielu – jos sitä suunnitellaan, rakennetaan ja hoidetaan ilmastoviisaasti. Tämän lisäksi se tuottaa useita muita ekosysteemipalveluja: lieventää kaupunkitulvia ja helleaalloja sekä tukee luonnon monimuotoisuutta ja ihmisten hyvinvointia. Kaupunkivihreä onkin niin sanottu monihyötyinen ilmastoratkaisu, jonka merkitystä ei voi arvioida vain yhdestä näkökulmasta.

Co-Carbon-hankkeessa tuotamme tutkimustietoon perustuvia ratkaisuja, jotka vastaavat sekä ilmastokriisiin että luontokatoon. Tuomme esille, miten hiilensidontan ja monimuotoisuuden välisiä synergioita voidaan tukea ja ottaa samalla huomioon myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Politiikkasuositukset hiiliviisaasta kaupunkivihreästä kiteyttävät, miten hiiliviisautta voidaan hyödyntää kaupunkisuunnittelussa sekä viheralueiden toteutuksessa ja hoidossa.

Hiiliviisaus on erityisesti olemassa olevien hiilinielujen turvaamista sekä olevan kasvillisuuden ja maaperän säilyttämistä. Se on myös uusien viherrakenteiden lisäämistä ja etenkin monilajisen sekä moni-

kerroksellisen kaupunkivihreän tukemista. Hiiliviisautta ovat lisäksi vähäpäästöiset viherrakentamisen menetelmät esimerkiksi kasvualustaratkaisuihin.

Hiiliviisaus haastaa myös kunnossapidon käytäntöjä ja hyvin hoidetun puiston ihanteita korostamalla kaupunkiluonnon uudenlaista hallittua villiyyttä.

KAUPUNKIVIHREÄN hiilinielulle tarvitaan tehokkaampia ohjauskeinoja. Uusi ilmastolaki sisältää kyllä hiilinielut, mutta kunnan ilmastosuunnitelmia koskeva pykälä pääosin sivuuttaa ne. Viherrakenne ja sen merkitys monihyötyisenä ilmastoratkaisuna onkin sisällytettävä nykyistä vahvemmin tulevaan alueidenkäyttölakiin.

”

Kaupunkivihreä on kustannustehokas ilmastoratkaisu, josta kannattaa pitää huolta.

Nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain tulkinta viheralueista on kapea ja lähinnä virkistykseen painottuva.

Tarvitaan myös tehokkaampia suunnittelun työkaluja. Kaupunkivihreän ilmasto-hyödyt – sekä rakentamisen vaikutukset hiilinieluihin – olisi tunnistettava paremmin kaavoituksen ilmastovaikutusten arvioinnissa. Co-Carbon-hankkeessa kehitämme tonttien viherkerrointyökaluun hiililaskuria, joka ottaa paremmin huomioon viherrakenteiden hiilensidontan. Tutkimme lisäksi viherrakentamiseen soveltuvia elinkaariarvioinnin menetelmiä ja tuotamme tietoa kansallisen päästötietokannan tueksi.

Kaupunkivihreä on kustannustehokas ilmastoratkaisu, josta kannattaa pitää huolta. Se pitää huolen meistä ja muista eliölajeista tuottamalla moninkertaisia hyötyjä ja elintärkeitä ekosysteemi-palveluja.

RANJA HAUTAMÄKI
Kirjoittaja on Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin professori ja Co-Carbon-hankkeen varajohtaja.

Co-Carbon-hankkeen politiikkasuositukset kokonaisuudessaan: cocarbon.fi/tutkimus/hiiliviisaussuosituksia/

Co-Carbon-hanke

Co-Carbon-hankkeessa mitataan ja mallinnetaan kaupunkivihreän hiilensidontakykyä sekä luodaan ratkaisuja hiiliviisaan kaupunkivihreän suunnitteluun, toteutukseen ja kunnossapitoon.

Hankkeeseen osallistuvat Helsingin yliopisto, Aalto-yliopisto, Ilmatieteen laitos, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Kööpenhaminan yliopisto. Ratkaisuja kehitetään myös yhteistyössä kaupunkien, yritysten, asiantuntijajärjestöjen ja asukkaiden kanssa.

Hanketta rahoittaa Suomen Akatemian yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto.

Hankkeeseen ja sen tutkimuksiin voit tutustua 25.–26.8.2023 Hiiliviisas kaupunkivihreä -festivaaleilla, johon sisältyy tiedeseminaari sekä kaikille avoin tapahtuma Keskustakirjasto Oodissa. Lisätietoja: cocarbon.fi/hiiliviisas-kaupunkivihrea-festivaali-elokuussa-2023/

Liittovaltuusto kokoontui

Safan liittovaltuuston kokous pidettiin 26.5. Helsingissä. Kokouksessa tarkasteltiin liiton tilannekuvaa pohjaksi tulevalle muutostyölle sekä hyväksyttiin Safan talous- ja toimintakertomus viime vuodelta. Lue lisää Safan verkkosivuilta safa.fi.

Akavan ansiomerkkejä Safan jäsenille

Akava on myöntänyt Safan hakemuksesta arkkitehdeille **Ville Hara** ja **Marja Sopenen** pronssisen ansiomerkin hopeisin lehvin sekä arkkitehti **Gunilla Lång-Kivilinnalle** pronssisen ansiomerkin. Ansiomerkit on myönnetty pitkään jatkuneista, moninaisista tehtävistä Arkkitehtiliiton eri luottamustehtävissä. Ansiomerkit luovutettiin Safan liittovaltuustokokouksen päätteeksi 26.5. Helsingissä.

Akavan ansiomerkkejä myönnetään tunnustuksena akavalaisille, Akava-yhteisölle ja yhteiskunnalle tehdystä ansiokkaasta työstä ja Akavan päämääriä edistävästä toiminnasta. Ansiomerkkiä voidaan hakea Akava-yhteisön luottamustoimessa toimivalle tai toimineelle henkilölle ja erityisin perustein muille henkilöille. Tehtävien ja toimintavuosien perusteella luottamushenkilölle voidaan myöntää pronssinen, pronssinen hopeisin lehvin tai hopeinen ansiomerkki. Akavan hallitus voi myöntää myös erityisistä ansioista hopeisen ansiomerkin kultaisin lehvin ja kultaisen ansiomerkin.

KESKUSTELUA

Museo kiinteistöbisneksen panttivankina vol. 2

Uusi rahoitusmalli ei ole vapauttanut Arkkitehtuuri- ja designmuseota etsimään uutta sijaintia.

Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön toimitusjohtaja Kaarina Gould, Arkkitehtuurimuseon johtaja Carina Jaatinen ja Designmuseon johtaja Jukka Savolainen väittivät Arkkitehtuuritieteissä 2/2023, että Makasiinirannan kehittämishanketta kohtaan esittämäni kritiikki perustui vanhentuneille tiedoille ja perusteettomille oletuksille. Tässä muutama muutama tarkennus kirjoituksessa esitettyihin väitteisiin.

A&D-museon sijainti sidottiin Etelärantaan jo neljä vuotta sitten, ei vasta nyt käydyin kilpailun vaan vuonna 2019 sovitun, kiinteistödiiliin sidotun rahoitusmallin kautta. ”Museorakennus toteutettaisiin uudisrakennuksena Eteläsataman alueelle osana alueen laajempaa kehittämistä. Myöhemmin tarkemmin määriteltävästä alueesta järjestettäisiin kaksivaiheinen konsepti- ja toteutuskilpailu, jonka tavoitteena olisi löytää taho, joka pystyy toteuttamaan alueen kokonaisuuden mahdollisimman korkeatasoisesti.” (Toteutusmalliehdotus 28.3.2019) ”Taho” tarkoittaa tässä sijoittajaa.

Tämä on kiinteistö-, ei kulttuuripolitiikka. Siksi mikään pikaisen ”paikkatarkastelun” vaihtoehtoista ei mennyt jatkoon. Etelärantaan piti löytää jotakin Guggenheimin tilalle.

Museonjohtajat korostavat kirjoituksessaan, että rahoitusmalli on muuttunut. Kirjoitin näin: ”Riippumatta siitä, millaisia museorakennuksen ja sen tontin rahoituksen yksityiskohdat tulevat olemaan, museo on nyt kaupungin kiinteistöbisneksen panttivanki – -.”

Onko uusi rahoitusmalli muuttanut museon sijaintia tai vapauttanut sen etsimään uutta osoitetta? Ei, koska sitä tarvitaan brändäämään investoreille myytävät naapuritontit.

Häirikkö-riskiä pohdin näin: ”Ajatteleeko joku vielä, että museoiden tärkein tehtävä on houkutella turisteja? Ja että se on mahdollista vain, jos rakennus poikkeaa mahdollisimman paljon

ympäristöstään eli on häirikkö kaupungin kitilassa? Julkinen keskustelu tuntuu heijastelevan tällaisia odotuksia.” Riski on todellinen, sillä päättäjät ja suuri yleisö luulevat, että arkkitehti Frank Gehry teki Bilbaon Guggenheim-ihmeen yksin. Heille kulttuuri on luksusta, jolla on elinkeinopoliittista välinearvoa matkailukohteena.

Museonjohtajien mielestä tilapäiset ja olemassaolevat tilat eivät ole realismia. Ne ovat kuitenkin kelvanneet esimerkiksi New Yorkin Modernin taiteen museo MoMA:lle. Vanha koulurakennus PS1 Queensissa oli MoMA:n väistötila lisärakentamisen aikana, ja Los Angelesin nykytaiteen museo MOCA aloitti toimintansa entisessä varastohallissa. Sekä PS1 että Warehouse ovat yhä museoiden käytössä.

Vanhoissa rakennuksissa toimivat myös Tate Modern Lontoossa, Musée d’Orsay Pariisissa, Malva Lahdessa ja Helsingin kaupungin taidemuseo.

KAARIN TAIPALE
TkT, kaupunkitutkija

KOMMENTTI

On ilahduttavaa, että museohanke herättää keskustelua – se on osaltaan osoitus siitä, että halu rakentaa maailman paras arkkitehtuuri- ja designmuseo on yhteinen. Toivotamme kaiken keskustelun tervetulleeksi ja vastaamme mielellämme uutta museota koskeviin kysymyksiin.

KAARINA GOULD
hankejohtaja, Suomen
arkkitehtuuri- ja design-
museosäätiön toimitusjohtaja

CARINA JAATINEN
Arkkitehtuurimuseon johtaja

JUKKA SAVOLAINEN
Designmuseon johtaja

Sosiaalisella kestävyydellä ja vastuullisuudella ei voi perustella Mannerheimintie 14:n purkamista

Ovatko talotekniikalle asetetut säädökset pielessä, jos 15 senttimetriä ratkaisee sen, puretaanko hyväkuntoinen, arvokkaista materiaaleista suunniteltu ja vuosikymmeniä ilmeisen toimivasti palvellut rakennus vai ei?

Mannerheimintie 14:n uudisrakennushankkeen pääsuunnittelija, Arkkitehtitoimisto Sarcin Sarlotta Narjus argumentoi Arkkitehti uutisissa 2/2023 purkamisen sosiaalisen kestävyuden ja vastuullisuuden puolesta. Koska Mannerheimintie 14:n (jäljempänä M14) osalta maito on niin sanotusti jo kaatunut – purkuluvat leimattu – on mielekkäämpää pohtia, miten tapaus ja Narjuksen kirjoitus kytkeytyvät yltävän purkuvaallon taustalla vaikuttaviin argumentteihin, arvoihin ja rakenteisiin.

Narjuksen kirjoituksessa korostuu vetoaminen ”ahneeseen aikakauteen” ja kolmenkymmenen vuoden suunniteltuun käyttöikään. Voi kuitenkin perustellusti kysyä, onko nyt tapahtuva purkava uudisrakentaminen ainoastaan jatkoa tuolle ahneelle aikakaudelle.

Niin Museoviraston lausunnosta ja Helsingin kaupungin museon City-inventoinnista kuin rakennuksessa vieraillessa näkee, että M14 on suunniteltu viimeistellysti arvokkaista materiaaleista, joten sen tuskin ajateltiin kestävän vain muutamaa vuosikymmentä. Sarc on tehnyt purkukohteesta kiinteistönomistajalle rakennushistoriaselvityksen, joten näiden laatutekijöiden ja arkkitehtonisten arvojen olettaisi olevan tiedossa.

On selvää, ettei Narjuksen mainitsemaa muuntojoustavuutta osattu ottaa 1960-luvun suunnittelussa nykytavalla huomioon. Menneisiin käytänteisiin tai edes ahneeseen aikakauteen vetoaminen ei kuitenkaan auta, sillä suunnittelu täytyisi tehdä aina olemassa olevista lähtökohdista ja nykytiedon valossa. On lisäksi selvää, että ahneus on itseään ruokkiva ”edistyksen” kierre: nykyaikaa Sarcin uudisrakennus lienee 2080-luvulla – tai tätä tahtia jo aiemmin – auttamatta ”vanhentunut”, ja joku on taatusti keksimässä syitä sen purkamiselle.

Keskeisimmäksi perusteluksi purkamiselle Narjus esittää 2,85 metrin keroskorkeutta, kolme metriä kun olisi vielä

siedettävissä. On selvää, että arkkitehdit toimivat teknisten ja lainsäädännöllisten reunaehtojen varassa. Siksi huomio olisikin kiinnitettävä näihin reunaehtoihin. Ovatko esimerkiksi talotekniikalle asetetut säädökset pielessä, jos 15 senttimetriä ratkaisee sen, puretaanko hyväkuntoinen, arvokkaista materiaaleista suunniteltu ja vuosikymmeniä ilmeisen toimivasti palvellut rakennus vai ei?

M14:N KALTAISET, keskeisillä paikoilla sijaitsevat rakennukset ovat aina haluttuja. Niiden korjaamisen ja käytön tapoja olisikin tutkittava nykyistä perinpohjaisemmin ja radikaalimmin. Kun Narjus väittää rakennuksen seisonen ”lähes tyhjillään”, herää kysymys, miten ja kenen toimesta hänen peräänkuuluttamansa toiminnallisesti mielekkään käytön vaatimukset on määriteltävä? Pitääkö Sponda tiloja tarkoituksella tyhjillään?

Oli Narjuksen purkamista puoltavista näkökulmista mitä mieltä tahansa, on väistämätön ja valitettava fakta, että uudisrakennus tuottaa laskelmien mukaan noin 8 000 ekvivalenttitonnin hiilidioksidipäästöt. Nämä päästöt ovat rakennuksen valmistuttua ilmakehässä, oli uudisrakennuksen vaippa ja talotekniikka suunniteltu miten tahansa. Saman verran päästöjä syntyy, kun ajetaan polttomootoriautolla reilut 50 miljoonaa kilometriä, lennetään edestakaisin Müncheniin 17 000 kertaa tai lämmitetään sähkösauna 1,7 miljoonaa kertaa. Kun tämän luvun skaalaa tuhansiin, saamme käsityksen Suomen purkavan uudisrakentamisen päästömittakaavasta.

Tottakai myös korjaaminen synnyttää päästöjä, mutta määrä on uudisrakentamisen päästöihin verrattuna pieni. Päästöjä olisi vähennettävä nyt, sillä käytöenergian kautta saatava takaisinmaksuaika on vuosikymmeniä. On myös syytä huomioida, että peruskorjatut rakennukset käyttävät aivan samaa energiaa kuin uudisrakennuksetkin – ja tämä energia on

maamme tavoitteiden mukaisesti päästötöntä reilun vuosikymmenen kuluttua.

Varsinainen ongelma on, että tällä hetkellä on taloudellisesti kannattavaa käyttää valtavat määrät fossiilista energiaa ja hupenevia raaka-aineita hyvin nuorten rakennusten purkamiseen ja uusien tekemiseen niiden tilalle, huolimatta sen ekologista kriisiä kiihdyttävästä vaikutuksesta. Materiaaliseen ylikulutukseen perustuva yhteiskuntamme tulisi kääntää uudistavaan ja ennallistavaan suuntaan.

Meidän tulisi sietää esimerkiksi sitä, että kaiken toimistotilan ei tarvitse näyttää aivan uudelta, viimeisimmän huudon mukaiselta pöhinäkonttorilta. Mikä olisi ensimmäinen kansainvälinen firma, joka brändäisi itsensä asettumalla vähän nuorisempiin tiloihin ja tekisi siitä ympäristövastuullisuutensa näyteikkunan?

Purkamisen sosiaalisen kestävyuden ja vastuullisuuden puolesta argumentoivan kirjoituksen voi nähdä ajallemme tyypillisenä – tietoisena tai tiedostamattomana – pyrkimyksenä epäpolitisoida äärimmäisen poliittinen kysymys rakennuksen purkamisesta. Keskustelussa M14:sta keskeisiä eivät ole niinkään talotekniset seikat tai edes itse rakennus, vaan perustavampi kysymys siitä, millaista kaupunkikehitystä haluamme.

LIISA RYNNÄNEN
Arkkitehti SAFA

PANU SAVOLAINEN
Arkkitehtuurin historian ja restauroinnin
apulaisprofessori, Aalto-yliopisto

”

Myös korjaaminen synnyttää päästöjä, mutta määrä on uudisrakentamiseen verrattuna pieni.

Valtioneuvoston linnaa uhkaa purku- ja laajennushanke

Kulttuuriperintöalan maailmanlaajuinen asiantuntijajärjestö ICOMOS on käynnistänyt hankkeesta kansainvälisen Heritage Alert -prosessin eli kulttuuriperintöhälytyksen.

SARC ARCHITECTS

Havainnekuva Valtioneuvoston linnan sisäpihalle suunnitellusta laajennuksesta.

Senaatintorin arvokas ympäristö on muuttumassa osaksi muualla Helsingissä jo nähtyä tiivistämisen ja täydennysrakentamisen pelikenttää. Valtioneuvoston linna on ollut suojeltuna vuodesta 1985, mutta nyt sen sisäosiin ollaan sallimassa mittavaa purkamista ja uudisrakentamista, joka tuhoaisi sisäpihan arkkitehtuurin.

C. L. Engelin suunnittelemaat Valtioneuvoston linnan vanhimmat osat ovat valmistuneet vuonna 1822. Kortteli on tärkeä osa Helsingin historiallisesti ainutlaatuisista, 1950-luvun alussa suojeltua empirekeskustaa ja kansainvälisestikin merkittävää 1800-luvun alkupuolen monumentaalirakentamista.

Valmisteilla olevassa asemakaavassa Valtioneuvoston linnan sisäpihan keskellä olevalta, vuosina 1897–1904 rakennetulta entiseltä painotalolta ehdotetaan poistettavaksi suojelumerkintä, minkä jälkeen talo purettaisiin. Kyseessä on hyväkuntoinen klassistinen rakennus, joka kuuluu olennaisesti korttelin kerrokselliseen kokonaisuuteen.

Tilalle on suunniteltu huomattavan suuri toimistorakennus, johon tulisi neljä maanpäällistä kerrosta. Se rakennettaisiin kiinni korttelin pohjois- ja eteläsiipiin, joiden pihajulkisivuja se peittäisi. Uusi toimistotalo täyttäisi avaran sisäpihan siten, että jäljelle jäisi kaksi pientä, kuilumaista pihaa. Sisäpihan alle rakennettaisiin uusia tiloja. Jäljelle jäävät kapeat piha-alueet toteutettaisiin betonikansipihoina ja osa niistä korotettaisiin yhdellä kerroksella. Uusi toimistotalo hallitsisi pihaa kiertävien vanhojen rakennussiipien ikkunoista avautuvia näkymiä ja heikentäisi sisätilojen valoisuutta ja viihtyisyyttä.

Valtioneuvoston kanslia haluaa keskittää lisää työntekijöitä Valtioneuvoston linnan kortteliin tehostamalla rakennus-

tehokkuutta äärimmilleen. Korttelin ja sen sisäpihan huomattava arkkitehtoninen ja historiallinen arvo sivuutetaan.

Menettely ja prosessi on ennennäkemätön, ja se luo ennakkotapauksen sille, ettei Museovirasto enää hoida lakisääteistä tehtäväänsä vaan murentaa rakennussuojelua ja aiempaa valtion esikemallia rakennusperinnön vaalimisessa. On paikallaan kysyä, mikä on Museoviraston tehtävä, jos se taipuu tällaisiin kompromissipurkuihin, kuten jo aiemmin, kun osa Kansallisteatterin julkisivuista oltiin purkamassa.

”

Rakennusperinnön puolustaminen on valunut Museovirastolta yhä enemmän yhdistysten ja yksityishenkilöiden harteille.

On valitettavaa, että myös kaikkein merkittävimmän rakennusperinnön puolustaminen ja vaaliminen on viime vuosikymmeneltä lähtien valunut Museovirastolta yhä enemmän yhdistysten ja yksityishenkilöiden harteille.

Museovirasto on lausunnoissaan puoltanut Valtioneuvoston korttelin painotalon purkamista ja sisäpihan täyttämistä suurella toimistotalolla vetoamalla ”yleiseen etuun”, mikä tässä tapauksessa siis tarkoittaa valtioneuvoston kanslian tämän hetken vaatimuksia tarpeidensa suhteen. Voi perustellusti kysyä, ohittaako tämä

arvokkainta rakennusperintöämme hävitävä hetkellinen ”yleinen etu” satojen vuosien aikaperspektiivin.

PURKU- JA LAAJENNUSHANKE on saamassa kansainvälistä huomiota, sillä kulttuuriperintöalan maailmanlaajuinen asiantuntijajärjestö ICOMOS, International Council on Monuments and Sites, on käynnistänyt sitä koskien Heritage Alert -prosessin eli kulttuuriperintöhälytyksen. ICOMOSin mukaan purkamisesta ja uuden toimistotalon rakentamisesta tulee luopua ja koko korttelia – mukaan lukien pihan keskellä sijaitseva entinen painotalo – tulee vaalia ja kunnostaa sen ainutlaatuisen historiallisen ja rakennustaiteellisen arvon mukaisesti.

On omituista, että valtioneuvoston korttelin sisäpihan täyttämistä toimistotalolla suunnitellaan aikana, jolloin etätyö on lisääntymässä ja työtiloja ollaan supistamassa myös valtionhallinnossa. Samanaikaisesti valtio myy Helsingin keskustasta, myös Valtioneuvoston linnan läheltä, huomattavan edullisesti arvokkaita teistöjään, joiden avulla olisi mahdollista ratkaista toimistotilan tarve.

Järkevintä olisi laatia kokonaissuunnitelma valtion virastojen tulevasta tilatarpeesta pyrkimällä säilyttämään tarpeelliset, etenkin arvokkaat rakennukset ja välttämällä kallista, tarpeetonta ja ilmastopäästöjä lisäävää uudisrakentamista.

HARRI HAUTAJÄRVI
Arkkitehti SAFA, TkT
Tutkija, tietokirjailija

PANU SAVOLAINEN
Arkkitehtuurin historian ja restauroinnin
apulaisprofessori, Aalto-yliopisto

Valtioneuvoston korttelin purku- ja laajennushanketta koskeva Heritage Alert: icomos.org/en/get-involved/inform-us/heritage-alert/current-alerts

Osa Kontulan ostarista todennäköisesti säilyy

Kontulan keskustan kilpailua on kritisoitu Arkkitehti-uutisissa ja Arkkitehtipäivillä. Voittajaehdotusta ei kuitenkaan ole tarkoitus toteuttaa sellaisenaan, vaan käyttää sitä pohjana jatkokehittelylle, Paul Thynell kirjoittaa.

A rkkitehtipäivillä 5.5.2023 Hossam Hewidyn esitys ”Ihmiset ja kaupunkiympäristö” antoi tarpeellisen mutta rajatun katsauksen monitaustaisten yhteisöjen haasteisiin nykyaikaisessa kaupunkikehityksessä.

Sanoma on ilmeisen tärkeä, erityisesti vallitsevasta poliittisesta ilmapiiristä johtuen. Väitöskirjassaan Hossam Hewidy on tutkinut Puhoksen ja Kontulan ostareita esimerkkeinä viimeaikaisista suunnittelukilpailujen kautta alkaneista kehityshankkeista. Johtopäätöksenä on esitetty, että Safan suunnittelukilpailujen prosessit, Helsingin kaupungin yleiskaavatason strategia ja asemakaavatason virkamiestöiminta eivät ota riittävän hyvin huomioon maahanmuuttajataustaisten yhteisöjen toimeentulon mahdollisuuksia, ainakaan valikoiduissa tapauksissa.

Myös Arkkitehti-uutisissa on kuluneen vuoden aikana sivuttu Kontulan ostarin tilannetta, muun muassa Hewidyn väitöskirjatutkimusta sekä Eetu Mykkäsen diplomityötä käsitelleissä artikkeleissa (numeroissa 5/22 ja 2/23). Näissä on kritisoitu Kontulan keskustan hanketta, olettaen että toteutus noudattaa kilpailuehdotusta sellaisenaan. Otan tässä yhteydessä kantaa aiheeseen kutsukilpailun voittaneen työryhmän arkkitehtisuunnittelijana selvittääkseni mahdollisia väärinymmärryksiä asiaan liittyen.

Vuonna 2020 järjestetyille kutsukilpailuille asetetut tavoitteet (nimellisesti noin 70 000 kerrosneliömetriä uutta asumista aktiivisten kauppa- ja kulttuuritoimintojen keskellä) tekivät suunnittelutehtävästä poikkeuksellisen haastavan, mikä konkretisoitui eri tavoin kaikissa kilpailuehdotuksissa – kunkin vahvuuksineen ja heikkouksineen.

Oman kilpailutyömme ratkaisu pohjautui Kontulan ostarin nykyiseen rakei-

suuteen, sen oleviin kaupunkitiloihin ja kiinteistörajoihin. Ehdotus noudattaa laajalti olemassaolevien rakennusten jalanjalkia. Tämän johdosta kokonaisuus on jatkosuunnittelun suhteen joustava; uusien toimenpiteiden ja mahdollisen täydennysrakentamisen mittakaavaa, rajautumista ja vaiheistamista on mahdollista tutkia kiinteistö-/osa-aluekohtaisesti saman konseptin puitteissa.

Kilpailun ratketessa oli ilmeistä, että alueen kehittämisen tavoitteita ja stra-

”

Kilpailutöiden arvioinnissa tunnistettiin tarve varmistaa monikansallisen yhteisön elinvoimaisuus myös jatkosuunnittelussa.

tegiaa tuli täsmentää alkuperäiseen kilpailuohjelmaan nähden; konseptimme antoi tähän palkintolautakunnan mukaan kehityskelpoisimmat lähtökohdat. Kilpailuehdotus ei siis toteudu sellaisenaan, vaan suunnitelmaa on ollut tarkoitus jatkokehittää päivitettävien tavoitteiden mukaisesti.

Arvostelupöytäkirjan huomioista on ollut johdettavissa, että kokonaisuutta tutkitaan jatkossa muun muassa säilytettävien rakennusten sekä maankäytön tehokkuuden osalta. Lisäksi kilpailutöiden yleisarvioinnissa tunnistettiin tarve var-

mistaa monikansallisen yhteisön elinvoimaisuus myös jatkosuunnittelussa.

Todennäköisesti osa tai osia alkuperäisestä ostarikokonaisuudesta tullaan säilyttämään. Avainasemassa tulee olemaan nykyisten osa-/rakennusten arvottaminen – niin rakennusperinnön kuin myös alueen identiteetin ja yhteisöllisyyden osalta. Siinä yhteydessä uskon voivamme hyödyntää myös paikallisten yhteisöjen ja yrittäjien näkökulmaa yhteisen sävelen turvaamiseksi; lisäksi toivon että Hossam Hewidy ja muut asiantuntijat olisivat avoimia yhteistyölle tässä vaiheessa.

Kilpailun arvostelupöytäkirjaa lainaten: ”Laaja ja moninainen joukko asiantuntijoita tarvitaan prosessiin mukaan, samoin kuin väsymätöntä ja epäitsekästä yhteistyötä monien eri ihmisten ja julkisten sekä yksityisten organisaatioiden välille.” Jatkamme vuoropuhelua mielellämme näiden sivujen ulkopuolella niiden tahojen kanssa, joita aihe koskettaa.

PAUL THYNELL
arkkitehti SAFA
Arkkitehtitoimisto OPUS Oy

SARI VIERTIÖ (1961–2023)

Rakennussuojelija ja humanisti

Arkkitehti Sari Viertiö (o.s. Miettinen) kuoli Helsingissä vaikeaan sairauteen 7.3.2023. Hän syntyi vuonna 1961 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1988. Hän opiskeli Helsingin yliopistossa taidehistoriaa, filosofiaa ja estetiikkaa sekä suoritti jatko-opintoja Tampereen teknillisessä yliopistossa.

Viertiö työskenteli Museoviraston rakennushistorian osaston restaurointitoimistossa (1986, 1987–91 ja 1994), Vantaan kaupungin museon rakennustutkijana (2002–08), Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston arkkitehtina (2001–02) ja Helsingin rakennusvalvonnan arkkitehtina vuodesta 2008 vastaten kaupunkikuva- ja rakennussuojeluasioista.

Viertiö edisti pitkäjänteisesti rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen vaalimista. Hän keskittyi rakennussuojeluun ja hyvien korjaus- ja muutostarkaisujen etsimiseen sekä itse suunnittelemaan että ohjaavana viranomaisena. Hänen roolinsa Pihlajamäen 1960-luvun betonilähiön suojeluprosessissa oli merkittävä: arvottamisen näkökulma laajeni koskemaan rakennuksia ympäröivää maisemaa.

Viertiö suunnitteli maailmanperintökohde Petäjäveden vanhan kirkon ympäristöä, koordinoi Ulvilan kirkkomaiseman kehittämishanketta ja suunnitteli pieteetillä Kytäjän kyläkirkon restauroimisen. Eläintarhan huvilan numero 14

restauroinnissa vuosina 1997–2000 ränssistynyt talo sai uuden elämän taiteilija-residenssinä, jonka sisätilat huokuvat 1800-luvun lopun ilmapiiriä.

Humanistiset yliopisto-opinnot toivat syvyyttä Viertiön toimenkuvaan Helsingin rakennusvalvonnassa. Vyöryvän lupahakemusmassan ja kiireen keskellä hän toi kollegoille filosofis-esteettisiä ja rakennushistoriallisia ulottuvuuksia. Helsingin pääpostitalon suojelumääräyksen vastaista ikkunoiden vaihtamista torjuttaessa hän toimi johdonmukaisesti, ja tähän liittyneen kiistan ratkaisi korkein hallinto-oikeus lopulta rakennussuojelun eduksi.

Viertiö kuului Helsingin arkkitehtuuripoliittisen ohjelman toimituskuntaan, ja hänen roolinsa Rakennettu ympäristö-lehden piirissä oli merkillepantava. Helsingin toimialauudistustusta seuraneissa tilojen järjestelyissä hän kantoi huolta rakennusvalvonnan työhön liittyvän digitoimattoman kuva-aineiston kohtalosta. Huomattava osa siitä saatiinkin pelastetuksi. Pandemian kynnyksellä tammikuussa 2020 Viertiö oraakkelimaisesti aprikoi, voisiko Sisä-Suomen mökeille löytyä käyttöä kiihtyvän globaalin ilmastomuutoksen seurauksena.

Viertiö opetti arkkitehtuurin historiaa Teknillisen korkeakoulun arkkitehti-osastolla ja Taideteollisen korkeakoulun sisustus- ja huonekalusuunnittelun laitoksella. Hän vaikutti Yhdyskuntasuunnittelun seuran puheenjohtajana

(2007) ja johtokunnan jäsenenä (2002–08), Rakennustaiteen seuran sihteerinä (1991–94) ja johtokunnan jäsenenä (2006–17). Hänelle myönnettiin vuonna 2018 Suomen Valkoisen Ruusun ansioristi.

Sari oli ihmisenä valloittava mutta myös kriittinen ja keskustelevala. Hän pureutui niin filosofiaan kuin arkisiin käytännön ratkaisuihin ja taisteli tärkeinä pitämiensä asioiden puolesta. Sari irrottautui viimeisinä vuosinaan töistä yliopisto-opintoihin, suunnitteli kakkoskodin Tammisaareen ja maalasi intensiivisesti sairautensa aikana. Lähiomaisina jäivät kaipaamaan puoliso ja kaksi poikaa.

LAURI JÄÄSKELÄINEN, AINO NISKANEN JA MARJA SALONEN
Kirjoittajat ovat Sari Viertiön työtoveri, ystävä ja kollega sekä serkku ja kollega.

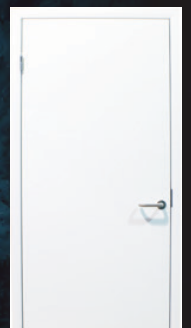
Kun ovelta vaaditaan mahdottomia

www.lamidoors.com

MUOVILAMI OY

Hygieenisia sekä kemikaalin
sietokyvyltään lyömättömiä
LAMI-ovia yli 50 vuoden
kokemuksella ja ammattitaidolla!

**Lisää avoimia
työpaikkoja verkossa
www.safa.fi**

Kaipaatko muutosta elämääsi?

Tarjoamme sinulle mahdollisuutta. Pääset tekemään työtä mukavassa porukassa, hienossa ympäristössä, meren rannalla, historiallisessa Uudessakaupungissa. Pikkukaupungin edut – luonnonläheisyys, ruuhkaton arki ja hyvät palvelut – ovat käytettävissäsi.

Arkkitehti

Tehtäviin kuuluu kaupungin omistuksessa olevien rakennusten korjaus- ja uudisrakennusten suunnittelu sekä konsulttien laatimien suunnitelmien ohjaaminen.

UUSIKAUPUNKI

Tutustu ukilaiseen
elämänmenoon
osoitteessa ukilife.fi

kuntarekry.fi

Jätä hakemuksesi viimeistään
31.7.2023 klo 15 mennessä.
Työavain: 532231

ARKKITEHTI / RAKENNUSARKKITEHTI

Haemme korjaus- ja restaurointihankkeisiin osaajaa, jolla olisi vähintään 5 vuotta korjaussuunnittelukokemusta. Työskentelemme pääasiassa suojeltujen historiallisien rakennusten parissa ja laadimme rakennushistoriaselvityksiä. Olemme kolmen hengen arkkitehtitoimisto, joka tekee tiivistä yhteistyötä alikonsulttien kanssa. Sinulla on perehdytysjakson jälkeen mahdollisuus työskennellä mistä päin Suomea tahansa. Viihtyisä toimistomme sijaitsee Kuopion keskustassa. Pääsuunnittelukokemus katsotaan eduksi.

Hakemukset ja tiedustelut: toimisto@artomattila.fi viimeistään su 2.7.2023.

Arkkitehtitoimisto Arto Mattila Oy www.artomattila.fi

PROJEKTIARKKITEHTI

Haemme osaavaan joukkoomme projektiarkkitehtia, jolla on kokemusta erityisesti suojeltujen arvorakennusten suunnitteluhankkeista.

Toimistomme sijaitsee Turun keskustassa. Käytössä olevat ohjelmistot Revit ja AutoCAD.

Hakemukset 18.6.2023 mennessä:
heli.valiharju@ark-lpr.fi

Lisätiedot: www.ark-lpr.fi

Akustiikkapalvelut

silence for sale
www.akustiikkapalvelut.fi

Betonituotteet

Kaikki AKOista
Väliseinät asennettuna, nopeuttaa rakentamista, uusitut akustiikkaohjeet

RAKENNUSBETONI- JA ELEMENTTI OY
Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

Kaksikerroksiset pyörätelineet

Helppokäyttöinen kaksikerrosteline FALCO Level.
Lataa .dwg ja .rfa tiedostot.

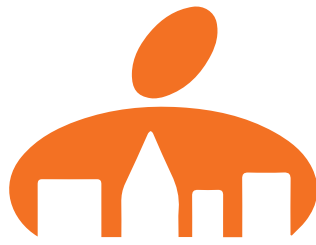

ELPAC KALUSTEET
kalusteet.elpac.fi
myynti@elpac.fi
010 219 0716

Ecophon SAINT-GOBAIN **gyproc** SAINT-GOBAIN **ISOVER** SAINT-GOBAIN **weber** SAINT-GOBAIN

Vastuullisen rakentamisen kumppani
Tarjoamme luotettavat, yhteensopivat ja Suomen oloihin testatut ratkaisut.

www.saint-gobain.fi SAINT-GOBAIN

VALTAKUNNALLINEN ELÄVÄT KAUPUNKIKESKUSTAT (EKK) RY

www.kaupunkikeskustat.fi / [#kaupunkikeskustat](https://twitter.com/kaupunkikeskustat)

Ei tehrä tästä ny numeroo, mutta kun yhdessä tehdään, niin hyvää pukkaa.

Tampere ja Lempäälä kutsuvat teidät kylään Pirkanmaalle elokuussa.

Tehrään Keskustoista ny numero!

KESKUSTAKEHITTÄMISEN PÄÄTAPAHTUMA 2023

KONFERENSSI KE 30.–TO 31.8. TAMPERE-LEMPÄÄLÄ

ILMOITTAUDU

MUKAAN

www.kaupunkikeskustat.fi

TAMPERE

TAMPERE.
FINLAND

TAMPERE
TUNNETUKSI

LÄMPÄÄ
LÄ
KUNTA
JOKA
SANOI
KYLLÄ

VISITLEMPÄÄLÄ

CONTRAFLAM STRUCTURE ELEGANCE DIAMANT
MARKKINOIDEN KIRKKAIN JA LÄPINÄKYVIN LASIRATKAISU
VAATIVAAN PALONSUOJAUKSEEN

VITREA

KOHDE: SILTASAIRAALA | WWW.VITREA.FI